



ZÁRÓJELENTÉS **(2009. december 1.)**

a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretén belül „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekthez

1/19. sz. melléklet **Veresegyházi-medence (HUDI20055)** **NATURA 2000 terület fenntartási terve**



Készítette:



VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

**VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és
Urbanisztikai Nonprofit Kft.**
1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32
Budapest 2009.

A megbízó témafelelőse: Pallag Orsolya
projektfelelős, vezető főtanácsos KvVM TSZÁT,
Nemzeti parki és tájvédelmi Főosztály, Tájvédelmi és
Ökoturisztikai Osztály

A megbízó projektasszisztense: Vozár Ágnes
Tanácsos, KvVM TSZÁT
Természetmegőrzési Főosztály

Az érintett nemzeti park igazgatóságok kapcsolattartója:
Baranyai Zsolt
ökológiai referens, DINPI

Vállalkozó képviselője: Göncz Annamária
projektvezető helyettes, VÁTI Nonprofit Kft.

Vállalkozó szakmai témafelelőse: Dr. Podmaniczky László
projektvezető, egyetemi docens, SZIE KTI

Vállalkozó projektasszisztense: Faragóné Huszár Szilvia
területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft.

Felelős területi szakértő: dr. Horváth András
biológus, MTA ÖBKI

Területi szakértők: Lelleiné Kovács Eszter
ökológus, MTA ÖBKI
Tatár Sándor
ökológus, Tavirózsa Környezet- és Természetvédő
Egyesület

További szakértők, tervezők: Dr. Skutai Julianna
agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, SZIE KTI
Marticsek József
Agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, MME
Dr. Pataki György
kommunikációs felelős szakértő, SZIE KTI
Kelemen Eszter
kommunikációs szakértő, SZIE KTI
Bodorkós Barbara
kommunikációs szakértő, SZIE KTI
Kalóczkay Ágnes
kommunikációs szakértő, SZIE KTI
Megyesi Boldizsár
kommunikációs szakértő, SZIE KTI
Schneller Krisztián
területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft.
Staub Ferenc
térinformatikus munkatárs, VÁTI Nonprofit Kft.
Fejes Ágnes
tervező gyakornok, VÁTI Nonprofit Kft
Dörömbözi Enikő
asszisztens, VÁTI Nonprofit Kft
Sipos Balázs
gyakornok, SzIE KTI

Budapest, 2009 december hó

Tartalomjegyzék

<i>Bevezető</i>	1
I. Natura 2000 fenntartási terv	3
1. A terület azonosító adatai	4
1. 1. Név	4
1. 2. Azonosító kód	4
1. 3. Kiterjedés	4
1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok	4
1. 5. Érintett települések	4
1. 6. Jogi helyzet	4
1. 7. Tervezési és egyéb előírások	5
2. Veszélyeztető tényezők	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	8
3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	8
3. 2. Kezelési javaslatok	10
3. 2. 1. Egységes kezelési előírások	13
3. 2. 2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok	15
3. 2. 3. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	32
3. 2. 4. Fajvédelmi intézkedések	33
3. 2. 5. Kutatás, monitorozás	35
3. 2. 5. 1. Faj szintű monitorozás	35
3. 2. 5. 2. Közösség szintű monitorozás	35
3. 2. 5. 3. Élőhely szintű monitorozás	35
3. 2. 5. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása	36
3. 3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	37
3. 3. 1. Agrártámogatások	37
3. 3. 1. 1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	37
3. 3. 1. 2. Javasolt agrártámogatási rendszer	38
3. 3. 2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal	40
3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	41
3. 4. 1. Felhasznált kommunikációs eszközök	41
3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei	41
3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	44
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	47
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	48
1. 1. Környezeti adottságok	48
1. 1. 1. Éghajlati adottságok	48
1. 1. 2. Vízrajzi adottságok	48
1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok	49
1. 1. 4. Talajtani adottságok	50
1. 1. 5. Tájhasználat-változás	50
1. 2. Természeti adottságok	51
1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	55
1. 2. 2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	68
1. 2. 3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	71
1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	81
1. 3. Területhasználat	90
1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás	90

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok	91
1. 3. 3. Területhasználat és kezelés	91
1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság	91
1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás	92
1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás halászat, horgászat	99
1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás, halgazdálkodás	100
1. 3. 3. 5. Turizmus	101
1. 3. 3. 6. Ipar	101
1. 3. 3. 7. Infrastruktúra	102
1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok	102
2. Felhasznált irodalom	104

III. MELLÉKLETEK

Térképek

1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója	108
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe	109
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe	110
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei	111
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az országos ökológia hálózatban	112
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei	113
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe	114
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe	115
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága	116
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága	117
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége	118
12. sz. melléklet: A tervezési terület ökotípusos földhasználati rendszere	119
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajai	120
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajai	122
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe	123
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe	124
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységeinek térképe	125
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja	126
19. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek jellemző adatai	127
20. sz. melléklet: Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai	133
21. sz. melléklet: Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények	146
22. sz. melléklet: Az érintett települések településszerkezeti tervei	159
23. sz. melléklet: A fenntartási terv véleményezése	161

Ábrák, táblázatok	170
-------------------	-----

Digitális melléklet	170
---------------------	-----

IV. Natura 2000 fogalomtár	171
-----------------------------------	------------

BEVEZETŐ

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok illetve élőhelyeik hálózatát alkotják. Kijelölésük célja a közösségi szinten kiemelt fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi is a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Magyarországon 2004-re 512 db, összesen közel 20000 km² (2 millió ha) kiterjedésű Natura 2000 terület került kijelölésre. Ezzel hazánk a pannoni biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 45/2006. (XII. 8.) sz. KvVM rendeletben található.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal *együtt* kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Hazánkban a fenntartási tervek készítése 2008-ban, jelen projekt keretében, uniós forrásból finanszírozott formában indult el. A tervezést végigkísérte egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amely lehetőséget biztosított minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra.

A fenntartási tervek kiemelt céljai a következők:

1. Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
2. Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
3. A területek részletes ismertetésével, a javasolt kezelési és földhasználati módok bemutatásával segítséget, iránymutatást nyújtson a gazdálkodóknak, valamint rajtuk kívül egyéb földhasználóknak, önkormányzatoknak, lehetséges beruházóknak, fejlesztőknek és a Natura 2000 területtel érintett lakosságnak.
4. A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és párbeszéd alakuljon ki a területek jó kezelése érdekében és mindez tanulságul szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.

A tervezés eredményeként elkészült 20 Natura 2000 terület (összesen 45000 ha) fenntartási terve és a terv megalapozó dokumentációja. A megalapozó dokumentáció a felhasználók széles körének információkat nyújt az élő és élettelen természeti értékekről, valamint összegzi és értékeli a jelenlegi területhasználatot. A terv tartalmazza azokat az agrártámogatási rendszerbe illeszthető, művelési ághoz köthető, illetve nem köthető kezelési előírásokat, melyeket a felhasználók tervek, pályázatok készítésekor, konkrét területkezelési tevékenységek megvalósí-

tása során fel tudnak használni, illetve amelyeket a hatósági szervek államigazgatási döntéseknél alkalmazni tudnak. A fenntartási terv az ideális területkezelések végrehajtását segítő támogatási rendszerek mikéntjére vonatkozóan is javaslatokat fogalmaz meg, amiket a különböző állami, uniós stb. támogatási rendszerek kialakítása, pályázati támogatások megítélése során tudnak figyelembe venni a döntéshozók. A terv mellett egy tájékoztató kiadvány is készül az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek. Szakmai anyagként kidolgozásra kerül a további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összefoglalásával egy módszertani segédlet is.

Jelen dokumentáció a Natura 2000 terület fenntartási terv teljes – tervi és megalapozó anyag – egyeztetés utáni változata. A tervi anyagrész 2009.szeptemberében egyeztetési anyagként az országos és területi illetékességű érintett szervezeteknek, valamint gazdálkodóknak véleményezés céljából kiküldésre került. A tervek egyeztetése az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. Korm.rend.szerint történt.

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Veresegyházi medence kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület

1.2. Azonosító kód

HUDI20055

1.3. Kiterjedés

397,46 ha¹

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok

Közösségi jelentőségű élőhelytípus	Natura 2000 kód
*Pannon homoki gyepek	6260
Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	6410

* kiemelt jelentőségű

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Standard Data Form) alapján 2008

Közösségi jelentőségű növényfaj

Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>)	2285
--	------

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Standard Data Form) alapján 2008

Közösségi jelentőségű állatfaj

Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	1355
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	
Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)	
Vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)	1059
Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	1188

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Standard Data Form) alapján 2008.

Megjegyzés: A fenntartási tervek készítését megalapozó botanikai/zoológiai felméréseknek a SDF adatbázistól eltérő, illetve azt módosító eredményei is lehetnek mind a jelölő élőhelyek, mind pedig a jelölő fajok vonatkozásában. Ezek ismertetése és indoklása a megalapozó dokumentáció részét képezi. A tervi munkarészben szereplő fenntartási javaslatok az új felmérések eredményein alapulnak.

1.5. Érintett települések

Mogyoród, Szada, Veresegyház

1.6. Jogi helyzet

Egyéb védeltségi kategóriák

¹ (Standard Data Form 2008.) alapján. A vizsgálati elemzések egy része GRID formátumú adatokkal készült, a cellák kiterjedése 1 hektár volt. A térinformatika elemzések és statisztikák készítése kapcsán előfordulhatnak olyan típusú pixelhibák, mely a területek kis mértékű eltérését okozzák a megalapozó dokumentációban

Országos jelentőségű védett természeti terület: A terület kisebbik része védett: Bitang TT (Szada), Ivacsok TT (Szada), Sikárosi-láp TT (Mogyoród), Álomhegy-tó TT (Mogyoród)
Országos ökológiai hálózat: A terület az országos ökológiai hálózatban legnagyobb arányban mint magterület (45,06 %), ezt követően mint ökológiai folyosó (39,72%) azonosított.
Egyéb nemzetközi védelemben részesülő terület: Nincs

Természetvédelmi kezelés szervei

Illetékes I. fokú természetvédelmi hatóság: Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (továbbiakban illetékes KöteViFe)

Működési területében érintett nemzeti park igazgatóság: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban érintett NPI)

1.7. Tervezési és egyéb előírások

A) A tervezési területre vonatkozó tervek

- Vízgazdálkodási terv: Vízyűjtő gazdálkodási terv társadalmi egyeztetés alatt van.
- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- Pest megye 21/2006 (IX. 08.) számú rendelettel jóváhagyott területrendezési terve
- I/2. Dél-Pest megyei apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)
- Csíkvölgyi Wass Albert Vadásztársaság (13-572610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2009. március 20. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály
- A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

Településrendezési tervek:

- Mogyoród: 193/2007. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv
- Szada: 21/2008. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 9/2009 (06. 10.) sz. rendelettel elfogadott átfogó Helyi Építési Szabályzat.
- Veresegyház: 2/2008. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 1/2008. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési szabályzat.

B) A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) számú Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 45/2006. (XII. 8.) számú KvVM rendelet
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) számú KöM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett lápok jegyzékéről szóló 8005/2001. (MK 156.) számú KöM tájékoztató
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) számú FVM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. számú törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. számú törvény

- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII. törvény
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Európai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX. 11.) számú FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV. 16.) számú FVM rendelet

2. Veszélyeztető tényezők

A terület egészét érintő, öt fő veszélyeztető tényező:

- Aranyvessző fajok terjedése
- Motocross, kvad
- Kotrás
- Szukcesszió
- Kiszáradás

A Verezegyházi-medence Natura 2000 területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyeket veszélyeztető tényezők táblázata

Élőhely	Vesz.tény. kódja	Veszélyeztető tényező	Leírás
6260	I36 I37 I40	Parlagfű terjedése Selyemkóró terjedése Egyéb invázív növényfaj terjedése	(<i>Cenchrus incertus</i>)
	F10	Erdőtelepítés/erdősítés	főleg a tájidegen, idegenhonos feketefenyő és akác telepítések
	S04	Szemétlerakás	
	E42	Motocross, kvad	
	E30	Beépítés	
6410	H03	Kotrás	indokolatlan patakkotrás (a területen nincs árvíz és belvíz veszély)
	H06	Lecsapolás	felesleges, többnyire kiszáradt, minimum 2 méter mély lecsapolóárkokkal
	M00	Mezőgazdasági tevékenység	patakvíz sokszor illegális ellocsolása, főleg a patakmenti epresekbe
	S06	Szerves szennyezés	műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz
	T10	Szukcesszió	elnádasodás
	I24	Aranyvessző fajok terjedése	
	V16	Vaddisznó túrás	
	F10	Erdőtelepítés/erdősítés	különösen káros az erdőtelepítést megelőző beszántás
	T21	Kiszáradás	elsősorban a patakkotrások miatt
6430	I24	Aranyvessző fajok terjedése	
	H03	Kotrás	indokolatlan patakkotrás (a területen nincs árvíz és belvíz veszély)
	H06	Lecsapolás	felesleges, többnyire kiszáradt, minimum 2 méter mély lecsapolóárkokkal
	M00	Mezőgazdasági tevékenység	patakvíz sokszor illegális ellocsolása, főleg a

			patakmenti epresekbe
6440	T21	Kiszáradás	elsősorban a patakkotrások miatt
	T10	Szukcesszió	természetes szukcesszió (elnádasodás)
	I24	Aranyvessző fajok terjedése	
	T21	Kiszáradás	elsősorban a patakkotrások miatt
	V16	Vaddisznótúrás	
	F10	Erdőtelepítés/erdősítés	különösen káros az erdőtelepítést megelőző beszántás
	H03	Kotrás	indokolatlan patakkotrás (a területen nincs árvíz és belvíz veszély)
	H06	Lecsapolás	felesleges, többnyire kiszáradt, minimum 2 méter mély lecsapolóárkokkal
	M00	Mezőgazdasági tevékenység	patakvíz sokszor illegális elloccsolása, főleg a patakmenti epresekbe
	S06	Szerves szennyezés	műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz
7210	H03	Kotrás	indokolatlan patakkotrás (a területen nincs árvíz és belvíz veszély)
	H06	Lecsapolás	felesleges, többnyire kiszáradt, minimum 2 méter mély lecsapolóárkokkal
	M00	Mezőgazdasági tevékenység	patakvíz sokszor illegális elloccsolása, főleg a patakmenti epresekbe
	T21	Kiszáradás	elsősorban a patakkotrások miatt
	S06	Szerves szennyezés	műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz
7230	V16	Vaddisznótúrás	Az élőhely egyik legjelentősebb degradációs tényezője a vaddisznó túrás, a láp jelentős taposásnak van kitéve a vadállomány által, déli részén az ennek révén kialakult nyílt talajfelszín jelentős: eléri a 20 %-ot. Itt nagy számban terjedt el a természetes zavarástűrő Tussilago farfara.
	S06	Szerves szennyezés	mezőgazdasági és vad eredetű tápanyag-terhelés (a magas trofitásfokot jelezve a sásláprét tócsáiban fonalas zöldmoszat (Cladophora sp.) tenyészik)
	S05	Szennyvíztárolás	Szennyvízterhelés a Verezegyházi Regionális Szennyvíztisztító hibás működése miatt.
	I24	Aranyvessző fajok terjedése	
	T21	Kiszáradás	elsősorban a patakkotrások miatt
	I24	Aranyvessző fajok terjedése	
	T10	Szukcesszió	természetes szukcesszió (elnádasodás)
91E0	V16	Vaddisznótúrás	
	T21	Kiszáradás	elsősorban a patakkotrások miatt
	S06	Szerves szennyezés	műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz
	F10	Erdőtelepítés/erdősítés	különösen káros az erdőtelepítést megelőző beszántás
	H03	Kotrás	indokolatlan patakkotrás (a területen nincs árvíz és belvíz veszély)
	H06	Lecsapolás	felesleges, többnyire kiszáradt, minimum 2 méter mély lecsapolóárkokkal
	M00	Mezőgazdasági tevékenység	patakvíz sokszor illegális elloccsolása, főleg a patakmenti epresekbe

A vizes élőhelyek vízellátásának biztosítása, illetve helyreállítása az illetékes vízügyi szervekkel összehangoltan (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat, KDV-KÖVIZIG) kiemelten fontos feladat, mivel egyedül ez tenné lehetővé ezen élőhelyek biodiverzitásának, természeti értékeinek fennmaradását, és a kaszálásnál is hatékonyabban szoríthatná vissza az inváziós növényfajokat, elsősorban az aranyvesszőt (*Solidago spp.*). Az Ivacsok TT területére a

Sződrákosi-patak kotrása (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat), az Álomhegy-tó TT területére a Folyás-patak kotrása, valamint a mára már teljesen kiszáradt lecsapoló árkok jelentenek veszélyt, melyek általában indokolatlanok, ugyanis az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent a talajvízszint a térségben, így sem művelt, sem lakott területet nem fenyeget árvíz és belvíz. A rendszeres beavatkozás ugyanakkor tovább süllyeszti a talajvizet, mely a közeli lápok szárazodásához vezet, és a gyomosodásnak, invazív fajok terjedésének kedvez. Ezért hangsúlyozottan javasolt az illetékes vízügyi szervekkel, az illetékes Nemzeti Park Igazgatóság szakembereivel és az önkormányzatokkal közösen egy helyi vízgazdálkodási terv kidolgozása.

A Sikáros TT állapotának megőrzése érdekében a Vereasegyházi Regionális Szennyvíztisztító hibás működésének helyreállítása alapvető fontosságú lenne, mely 1996 óta komoly veszélyt jelent a Sikárosi-láp északi részére. (A szennyvíztisztító rekonstrukciója és bővítése várhatóan 2010-ben kezdődik meg.) Ráadásul a kilocsolt „tisztított” szennyvíz összetétele jelentősen meghaladja az előírt határértékeket. A talajvíz elszennyeződése és áramlási viszonyainak megváltozása a láp északi részének vegetációjára hatással van, ugyanis itt a *Caricetum acutiformis* állományában megjelentek a nitrofil gyomok (*Urtica dioica*, *Galium aparine*).

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

1. A Vereasegyházi-medence értékei elsősorban a vízfolyások menti vizes élőhelyek, valamint az Ivacsok körüli homokpusztagyepek, amelyek megőrzése és természetes állapotának fenntartása, illetve helyreállítása az elsődleges feladat.
2. Az idegenhonos faültetvények le kell termelni, és vagy őshonos fafajú ültetvénnyé, vagy természetserű gyeppé kell átalakítani.
3. A lápréteket tilos faültetvénnyé (különösen idegenhonos nemesnyár ültetvényekké) alakítani.
4. A természetes, illetve regenerálódó gyepterületek megőrzését biztosítani kell – gyep feltörése, valamint 5 évnél régebbi, regenerálódó parlag feltörése tilos. Ehelyett a gyepterületet legeltetéssel vagy kaszálással kell hasznosítani.
5. A terület vízfolyásainak, a patakoknak öntözési célú használata a különböző élőhelyek ökológiai vízigényének egyidejű biztosítása mellett szabad.

Természetvédelmi szempontok:

- A gazdálkodási területeken, illetve azok környékén a természetes állat- és növényvilág fennmaradása, életterének biztosítása fontos a biológiai sokféleség megőrzésének érdekében, hiszen sok védett faj kötődik közvetlenül is részben vagy teljesen a mezőgazdasági területekhez, illetve mozgásuk során természetes élőhelyeik felszabdaltsága miatt kénytelenek átvonulni ezeken a területeken. Jelenlétükkel sokszor jelzik egy terület egészségi állapotát, vagy akár annak fenntartását segítik elő. Ezért fontos, hogy a gazdálkodási gyakorlat összhangban legyen ezen fajok, illetve élőhelyeik fennmaradásának biztosításával.
- Ahhoz, hogy a gazdálkodás a lehető leghatékonyabb legyen, a legjobban igazodjon a környezethez és a legkevesebb zavarást okozza a természetben úgy, hogy a gazdálkodó érdekeit is szem előtt tartja, fontos a megfigyelt illetve mért környezeti-ökológiai adatok alapján gazdálkodási terv rendszeres felülvizsgálata. Valamint célszerű a konzultáció egy olyan felelős szakemberrel (a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság Gödöllői Dombság Természetvédelmi Tájéegységének vezetőjével), aki az adott gazdál-

kodási területet, valamint a természeti környezetet és annak ökológiai állapotát is jól ismeri, és tanácsot tud adni gazdálkodási kérdésekben is.

- Idegenhonos ültetvények esetén mindenképpen ajánlatos az állomány vagy őshonos fafajú ültetvénné, vagy gyeppé alakítása. Kerülendő a letermelés, a tuskózás és mindenféle talajbolygatás. Mindenképpen megakadályozandó a homokpusztai területeken az akác és a bálványfa terjedése. Az akác terjedését injektálós módszerrel kell megakadályozni, és a fákat lábon kell hagyni elszáradni. Kerülendő a láprétek ültetvénné alakítása, különösen az idegenhonos nemes nyár ültetvények létrehozása.
- A természetes illetve regenerálódó gyepterületek megőrzését biztosítani kell – gyepteretvére tilos. Öt évnél régebbi, jól regenerálódó parlagok esetében javasolt a gyeppé alakítás, illetve a gyepterületként való hasznosítás (legeltetés vagy kaszálás).
- A terület vízfolyásainak öntözési célú használata általánosan elterjedt a patakok mentén. Ez a tevékenység egyértelműen illegális és tilos! Kizárólag hatósági engedély birtokában, a különböző élőhelyek ökológiai vízigényének egyidejű biztosítása mellett lenne szabad folytatni.

Talajvédelem és tápanyag-gazdálkodási szempontok:

- A talaj egészséges működése érdekében a talajszerkezet megőrzése, illetve kialakulásának elősegítése, a talajélet biológiai sokféleségének fenntartása és a természetes talajfolyamatok biztosítása céljából szántóterületeken kizárólag a talajkímélő gazdálkodási módszerek javasoltak. Ezek a módszerek a talaj szervesanyag tartalmának megőrzésére, és a talajerózió csökkentésére is alkalmasak.
- A talaj eróziójának minimalizálása, lehetőség szerint megszüntetése érdekében a táblaszegélyekben füves mezsgyét, illetve sövényt vagy fasort javasolt létesíteni. Ezek egyúttal új élőhelyek kialakulásával segítik a biodiverzitás megőrzését, különösen olyan, a mezőgazdasági területekhez kötődő védett fajok, mint a tövisszűrő gébics vagy kis örgébics, illetve számos ízeltlábú esetében.
- A talaj tápanyagtartalmának természetes úton való megőrzését előtérbe kell helyezni a talajélet zavartalansága érdekében, melyet elősegít a kisparcellás művelés, illetve a vetésváltás.
- A szükséges tápanyagpótlást természet- környezetkímélő módon kell megoldani. Mivel a Veregyházi-medence Natura 2000 terület (illetve Szada és Mogyoród település) a 27/2006. (II. 7.) sz. Korm. rendelet alapján nitráterzékeny, ezért a természetes vízfolyásokba, talajvízbe történő tápanyag bemosódás veszélye fennáll. E mellett környezetileg fokozottan terheltek (pl. a nem megfelelően működő Veregyházi Regionális Szennyvíztisztító hatáskörzete) is találhatóak a térségben, így a talajok tápanyagtartalmának pótlásakor különös gonddal kell eljárni a gazdálkodásból eredő terhelés megakadályozásának érdekében. A talaj tápanyagtartalmát rendszeresen monitorozni kell, különösen tápanyagpótlás előtt.
- A tápanyag-gazdálkodás mindig a parcella aktuális állapotának, és a hatókörzetében lévő védendő területek ökológiai-termesztvédelmi érdekeinek figyelembevételével kell történni.
- A talajélet fenntartása, a talaj egészséges működése érdekében kerülni kell a talaj mindenfajta vegyszerezését.

Növényvédelmi szempontok:

- A talaj egészséges működése, a környező állat- és növényvilág, valamint a vizek biológiai sokféleségének fenntartása érdekében a növényvédelemben is előtérbe kell helyezni természet- és környezetkímélő módszereket. Ezért a zárlati károsítók elleni védekezést leszámítva a vegyszeres kezelést kerülni kell.

Javaslatok a célkitűzések sikeres megvalósításához:

- A Veresegyházi-medence Natura 2000 terület értékei elsősorban a vízfolyások menti vizes élőhelyek, valamint az Ivacsok TT körüli homokpusztagyepek, melyek megőrzése és természetes állapotának fenntartása, illetve helyreállítása, az inváziós növények visszaszorítása elsődleges feladat. Ehhez egyrészt az illegális emberi tevékenységek visszaszorítására, természetkímélő gazdálkodási gyakorlatra, illetve több helyütt természetvédelmi kezelésekre van szükség.
- Az élőhelyek természetvédelmi érdekekkel összeegyeztethető kezelése csak úgy valósítható meg, ha a különböző érdekcsoportok között párbeszéd, együttműködés jön létre. Ezért javasolt, hogy a térségi gazda tanácsadók, a civil szervezetek, a Duna-Ipoly Nemzeti Park, a vadásztársaság, a Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület, a mezőőri szolgálat, a KDV-KÖVIZIG és a földtulajdonosok évi két alkalommal kereszttal tárgyalásokat folytassanak a Duna-Ipoly Nemzeti Park illetékesének vezetésével. Mivel a homoki gyepek a motoros sportok által jelentősen veszélyeztetettek, szükség van az ezeket tömörítő szervezet(ek) megkeresésére is.
- A tárgyalások eredményeként együttműködési megállapodásban javasolt rögzíteni az egyes szervezetek által vállaltakat és a kölcsönös segítségnyújtás, információcsere módjait.
- Egyes élőhelyek (pl. a Sikárosi-láp TT) sok (több tucat) területtulajdonoshoz tartoznak, igen keskeny parcellákkal. Mivel a sok tulajdonos a kezeléssel, gazdálkodással kapcsolatos egyeztetéseket megnehezíti, javasolt a területek nemzeti parki megvásárlása. Ez éppen a kisméretű, gazdaságosan nem művelhető parcellák miatt nem jelentene nagy költséget.
- Lényeges az érintett önkormányzatokkal való együttműködés is a Natura 2000 területek célkitűzéseinek megvalósítása érdekében, mivel a környéken történő beépítések és nagyobb beruházások engedélyezése az jogkörükbe tartozik, melyek nagy hatással lehetnek a területek természeti állapotára. A Bitang láptól délkeletre fekvő felhagyott szántóra tervezett termál wellness központ használt vizét (napi 30-50 m³-t) egy kb 5 hektáros hűtő tóba vezetnék, melyet a láp ÉNy-i részén szeretnének kialakítani. Az új tó duzzasztása a Pócos-tó vízszintjére is hatással lesz, egyébként vizét a Sződrákospatak fogja elvezetni. Ráadásul a Bitang láp közvetlen keleti szomszédságában elterülő parlagon kertvárosias lakóövezetet szándékozik kialakítani az önkormányzat.
- A nemes nyaras erdőtelepítések elsősorban az Álomhegy-tó TT vizes élőhelyeit veszélyeztetik, itt elengedhetetlenül fontos lenne a területtulajdonosokkal való egyeztetés, és olyan programok támogatása, melyek ezen területek helyreállítását, vagy legalább öshonos fafajokkal való lecserélését céloznák. A gazdasági célú erdőhasznosítás itt olyan visszafordíthatatlan természetpusztítást okoz, mely nem összeegyeztethető a Natura 2000 terület célkitűzéseivel.

3.2. Kezelési javaslatok

A fenntartási terv ismerteti a tervezési terület Natura 2000 hálózat szempontjából meghatározó botanikai, zoológiai értékeit, és az élőhelyekre vonatkozó adatok alapján meghatározza a természeti értékek fenntartása érdekében követendő, illetve javasolt gazdálkodási gyakorlatot. Ezeket a tervben „előírásoknak” nevezzük. Szükséges azonban kiemelni, hogy azok az előírások, amelyek nem képezik részét a jelenlegi jogszabályi rendszernek (pl. 269/2007. Kormányrendelet), nem kötelező érvényűek a gazdálkodók számára, pusztán az érintett Natura 2000 területek élőhelytípusainak megőrzését szolgáló földhasználati ajánlások. A fenntartási tervek

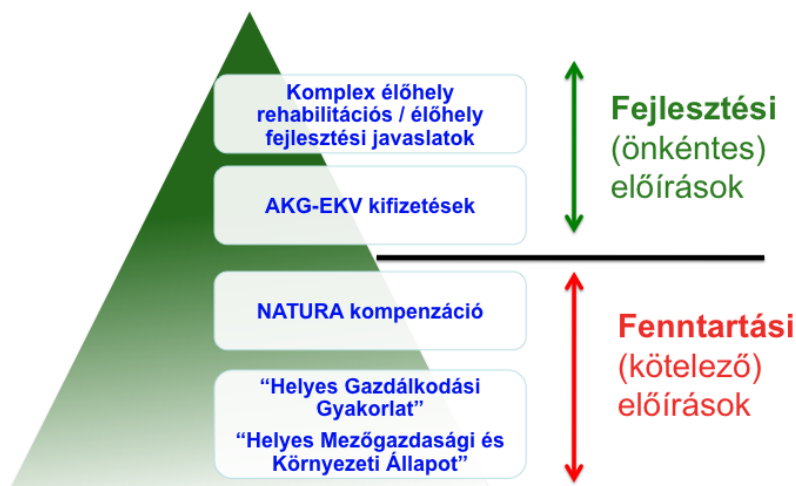
kísérletet tesznek arra, hogy meghatározzák azokat az előírásokat, amelyek a jövőben – megfelelő kompenzációs háttér biztosítása esetén – kötelező érvénnyel betartandók lehetnek a gazdálkodók számára. Ezek az előírások azonban csak a későbbi egyeztetések eredményessége (a megfelelő támogatási rendszer kidolgozása) esetén ölthetnek jogszabályi formát, és válhatnak az érintettek számára kötelezővé.

A fenntartási tervben szereplő előírások meghatározása – művelési ághoz kötötten – élőhelytípus szinten történt. A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő terület egységeket az egyszerűség kedvéért a terv ún. *kezelési egységként* határolja le, és jeleníti meg az 17. sz. térképmellékletben. A kezelési egységekhez olyan, ún. „harmonizált” listát használtunk, amely művelési áganként eltérő számú, de egységes szerkezetben, kódszámmal ellátva tartalmazza a kiválasztott húsz Natura 2000 területre vonatkozóan a lehetséges előírásokat. A Natura 2000 területek egységes kódszámmal jelzett ún. „harmonizált” előírásai a 20. sz. mellékletben találhatók.

A kezelési egységekhez rendelt előírások a működést tekintve a következők szerint csoportosíthatók:

1. Fenntartási előírások:
 - jogszabályokban rögzített, kötelező előírások,
 - Natura 2000 kompenzációs előírások (kötelező formában).
2. Fejlesztési előírások és javaslatok:
 - működő támogatási rendszerekhez – az Agrár-Környezetgazdálkodási Programhoz (AKG) és az Erdő-környezetvédelmi Programhoz (EKV) – kapcsolt, önkéntes formában működő előírások,
 - komplex élőhely-rehabilitációs és élőhely-fejlesztési javaslatok önkéntes formában.

Az előírások hierarchiáját az alábbi ábra szemlélteti:



1. Fenntartási előírások

A fenntartási előírások betartása azért szükséges, mert ezek révén biztosítható a Natura 2000 hálózat szempontjából fontos fajok, valamint élőhelyek fennmaradása, a területek jelenlegi állapotának megőrzése. Ezek

- részben jogszabályokban („Helyes Gazdálkodási Gyakorlat”, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”) rögzítettek, tehát betartásuk *anyagi ellentételezés nélkül* is kötelező;
- részben a Natura 2000 területekre alkalmazott olyan előírások, melyek esetében az 1698/2005/EK rendelet 38. és 46. cikke alapján a Natura 2000 területen gazdálkodók *kompenzációs kifizetésre* lehetnek jogosultak a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés mértékéig. Ilyen kompenzációs kifizetésben a 269/2007 (X. 18.) Kormányrendelet értelmében már részesülnek a Natura-2000 gyepterületeken gazdálkodók. A fenntartási tervek további kötelező előírásokat határozhatnak meg a szántó, erdő és vizes élőhelyek vonatkozásában, valamint pontosíthatják a gyepterületek előírásait.

Hangsúlyozzuk, hogy a kompenzációt igénylő előírások csak akkor válnak kötelezővé, ha sikerül megteremteni a kifizetések anyagi háttérét.

2. Fejlesztési előírások

A fejlesztési előírások a területek természeti értékeinek növelésére irányulnak olyan gazdálkodási formák ösztönzésével, amelyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javítását célozzák meg. Ezek

- egyrészt olyan, az agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalat alapján és kifizetés ellenében megvalósítható *új előírások*, amelyek a területi sajátosságok figyelembevételével kerültek kialakításra, és amelyek a gazdálkodási módok meghatározása révén alapvetően a területek kezelésére vonatkoznak;
- másrészt komplex élőhely-rehabilitációs, illetve élőhely-fejlesztési javaslatok, amelyek megvalósulásának eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő. A célok eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges, ezért ezek is csak önkéntes formában, megfelelő támogatási programok mellett valósulhatnak meg.

Az előírások és a támogatási rendszerek tervezett kapcsolatát az alábbi táblázat tartalmazza:

Előírások	Támogatási forma
Fenntartási előírások	Önálló Natura 2000 kompenzáció formájában
Fejlesztési előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely rehabilitációs, élőhely fejlesztési javaslatok	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Egyéb javaslatok

A Natura területek fenntartása érdekében megfogalmazott, a gazdálkodással összefüggő tevékenységeket meghatározó előírások hatásainak az értékelése érdekében monitoring rendszert kell működtetni. E rendszernek biztosítania kell az adatok gyűjtésével, tárolásával, feldolgozásával, elemzésével és megjelenítésével kapcsolatos igényeket úgy, hogy mindezek eredményeként a rendszer alkalmas legyen a Natura területek kialakításakor megfogalmazott célok

megvalósulásának a kimutatására, lehetőleg számszerűsített és a területi hatást is megjelenítő formában.

A monitoring rendszer képezi az alapját azoknak a kutatásoknak, melyek természeti értékek megőrzését szolgáló előírások megerősítését, vagy újak kialakítását célozzák. Légcélszerűbb formája ennek az, amikor a konkrét területhasználó (gazdálkodó) bevonásával, a közös érdekek konszenzusán alapuló kutatási program keretében történik a kutatási programnak nemcsak a megtervezése, hanem annak kivitelezése is.

3.2.1. Egységes kezelési előírások

Először minden egyes művelési ág esetében meghatározásra került az összes olyan fenntartási előírás és fejlesztési javaslat, amelyek valamennyi érintett - az adott művelési ághoz tartozó - kezelési egységen betartandóak, illetve javasoltak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok az előírások jelennek meg, amelyek a művelési ágankénti egységes előírásokon felül kimondottan csak az adott élőhelytípushoz kötődnek.

A, Erdőkre vonatkozóan

Érintett kezelési egységek: KE8, KE9, KE10

Erdőkre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők k
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).

E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E65	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.

VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
------	--

Erdőkre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
SZ53	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.
SZ54	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.

B. Gyeppek és füves területek esetén

Érintett kezelési egységek: KE1, KE2, KE3, KE4, KE5

Gyepekre és füves területekre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.

Gyepekre és füves területekre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

-

3. 2. 2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok

KE01 kezelési egység (Gyepgazdálkodás felszáraz homoki gyepeken)

(1) Érintett élőhelyek

1. **6260 *Pannon homoki gyep²** / G1 és H5b nyílt homokpuszta-gyep, homoki sztyeprétek³

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírás

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.

² Natura 2000 (közösségi jelentőségű) élőhely kódja és neve

³ Á-NÉR élőhely kódja és neve

GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.
GY67	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési előírás

Kód	Megnevezés
GY115	Agrár-erdészeti rendszerek kialakításaó támogatható.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelések a félszáraz homoki gyepek természetközeli állapotának kialakítását, illetve fenntartását, az inváziós növényfajok visszaszorítását, valamint a területen található természeti értékek, mint a jelölő homoki kikerics, a védett homoki nőszirmos és agárkosbor, valamint jelölő és védett állatfajok (kis örgébics, töviszúró gébics, homoki gyík, sisakos sáska stb.) megőrzését szolgálják.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

- Idegenhonos erdők gyeppe vagy őshonos (szürke nyár, fehér nyár, rezgőnyár, molyhos vagy kocsányos tölgy) fás legelővé alakítása.
- Új fészkelőhelyek kialakítása parti fecskék és gyurgyalagok számára, illetve a meglévő fészkelőhely védelme.

A Natura 2000 terület szadai homoki gyepjeinek degradált foltjaiban két ponton meredek homokfal kialakítása javasolt a parti fecskék és gyurgyalagok részére. Ügyelni kell arra, hogy a célterület az illegális homokbányászat számára nehezen megközelíthető/rejtett, illetve a motoros sportok által elkerült legyen.

Az Ivacsok Természetvédelmi Területet körülvevő homoki gyepek rekonstrukciójához szükséges intézkedések:

- Illegális motorsport tevékenységek megakadályozása.
- Hulladékmentesítés.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

A kezelési egység területén

- A cserjésedés megakadályozására 3 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
- A lekaszált inváziós növényeket a területről a kaszálást követő 2 napon belül el kell távolítani.
- Gyepék égetése tilos.
- A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja november 1.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan az erdősítés nem támogatható. A területen lévő erdőkben a következő előírásokat szükséges betartani, illetve az erdőtervbe bevezetni:

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők k
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es

	sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) hasznosítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.

E65	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Támogatható a fás legelő telepítés (GY115), kizárólag kocsányos vagy molyhos tölgygel, illetve fehér, rezgő vagy szürke nyárral.

KE02 kezelési egység (Gyepgazdálkodás nedves gyepeken)

(1) Érintett élőhelyek

1. **6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) / D2 Kékperjés rétek**
2. **91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)/ J1a Fűzlápok, lágcsérjések**

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírás

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülekéből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY08	Dobkasza és talaj meghajtású rendsodró, rendezelő használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.

GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelések a nedves gyepek természetközeli állapotának kialakítását, illetve fenntartását, az inváziós növényfajok visszaszorítását, valamint a területen található természeti értékek, mint a jelölő vérfű boglárka, a védett hússzínű ujjaskosbor, kornistárnics, szibériai nőszirm, fehérmájvirág, valamint számos kételtű állatfaj megőrzését szolgálják. Kiemelten fontos a területek megfelelő vízellátottságának biztosítása.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslat

Javasolt tevékenységek a Bitang, Ivacsok, Sikárosi-láp, valamint Álomhegy-tó természetvédelmi területeken:

- Vízvisszatartó műtárgy tervezetése és építtetése és meder rehabilitáció a Folyás (Sikáros)-patak oldalágán, valamint a Szódrákosi-patakon és oldalágán.
- Védett láp- és mocsárrét foltokban, illetve puhafás ligeterdő jellegű foltok és lápcszerjések degradált részein a lápi póc számára új élőhelyek (kubikgödör-szerű kis tavak) kialakítása, valamint a meglévők fenntartása.

Új vízi élőhelyek kialakítása

A tervezési területen az elmúlt évtizedek szukcessziós folyamatai miatt a vízhez kötődő fajok állományai csökkentek. Emiatt javasolt 60 m³-nél kisebb térfogatú, legalább 1,8 m mélységű talajvíz és felszíni víz táplálta tavacsok kialakítása a következő területek degradált (pl. *Solidago*-val borított) foltjaiban:

- Álom-hegy – nyugati blokk: 2 db. Folyás-patak által táplált tó. Kialakításuk a terület középső és keleti részén.
- Álom-hegy – keleti blokk (Álomhegy-tó TT): 2 db. Folyás-patak által táplált, talajvizes tó.

Az előbbieket a *Hottonia palustris* állományának közelében (de folyásirányban alatta!) kell kialakítani, az utóbbiakat pedig a Folyás-pataktól északra és délre eső területeken.

- Bitang TT: 2 db. talajvizes tó – kialakítás a Pócos-tó közelében, attól északra.
- Az egykori Bolgár-tó rekonstrukciója
A Bolgár-tavat a jelenlegi Bitang TT déli részén a XX. sz. közepén hozták létre öntözés céljára (ld. az I./2. illetve II./1.2.1. fejezetet). A mezőgazdaság háttérbeszorulásával a vízvisszatartó műtárgyat sem tartották karban, így kb. az 1980-as évek vége óta nem funkcionál. Jelenleg a terület kb. 20-50 cm vízmélységű, mely erősen benádasodott. Javasolt a zsilip és a gát helyreállításával a korábbi vízszint (kb. 130-150 cm) biztosítása.

Az új vizes élőhelyek többek között az alábbi védett, veszélyeztetett fajok fennmaradását szolgálják közvetlenül: békaliliom (*Hottonia palustris*), vidra (*Lutra lutra*), lápi póc (*Umbra krameri*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), pettyes gőte (*Triturus vulgaris*) és egyéb kételtűek.

Itt érdemel említést egy fontos élőhely-védelmi intézkedés. A Veregyházi Regionális Szennyvíztisztító tisztított szennyvízszikkasztó területe a Sikárosi-láp TT északi részét terheli. Ezt a terhelést mielőbb meg kell szüntetni a locsolási terület áthelyezésével. Ez ügyben a telep vezetőségével és az illetékes zöldhatósággal javasolt egyeztetni.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

- Legeltethető állatfaj: szürkemarha, bivaly
- Csak kézi kaszálás megengedett.
- A kaszálás legkorábbi időpontja november 1.
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 1 hektárt. A kaszálások között legalább 1 hétnak el kell telni.
- A cserjésedés megakadályozására 3 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
- A lekaszált inváziós növényeket a területről a kaszálást követő 2 napon belül el kell távolítani.
- Gyepek égetése tilos.
- A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja november 1.

Az illetékes vízügyi szervekkel (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat, KDV-KÖVIZIG) együttműködve biztosítani kell az adott területek időszakos vízborítottságát, az esetleges lecsapoló árkok megszüntetését.

Javasolt tevékenységek a Bitang, Ivacsok, Sikárosi-láp, valamint Álomhegy-tó természetvédelmi területeken:

- Aranyvessző (*Solidago spp.*) és őszirózsa (*Aster spp.*) foltok kaszáltatása évi 1-3 alkalommal (június, augusztus, szeptember).
- Hulladék mentesítés.
- Agresszívan terjedő, adventív növényfajok teljes eltávolítása (fehér akác, stb.).
- Láp- és mocsárrét foltok kézi kaszáltatása évi egy alkalommal (november folyamán). A levágott növényi részeket a területről azonnal le kell hordani.
- Nád visszaszorítása céljából a nád kézi kaszáltatása a láprétek területéről évente egyszer (november-február), esetenként 1-3 év kihagyással. A levágott növényi részeket a területről azonnal le kell hordani.
- Degradált területek és átmeneti gyepek kézi kaszáltatása évente egy-két alkalommal (június, szeptember).

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan az erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan a fás legelő telepítés nem támogatható.

KE03 kezelési egység (Tőzegesedő nádasok és télisásosok, illetve üde láprétek kezelése)

(1) Érintett élőhely

1. **7210 Meszes lápok** télisással (*Cladium mariscus*) s é a *Caricion davallianae* fajaival/
B1b lápos, tőzeges nádasok és télisásosok
2. **7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek** / D1 Láprétek (*Caricion davallianae*)

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírás

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelések a tűzegesedő, víz hatása alatt álló gyepek természetközeli állapotának kialakítását illetve fenntartását, valamint a területen található természeti értékek megőrzését szolgálják. Kiemelten fontos a területek állandó vízellátottságának biztosítása.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs javaslat

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

- Gyepek égetése tilos.

Az illetékes vízügyi szervekkel (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat, KDV-KÖVIZIG) együttműködve biztosítani kell az adott területek állandó vízborítottságát, az esetleges lecsapoló árkok megszüntetését.

Az elgyomosodott szegélyeken javasolt a szürkemarhával való legeltetés.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan az erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan a fás legelő telepítés nem támogatható.

KE04 kezelési egység (Gyepgazdálkodás mocsárréteken)

(1) Érintett élőhelyek

1. **6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei** / D34 Dombvidéki és alföldi mocsárrétek
2. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírás

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY08	Dobkasza és talaj meghajtású rendsodró, rendelkező használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.

GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelések a víz hatása alatt álló mocsárrétek természetközeli állapotának kialakítását illetve fenntartását, az inváziós növényfajok visszaszorítását, valamint a területen található természeti értékek megőrzését szolgálják. Kiemelten fontos a területek vízellátottságának fenntartása és a nemes nyár telepítések megszüntetése.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Tekintettel az Álomhegy-tó TT területén lévő mocsárréten (lásd térkép) található természeti értékekre, valamint a nemes nyár telepítés sikertelenségére, javasoljuk a terület mocsárrétként való megőrzését az adott erdőrészlet megosztásával (lásd alább).

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

- Legeltethető állatfaj: szürkemarha.
- Csak kézi kaszálás megengedett.
- A kaszálás legkorábbi időpontja november 1.
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 1 hektárt. A kaszálások között legalább 1 hétnak el kell telni.
- A cserjésedés megakadályozására 3 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
- A lekaszált inváziós növényeket a területről a kaszálást követő 2 napon belül el kell távolítani.
- Gyepek égetése tilos.

Az illetékes vízügyi szervekkel (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat, KDV-KÖVIZIG) együttműködve biztosítani kell az adott területek időszakos vízborítottságát.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan az erdősítés nem támogatható, a meglévő erdőrészleten, ami a sikertelen telepítés miatt jelenleg mocsárrét, nem javasolt a nemes nyár telepítés újbóli megkísérlése, tekintettel a területen lévő védett növényfajokra: egypelyvás csetkák (Eleocharis uniglumis), mocsári kosbor (Orchis laxiflora ssp. palustris). Ezen a részleten javasolt az E11 és E12 és VA03 előírás bevezetése.

Kód	Megnevezés
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.

VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)
------	---

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*

A kezelési egységre vonatkozóan a fás legelő telepítés nem támogatható.

KE05 kezelési egység (Ökológiai erdőkezelés patakparti ártéren)

(1) *Érintett élőhely*

1. **6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai** / D5 és D6 Patakparti, lápi, ártéri és mocsári magaskórósok)

2. **91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta liget-erdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)(Puhafás ligeterdők) / J4 Fűz-nyár ártéri erdők**

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.

Fejlesztési előírások

Kód	Megnevezés
GY113	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY114	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelések a patakparti puhafás ligeterdők természetközeli állapotának kialakítását, illetve fenntartását, az inváziós növényfajok visszaszorítását, valamint a területen található természeti értékek megőrzését szolgálják. Kiemelten fontos a területek állandó vízellátottságának fenntartása, és a folyamatos erdőborítás, árnyékolás biztosítása.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Jó ökológiai állapotú, elsősorban keményfa ligeterdő, esetleg puhafa ligeterdő kialakítása a Szódrákosi-patak mentén enyves éger, hazai szil, magas kőris, kocsányos tölgy, illetve hazai nyár fajokkal.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

- Növényvédelmi kezelés kizárólag zárlati károsítók ellen lehetséges.

Az illetékes vízügyi szervekkel (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat, KDV-KÖVIZIG) együttműködve biztosítani kell az adott területek állandó vízborítottságát, valamint a patak-meder kotrásának mellőzését. A szabályozott, kimélyített medrek helyreállítása támogatandó.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Csak őshonos, a táji és termőhelyi viszonyoknak megfelelő, láperdei, illetve keményfás vagy puhafás ligeterdei fajokkal történhet erdősítés: elsősorban enyves éger, hazai szil fajok, magas kőris, kocsányos tölgy, illetve hazai nyarak. A telepítendő ártéri ligeterdőben erdőgazdálkodás nem folytatható, elsősorban jó ökológiai állapotú, patak menti erdőtársulás helyreállítása a cél.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan a fás legelő telepítés nem támogatható.

KE06 kezelési egység (Szántók)

(1) Érintett élőhelyek

1. – / T6 Kistáblás mozaikok
2. – / OC Jellegtelen száraz, félszáraz gyepek és magaskórósok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	A betakarítást követően tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.

SZ06	Évelő szálaspillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ18	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ25	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 ha.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, ola
SZ41	Fóliasátras és üvegházhasználat tilos.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 m-es szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ55	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ58	Magvetést nyár végén vagy ősszel kell elvégezni.
SZ61	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ62	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ64	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövénynek vagy fasornak kell lennie. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét kizárólag mechanikai eszközökkel kell biztosítani.

Fejlesztési előírások

Kód	Megnevezés
-----	------------

SZ47	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.
SZ48	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ50	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ53	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az ökológiai szántóföldi növénytermesztés a gazdálkodás olyan módja, mely biztosítja a területen az ökológiai rendszerek fennmaradását (pl. talajélet, ízeltlábú közösségek stb.), és tekintettel van a környező természeti értékekre is. Száraz parlagokon, felhagyni kívánt szántókon kiemelten támogatandó a természetközeli állapotú homoki gyepek kialakítása, vagy a kizárólag őshonos és tájba illő fafajú erdészeti ültetvények kialakítása is.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Választható az a) ökológiai szántóművelés helyett a b) aktív vagy spontán gyepesítés, illetve c) a kizárólag őshonos és tájba illő fafajú erdészeti ültetvények kialakítása is. Spontán gyepesedés esetében a művelés felhagyását követően csak az inváziósan terjedő gyomfajok visszaszorításáról kell gondoskodni. Aktív gyepesítés esetén a talajelőkészítésnél (ha szükséges), figyelemmel kell lenni a talaj és a meglévő növényzet állapotára, javasolt szakértő tanácsát kikérni (pl. illetékes nemzeti parki igazgatóság). A közeli természetközeli gyepekre jellemző, őshonos fűmagkeverék elsősorban a környező gyepekből, illetve rétekről származó kaszálékból szerezhető be. A vetést követő években a kezelés megegyezik a megfelelő gyepekre előírt kezeléssel. Erdősítés esetén tekintettel kell lenni a környező természetközeli élőhelyek élővilágára, és kizárólag ős- és termőhelyhonos fajok telepíthetők, illetve a későbbiekben felújítás csak ezekkel lehetséges. Az egyszerre erdősített, összefüggő terület nem haladhatja meg az 5 hektárt.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

- Növényvédelmi kezelés kizárólag zárlati károsítók ellen lehetséges.
- Tarlóégetés tilos.
- GMO növények termesztése tilos.

A természetes gyepterületek megőrzését biztosítani kell (gyep feltörése tilos) – gyepterületen szántóföldi növénytermesztés nem támogatható!

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

A kezelési egységre vonatkozóan az erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Támogatható a fás legelő telepítés, kizárólag őshonos, tájba illő fajokkal. Száraz gyepek esetén kocsányos vagy molyhos tölgygel, illetve rezgő, fehér vagy szürke nyárral, nedves gyepek esetén rezgő nyárral, magas körissel, enyves égerrel vagy honos szil fajokkal.

KE08 kezelési egység (Akácosok)

(1) Érintett élőhelyek

1. – / S1 Akácosok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágý- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) kell megakadályozni.

Fejlesztési előírások

-

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása: A kezelés célja a telepített akácosokban a jelölő fajok, elsősorban a fokozottan védett homoki kikerics (*Colchicum arenarium*) állományának megőrzése, valamint az invazívan terjedő akác szomszédos homoki gyepekből való visszaszorítása, hosszabb távon pedig egy őshonos fafajú erdő kialakítása.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat
Őshonos fafajú homoki erdő kialakítása.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat
– Növényvédelmi kezelés kizárólag zárlati károsítók ellen lehetséges.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Az erdő felújítása kizárólag őshonos, a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fa- és cserjefajokkal történhet.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Támogatható a fás legelő kialakítása, kizárólag kocsányos vagy molyhos tölgygel, illetve fehér vagy szürke nyárral.

KE09 kezelési egység (Fenyvesek)

(1) Érintett élőhelyek

1. – / S4 Feketefenyvesek és erdeifenyvesek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

-

Fejlesztési előírások

-

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelés célja a telepített fenyvesekben a jelölő és védett fajok, valamint a szomszédos homoki gyepek megőrzése, hosszabb távon pedig egy őshonos, tájba illő fafajú erdő kialakítása.

(4) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslat

Őshonos fafajú homoki erdő kialakítása.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

- Növényvédelmi kezelés kizárólag zárlati károsítók ellen lehetséges

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az erdő felújítása kizárólag őshonos, a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fa- és cserjefajokkal történhet.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Támogatható a fás legelő kialakítása, kizárólag kocsányos vagy molyhos tölgygel, illetve rezgő, fehér vagy szürke nyárral.

KE10 kezelési egység (Nemes nyarasok)

(1) Érintett élőhelyek

1. – / S2 Nemes nyarasok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.

Fejlesztési előírások

-

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelés célja a telepített nemes nyarasokban, illetve nemes nyár fasorokban fészkelő védett madárfajok, mint például a kabasólyom (*Falco subbuteo*) állományának megőrzése, hosszabb távon pedig őshonos fafajú fásítás kialakítása.

(4) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslat

Őshonos fafajú erdő kialakítása.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Növényvédelmi kezelés kizárólag zárlati károsítók ellen lehetséges.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az erdő felújítása kizárólag őshonos, a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fa- és cserjefajokkal történhet.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Támogatható a fás legelő kialakítása, a terület vízellátásától függően kocsányos vagy molyhos tölgyel, magas körissel, hazai szil fajokkal, illetve rezgő, fehér vagy szürke nyárral.

3.2.3. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Javasolt tevékenységek a jelölő kékperjés lápréteket (6410) és más értékes vizes élőhelyeket elsődlegesen őrző Bitang, Ivacsok, Sikárosi-láp, valamint Álomhegy-tó Természetvédelmi Területeken:

- Aranyvessző (*Solidago* spp.) és őszirozsa (*Aster* spp.) foltok kaszálata évi 1-3 alkalommal (június, augusztus, szeptember).
- Hulladék mentesítés.
- Agresszívan terjedő, adventív növényfajok teljes eltávolítása (fehér akác, stb.).
- Láp- és mocsárrét foltok kézi kaszálata évi egy alkalommal (július-augusztus vagy október folyamán) 2-4 évente, a nyár végén - ősszel virító védett növények foltjait meghagyva. A levágott növényi részeket a területről azonnal le kell hordani.
- Nád visszaszorítása céljából a nád kézi kaszálata a láprétek területéről évente egyszer (november-február), vagy kétszer (július-augusztus, november-február), esetenként 1-3 év kihagyással. A levágott növényi részeket a területről azonnal le kell hordani.
- Degradált területek és átmeneti gyepek kézi kaszálata évente egy-két alkalommal (június, szeptember).
- Telepített fenyőerdő kivágása és őshonos fafajok (fehér és rezgő nyár, molyhos tölgy) telepítése.
- Vízvisszatartó műtárgy terveztetése és építtetése és meder rehabilitáció a Folyás(Sikáros)-patak oldalágán, valamint a Szódrákosi-patakon és oldalágán.
- Védett láp- és mocsárrét foltokban, illetve puhafás ligeterdő jellegű foltok, lápcserjések és a tó nádassal jobban fedett, zavartalanabb részein a lápi póc számára új élőhely (kis tavak) kialakítása, valamint a meglévők fenntartása.

A Veregyházi-medence természetvédelmi területeinek (Bitang TT, Ivacsok TT, Sikárosi-láp TT, Álomhegy-tó TT) kezelési terveinek elkészítése/átdolgozása javasolt az új jogszabály [3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet] alapján az adott területeken és környékükön folyó mezőgazdasági, víz- és egyéb gazdálkodások figyelembe vételével, valamint sürgős feladat az érintett élőhelyeket sújtó (az I./2. illetve II./1.2.1. pontban részletesen kifejtett) veszélyeztető tényezők elhárítását célzó intézkedések megtétele. Különösen a területek vízellátását biztosító, valamint az idegenhonos fajok visszaszorítását, és az élőhelyek megsemmisülésének (beépítés, beszántás, ültetvénytelepítés) megakadályozását célzó intézkedések fontosak.

Új vízi élőhelyek kialakítása

Kubikgödör-szerű tavacskák kialakítása

A tervezési területen az elmúlt évtizedek szukcessziós folyamatai miatt a vízhez kötődő fajok állományai csökkentek. Emiatt javasolt 60 m³-nél kisebb térfogatú, legalább 1,8 m mélységű talajvíz és felszíni víz táplálta tavacsók kialakítása a következő területek degradált (pl. Solidago-val borított) foltjaiban:

Álom-hegy – nyugati blokk: 2 db. Folyás-patak által táplált tó.

Kialakításuk a terület középső és keleti részén.

Álom-hegy – keleti blokk (Álomhegy-tó TT): 2 db. Folyás-patak által táplált, 2 db. talajvizes tó.

Az előbbieket a *Hottonia palustris* állományának közelében (de folyásirányban alatta!) kell kialakítani, az utóbbiakat pedig a Folyás-pataktól északra és délre eső területeken.

Bitang TT: 2 db. talajvizes tó – kialakítás a Pócos-tó közelében, attól északra.

Az egykori Bolgár-tó rekonstrukciója

A Bolgár-tavat a jelenlegi Bitang TT déli részén a XX. sz. közepén hozták létre öntözés céljára (ld. az I./2. illetve II./1.2.1. fejezetet). A mezőgazdaság háttérbe-szorulásával a vízvisszatartó műtárgyat sem tartották karban, így kb. az 1980-as évek vége óta nem funkcionál. Jelenleg a terület kb. 20-50 cm vízmélységű, mely erősen benádasodott.

Javasolt a zsilip és a gát helyreállításával a korábbi vízszint (kb. 130-150 cm) biztosítása.

Az új vizes élőhelyek többek között az alábbi védett, veszélyeztetett fajok fennmaradását szolgálják közvetlenül: békaliliom (*Hottonia palustris*), vidra (*Lutra lutra*), lápi póc (*Umbra krameri*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), pettyes göte (*Triturus vulgaris*) és egyéb kételtűek.

Itt érdemel említést egy fontos élőhelyvédelmi intézkedés. A Veresegyházi Regionális Szennyvíztisztító tisztított szennyvízszikkasztó területe a Sikárosi-láp TT északi részét terheli. Ezt a terhelést mielőbb meg kell szüntetni a locsolási terület áthelyezésével.

Az Ivacsok Természetvédelmi Területet körülvevő homoki gyepek rekonstrukciójához szükséges intézkedések:

- Illegális motorsport tevékenységek megakadályozása.
- Hulladék mentesítés.
- Idegenhonos erdőtelepítések (feketefenyő, akác) letermelése és gyeppe vagy őshonos (szürkenyár vagy kocsányos tölgy) faültetvénné alakítása.
- Új fészkelőhelyek kialakítása

A Natura 2000 terület szadai homoki gyepeinek degradált foltjaiban két ponton meredek homokfal kialakítása a parti fecskék és gyurgyalogok részére. Ügyelni kell arra, hogy a célterület az illegális homokbányászat számára nehezen megközelíthető/rejtett, illetve a motoros sportok által elkerült legyen.

3.2.4. Fajvédelmi intézkedések

A legtöbb jelölő és védett faj megőrzéséhez elegendő, ha élőhelyeik védelmét és megfelelő kezelését sikerül megoldani. Ebben a tekintetben is fontos lenne a vizes élőhelyek vízellátottságát a patakmedrek kotrásának megszüntetésével, valamint a területeken a vízvisszatartás

fokozásával biztosítani, a nemesnyár telepítéseket visszaszorítani, valamint a homoki gyepekben az illegális motorsport tevékenységeket és hulladék-törmelék elhelyezéseket korlátozni, és az idegenhonos erdőtelepítéseket letermelni, és gyeppé vagy őshonos (szürkenyár vagy kocsányos tölgy) faültetvénné alakítani. Az agresszívan terjedő idegenhonos lágyszárúak visszaszorítására a rendszeres legeltetés (szürkemarha gulyával), illetve kaszálás alkalmas eszköz lehet.

Ezen túl azonban néhány faj védelmét speciális eszközökkel is biztosítani kell.

A fokozottan védett gyurgyalag, illetve a védett partifecske fészkelőhelyének zavartalanságát áprilistól augusztus végéig biztosítani kell. A gyurgyalag Magyarországon 1982 óta fokozottan védett madár, természetvédelmi értéke 100 000 Ft. A Vörös Könyvben mint aktuálisan veszélyeztetett faj szerepel. Manapság a hazai állomány nagy része (30-60%, de az arány évente jelentősen változhat) működő vagy bezárt homokbányákban, és kisebb anyagnyerő helyek kis partfalaiban költ. Fő veszélyeztető tényezői a fészkelőhely és a fészektelep megsemmisítése, valamint a partfal benővényesedése. Az MME gyurgyalag védelmi programjával összhangban a legszükségesebb teendők a következők: a telep védetté nyilvánítása, a homokkal karbantartása, tudatformálás, kutatás, monitoring.

Az Álomhegy-tó TT, illetve a Bitang TT és Ivacsok TT területén javasolt a fokozottan védett lápi póc számára új élőhely (kis tavak) kialakítása, valamint a meglévők fenntartása. A Lápi póc Fajvédelmi Mintaprogram területe a Natura 2000 területen kívül, az Ivacsok TT-től észak-keletre, a Szódrákosi-patak DK felől érkező mellékága mentén helyezkedik el. A Natura 2000 terület keleti határa és a Szódrákosi-patak mellékága között elterülő, több mint 15 ha-os, ÉNy-DK-i fekvésű, hosszúkas terület önkormányzati tulajdonban van. (A több évtizede felhagyott művelés után többek között az alábbi természetes növénytársulások jelentek meg, illetve regenerálódnak: *Leucojo aestivi-Salicetum albae*, *Succiso-Molinietum hungaricae*, *Phragmitetum communis*. Ezekon kívül a degradált mezofil gyepek is jelentős borítással rendelkeznek.)

A Tavirózsa Egyesület a Magyar Telekom NyRt., a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és Szada Község Önkormányzata támogatásával a Lápi Póc Fajvédelmi Mintaprogram keretén belül 2008-2009 folyamán élőhely-fejlesztést hajtott végre a területen. Ennek során négy kubikgödör-szerű tavacsát alakítottak ki (vizenként kb. 60 m² vízfelülettel és 1 méter átlagos vízmélységgel), mellyel a lápi póc számára potenciális élőhelyek jöttek létre. (Elnevezésük: 1., 2., 3. és 4. sz. „Illés-tavak”, a II. Katonai Felmérés térképe alapján). A vízbe a közeli Pócos-tóból fito- és zooplankton, valamint hínárvegetációt telepítettek. A tavacsákat az egyesület és a VITUKI Kht. munkatársai folyamatosan monitorozzák (vízkémiai, hidrobiológiai, botanikai stb. vizsgálatok). Amennyiben a térségben, vagy más hazai területen emberi beavatkozás (pl. csatornakotrás, lecsapolás) miatt a lápi póc valamely állománya veszélybe kerül, az új tavak – amennyiben ökológiai állapotuk ezt megengedi – lehetőséget adnak az átmentésre. Mindemellett az új állóvizek növelik a terület élőhelyi változatosságát is. A szadai önkormányzat a lápi póchoz kapcsolódóan egy tanösvény létrehozását tervezi a területen. Amennyiben a közeljövőben a lápi póc betelepítésére sor kerül, megfontolandó a terület NATURA 2000 alá vonása.

A Natura 2000 területen számos olyan védett faj él, melyek kis populációjuk és egyéb tényezők révén fokozottan veszélyeztetettek. Ezek az alábbiak:

Növényfajok

Homoki kikerics (*Colchicum arenarium*)

Homoki nőszirm (*Iris humilis* ssp. *arenaria*)

Bugás sás (*Carex paniculata*)

Hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*)
Keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*)
Szibériai nőszirm (*Iris sibirica*)
Mocsári lednek (*Lathyrus palustris*)
Homoki vértő (*Onosma arenarium*)
Kígyónyelv páfrány (*Ophioglossum vulgatum*)
Agárkosbor (*Orchis morio*)
Pusztai meténg (*Vinca herbacea*)

Állatfajok

Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
Kis őrgébics (*Lanius minor*)
Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
Kabasólyom (*Falco subbuteo*)

A felsorolt fajokra fajvédelmi intézkedési tervek kidolgozása javasolt.

3.2.5. Kutatás, monitorozás

A célprogram alapján történő gazdálkodás hatásának vizsgálata a biológiai sokféleségre és a jelölő élőhelyek állapotára nézve alapvető fontosságú annak érdekében, hogy képet kapjunk a védendő területek állapotáról és az ökológiai gazdálkodás hatékonyságáról.

3.2.5.1. Faj szintű monitorozás

A programok megkezdése előtt, valamint befejezésük után a támogatott területen, illetve annak hatókörzetében, de legalább 5 évente a Natura 2000 terület jelölő- és védett fajainak, a jelölő élőhelyek karakterfajainak, valamint az agresszíven terjedő idegenhonos fajoknak a felmérését el kell végezni.

3.2.5.2. Közösség szintű monitorozás

A programok megkezdése előtt, valamint befejezésük után a támogatott területeken, illetve azok hatókörzetében, de legalább 5 évente a Natura 2000 terület jelölő élőhelyein élő meghatározó közösségek állapotát fel kell mérni. Elvégzendő feladatok:

- cönológiai felvételek készítése (GPS-koordinátákkal és/vagy fix, azonosítható terepi jelöléssel). A felvételek helyszínének kiválasztásakor figyelembe kell venni a korábbi felvételek helyét is,
- természetvédelmi és ökológiai értékelés (a Borhidi-féle rendszer alapján),
- veszélyeztető tényezők rögzítése.

3.2.5.3. Élőhely szintű monitorozás

A Veregyházi-medence viszonylag gyorsan változó élőhelyi és vízellátottsági viszonyainak megfelelően 5 évente az Á-NÉR és Natura 2000 élőhelytérképek aktualizálása szükséges.

A területen lévő közösségi jelentőségű élőhelyek monitorozását az MTA ÖBKI által kidolgozott Natura 2000 élőhely monitorozó protokollok alapján szükséges végezni (Horváth et al., 2008, Horváth és Szitár, 2007).

Talajmonitoring

- A talajkímélő gazdálkodás és a természetszerű tápanyag-gazdálkodás hatékonyságát, valamint hatását a talaj fizikai szerkezetére, tápanyagtartalmára és biológiai aktivitására meg kell vizsgálni annak érdekében, hogy tudjuk, megfelelő gazdálkodási módot választottunk-e az adott cél eléréséhez, esetleg változtatni kell az eddigi gyakorlaton. Ezért fontos a talaj környezeti változóinak rendszeres, minimum 5 évenkénti mérése. Célszerű a támogatási időszak kezdetét megelőző gazdálkodási évben vagy az első gazdálkodási évben, és a célprogram utolsó gazdálkodási évében akkreditált laboratóriumban bővített talajvizsgálatot végeztetni.

A megfelelő tápanyag-gazdálkodás érdekében rendszeresen vizsgálni kell a talaj aktuális tápanyagtartalmát, és ehhez igazítani a gazdálkodást, ezért a talaj tápanyag-tartalmának évenkénti mérése szükséges. A támogatási időszak kezdetét megelőző gazdálkodási évben, valamint a célprogram minden gazdálkodási évében akkreditált laboratóriumban talaj tápanyagvizsgálatot javasolt végeztetni. (Talajvizsgálat nélkül nem lehet tápanyaggazdálkodást tervezni, és a változó talajállapotot nyomonkövetni. A minimális vizsgálatok (szerves C, N és P) költsége nem magas.)

A felszíni vizek monitorozása

A vízfolyások állapota alapvető hatással van a terület lápjainak, kékperjés rétjeinek természetességére, dinamikájára és szukcessziós folyamataira. Ezért javasolt legalább az alábbi paraméterek vizsgálata évente (májusban és augusztusban):

- foszfát
- nitrát
- ammónium
- pH
- oldott oxigén
- vezetőképesség

Javasolt mérőpontok:

- 1-2. Folyás-patak csomádi ága – Álom-hegy terület nyugati és keleti blokkja (Álom-hegy-tó TT)
- 3-4. Folyás-patak mogyoródi ága – Sikárosi-láp TT északi és déli része (az előbbi mérőpont helye a láp határában)
- 5-7. A Szódrákosi-patak déli és északi része, illetve keleti mellékágának északi része (a két utóbbi a Bitang TT területén, az északi mérőpont a láp határában)
8. Pócos-tó (Bitang TT). Ebben a vízben két évente halfaunisztikai és hidrobiológiai vizsgálatok (fito- és zooplankton, makrozoobenton) elvégzése is szükséges, június hónapban.

3.2.5.4. Területkezelések hatásainak monitorozása

A területkezelések hatásának monitorozásához a kezelés megkezdése előtt fel kell venni az alapállapotot, majd az egyes célprogramok befejezése után ehhez viszonyítva kell megvizsgálni az adott kezelések hatását a Natura 2000 terület talajára, vizes élőhelyek esetén vízállapotára, valamint jelölő- és védett fajaira, a jelölő élőhelyek karakterfajaira, valamint az agresszíven terjedő idegenhonos fajokra nézve.

A monitorozási feladatokba az alábbi, a területet jól ismerő szervezeteket célszerű bevonni:

- MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete,
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság,

- Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület (Veresegyház)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is.

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

Kölcsönös Megfeleltetés

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) egy harmonizált jogszabályi környezetet jelent, valamint gazdálkodási alapkövetelményeket foglal magába, mely rendszer bevezetése minden tagállam számára kötelező. A KM részét képezi többek között a Natura 2000 területeken való gazdálkodás feltételeinek a betartása is. Jelenleg a 269/2007 sz. Korm. rendelet által meghatározott feltételrendszerek betartása kötelező, mely kizárólag gyepterületeken van hatályban. Ezeknek a feltételeknek a betartása nem csupán a Natura 2000 területekre járó kompenzációs támogatás folyósításának feltétele, hanem a SAPS támogatásé is.

Natura 2000 területek támogatása

A 1698/2005 EC Tanácsi rendelet 38§ alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007 sz. Korm. rendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a 38§ alapján a kijelölt Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 Euró/ha.

Egyéb támogatások

Natura 2000 program a hazai vidékfejlesztési programozásba integráltan került beépítésre és az alábbi támogatási programokban is előnyt élveznek ezek a területek:

- Agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- Nem termelő beruházások
- Erdő-környezetvédelmi támogatások
- 1. tengelyes támogatások

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben

Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősítése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím, melyek művelési ág váltással járó támogatások, csak abban az esetben engedélyezik Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban van. A fenntartási tervek ilyen módú alkalmazása biztosítja azt, hogy az Unió pénze megfelelően hasznosuljon, nem hatnak egymás ellen, valamint kiküszöbölik azt, hogy az Natura 2000 területeken esetlegesen éppen Uniói forrásból történjen károsodás.

3.3.1.2.. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 sz. kormányrendelet alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó, erdő, halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud kezelni olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka az a területiségből eredő specialitás, mely megfelelően képes megalapozni a speciális kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

Figyelembe véve a Natura 2000 területekre meghatározott célokat, a fenntartási tervek feladata több szintű:

- a jelenlegi állapot szinten tartását célzó előírások meghatározása
- a jelenlegi állapot jobbítását célzó előírások meghatározása
- élőhely rekonstrukciós irányok meghatározása

Természetesen a fenti szempontok kifejezetten az élőhelyek számára fontos irányokat mutatják be, és a fenntartási tervnek ennél jóval többet kell tartalmaznia, például a monitoring rendszerre tett javaslatot, illetve nem lehet elfelejteni a társadalmi konszenzus kialakítását sem.

A támogatások javasolt területi rendszere

A Natura 2000 területek legkisebb tervezési egysége az élőhely, illetve az élőhely folt. Ez az egység, mely ökológiai szempontból homogén egységet képez, illetve jelölő élőhely esetén is ezek a foltok kerültek azonosításra. A jelölő növény és állatfaj esetében is élőhely szintű azonosítás történt fajvédelmi szempontból, mely állatok esetén több élőhely típust is érinthet. Mind az adatgyűjtés, mind a monitoring élőhely szinten értelmezhető.

A földhasználat esetében a területi egység az ún. *kezelési egység*, amely azokat az élőhely foltokat nevesíti, melyek egységes kezelése indokolt, illetve amely élőhelyek esetében a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el. A *kezelési egységek* a Natura 2000 területeket általában nagyobb tömbökbe aggregálják, azonban előfordulhat olyan élőhelyfolt is, amely két kezelési egységbe tartozik. A kezelési egység szerepe és jelentősége a földhasználati előírások területhez rendelésénél nyilvánul meg.

A kezelési egységhez az alábbi földhasználati előírások tartoznak:

- Kötelező előírások
- Ajánlott/elvárt előírások
- Komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési előírások

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

A Natura 2000 terület lehetséges támogatási szintjei

Kötelező szint

Ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepek művelési ág fenntartására való kötelezés, a területről vízelvezetés tiltása stb.).

A 1698/2005 EC rendelet 38. §-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés, valamint többet költség mértékéig. Ez a jogszabályi háttér a Natura 2000 hálózat alapszintű fenntartásához szükséges. Jelenleg 269/2007 Kormány rendelet képezi a 38§ alapján jogosult kifizetés alapját.

A kötelező szinten meghatározott előírásokat a Natura 2000 területen gazdálkodó földhasználóknak be kell tartaniuk.

Önkéntes szint

A második előírás szint már a területek természeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalkozás alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével történt az előírások meghatározása. Ebben a kategóriában kizárólag területkezelésre vonatkozó, gazdálkodási módot meghatározó előírások tartoznak.

A Natura 2000 területek értékességének növelése érdekében, speciális előírások kidolgozása mellett önkéntes programban való részvétellel lehet a gazdálkodókat ösztönözni arra, hogy a jelölő fajok és élőhelyek állapotának javításában aktívan részt vegyenek. Az önkéntes szinten

már kezelni kell az egyediséget, illetve a tervezési területen belül azonosítani kell az eltérő célokat, és az ahhoz rendelt földhasználati előírásokat.

Komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások

A harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagy mértékben nő. Ebbe a kategóriába inkább prioritások, elérni kívánt célok kerülnek megfogalmazásra, melyek eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges.

A fenntartási tervek jelenlegi formájukban alapvetően az önkéntes szint szakmai megalapozását, tervezési terület-szintű definiálását szolgálják.

3.3.2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal

Figyelembe véve a jelenleg működő támogatási rendszereket, illetve azok egymásra épülését, indokolt a Natura 2000 támogatások esetében az integrált megközelítés elvét alkalmazva több támogatás harmonizálását megcélozni. A támogatások között a jelenlegi struktúrában is fellelhető az egymásra épülés, ennek továbbfejlesztése a források hatékonyabb felhasználását eredményezheti. Az integrálás alapvető célja a kettős finanszírozás elkerülése, valamint a jogszabályi környezet, adminisztráció harmonizálása.

Az említett kategóriák mellett a jelenleg működő támogatások figyelembevételével az alábbi kapcsolódási pontok kidolgozása javasolt:

Kötelezően betartandó/tiltott előírások	Önálló Natura 2000 támogatás formájában
Ajánlott/elvárt előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely fejlesztési előírások	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Ennek az integrált megközelítésnek az elemei a jelenlegi vidékfejlesztési rendszerben már láthatók, hiszen például a *mezőgazdasági földterület első erdősítése* intézkedés, ami felfogható egy komplex területfejlesztési előírásnak, csak abban az esetben támogat bármilyen erdősítést, amennyiben erre vonatkozó területi prioritás a Natura 2000 fenntartási tervben meghatározásra került.

A különböző intézkedések együttes alkalmazása mellett a Natura 2000 területekre jelentős forrás biztosítható abban az esetben, ha a gazdálkodó számára a támogatási programokban való részvételnek több lehetősége is adott. Ezt azonban csak úgy lehet hatékonyan lebonyolítani ha – alkalmazva a Nyugat-Európában működő példákat – akkreditált szakértők bevonásával tervezik meg a gazdálkodók a támogatások optimalizálását célzó földhasználati stratégiájukat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

1. *Területileg érintett földhasználók, területkezelők számbavétele, elemzése, tájékoztatása, előzetes konzultáció és egyeztetés az alábbi módon valósult meg:*

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
11 félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2009. július	Műszaki vezető Falugazdász VGT igazgató Gazdálkodók
Interjúval egybekötött terepbejárás	jegyzőkönyv	2009. július 30.	Természetvédelmi őr
Ötletbörze	emlékeztető	2009. július 6.	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Egyeztetési anyag megküldése levélben	levél, tervanyag	2009. szeptember	15 fő magántulajdonos Hivatalos szervek Önkormányzatok 2 mezőgazdasági szövetkezet
Egyeztető fórum	jelenléti ív és emlékeztető	2009. október 7.	Veresegyház Önkormányzat Szada Önkormányzat Mogyoród Önkormányzat Falugazdász Megyei MgSzH Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Duna-Ipoly Nemzeti Park

2. Széleskörű kommunikációnál alkalmazott technikák az alábbiak:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
Honlap	www.naturaterv.hu	2008. 12. hónaptól	Minden érdeklődő
Szórólap általános/területi	2000 példány a 20 mintaterületen	2009. 02. hónaptól	Összes/Területi érintettek
Nyomtatott kiadvány	6000 példány a 20 mintaterületen	2009. 11. hó	Gazdálkodók, falugazdászok

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjeinek köre az interjúk alapján készített érintett elemzés segítségével lett meghatározva. Az érintett elemzés szerint a Veresegyházi-medence Natura 2000 területen a legfontosabb kulcsérintettek a Szada, Mogyoród és Veresegyház Önkormányzatai, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Társulat. További kulcsérintett még a területen a tulajdoni lapok alapján a Vörösmarty

Szövetkezet és a Rákosvölgye Mezőgazdasági és Ipari Szövetkezet, valamint főleg Mogyoród és Szada földtulajdonosai. A következőkben ezen érintettek viszonya kerül bemutatásra a Veresegyházi-medence Natura 2000 területé:

- *Veresegyház Város Önkormányzata:* A Natura 2000 területkijelölés Veresegyházán a tulajdoni lapok alapján hat helyrajzi számmal jelölt területet érint, ami mind az Önkormányzat tulajdonát képezi.
- *Szada Község Önkormányzata:* A Veresegyházi-medence Natura 2000 terület Szada Önkormányzatát közvetlenül kevésbé érinti, mivel tulajdonába csupán két kijelölt helyrajzi számú terület tartozik. Mivel azonban a község több beruházási és fejlesztési folyamatot tervez, a Natura 2000 területkijelölés némiképp akadályozhatja elképzeléseit. Szada településfejlesztési tervei alapján a Szódrákos-patak felduzzasztásával halastavat szándékozik létrehozni Szada és Veresegyház határán, a Veresegyházi-medence Natura 2000 terület Szada településre eső részének észak-nyugati pontján. A tó megvalósításába az egyelőre még magánkézben lévő területek tulajdonosai is beleegyezésüket adták. A beruházástól nem csupán a talajvíz megemelkedését várják a területen, de a település turisztikai, elsősorban horgászati fellendülésére is számítanak. Szada jelenlegi lakosság száma 5500-6000 fő körül mozog. Az Önkormányzat azonban a település lakosságának növekedésére számít, konkrét szándéka is a lélekszám növelése. Az ezzel járó infrastrukturális, kommunális és területi fejlesztéseket, bővítéseket – mint például a külterületek belterületté nyilvánítását, a beépítéseket – a Natura 2000 kijelölések nagyban hátráltathatják.
- *Mogyoród Község Önkormányzata:* Mogyoród külterületén több önkormányzati tulajdonban lévő földterület kijelölésre került. Elektronikus kapcsolatfelvétel történt, a fórumon az Önkormányzat képviseltette magát, de álláspontját nem közölte a résztvevőkkel.
- *Gazdálkodók:* Szántóföldi növénytermesztés, valamint rét- és legelőgazdálkodás szempontjából a Natura 2000 terület érintettjeinek többsége Szada településhez kötődik. A Szadán található Natura 2000 területek jelentős része felhagyott szántó vagy hasznosítatlan rét, legelő. A gazdálkodási kedv az egész térségben folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. E változások természetvédelmi szempontból igen kedvezőtlenek, a jelenlegi vegetáció fennmaradásához a legeltetés pozitív hatásaira lenne szükség. A felkeresett gazdálkodók egy része most értesült a Natura 2000 programról. Általánosságban elmondható, hogy ezek a gazdálkodók agrár-környezetgazdálkodási programokban sem vesznek részt, leginkább azért, mert hiányos információik miatt tartanak az előírásoktól, vagy ismereteik hiánya akadályozza őket a támogatások igénybevételeiben. A gazdálkodók egy másik, aránylag jól informált csoportja alapjaiban ismeri a Natura 2000 programot, körükben – elsősorban a területkijelölések kapcsán – konfliktusok alakultak ki. Panaszaik mindenekelőtt a területkijelölés menetére vonatkoztak, vagyis arra, hogy eme folyamatban ők nem gyakorolhatták részvételi jogukat, a kijelölés a tájékoztatásuk nélkül történt meg, és a folyamat lezárultával nem szerezhettek időben tudomást erről. Határozott igényüket fejezték ki az érintettek olyan információk iránt, amelyek a területkijelölések alapját adták, így például a jelölő fajok és jelölő élőhelyek, az értékes növénytársulások vagy az élőhelyközösségek. Pozitívként értékelhetők ezek a visszajelzések, ezért indokolt lenne a természeti értékekre vonatkozó tájékoztató egységet beépíteni a Natura 2000 program kommunikációjába.

A szadai Natura 2000 terület földtulajdonosai közül kiemelkedő területmennyiséggel rendelkezik a Szada Park Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Az említett terület a legutóbbi területfejlesztési tervek szerint rekreációs és szabadidőközpontként kerül majd

hasznosításra, a beruházás azonban áll, a terület további felhasználásáról nincs információ.. A megközelítőleg 120 hektáros terület természeti értékeinek megőrzésének érdekében szükséges a tulajdonosi egyeztetés.

- *Erdőtulajdonosok:* A Veregyházi-medence Natura 2000 terület erdeinek többsége Mogyoród településen található. A faállomány nagy részét a gazdasági szempontból nagyobb hasznosítható akác, valamint fenyvesek teszik ki. Problémát okozhat, hogy a területre vonatkozó Natura 2000 előírásoknak megfelelő, őshonos fafajokkal, természetkímélő módon történő erdőgazdálkodás (pl. erdőfelújítás őshonosokkal, szálaló ki-termelési mód) a jelenlegi kompenzációs feltételek mellett nem teremti meg a gazdálkodók számára kívánatos hasznot.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság:* Az Igazgatóság számos problémával küzd, amelyek mind munkájukat, mind pedig a Natura 2000 területek jelenlegi állapotának megőrzését akadályozzák. Több természetkárosító tevékenység figyelhető meg a térségben, amely ellen az Igazgatóság jogi és anyagi korlátai miatt nem képes tenni. Gyakori gondot jelentenek az illegális hulladéklerakók és kisebb homokbányák, az engedély nélküli vízkivételek a Sződrákosi-patakból, valamint a krosszmotorosok és kvadosok. Céljaik összeegyeztethetlensége miatt kisebb konfliktus van a Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Társulat, valamint az Igazgatóság között: ugyanis a kisvízfolyások kotrása a természetvédelem számára súlyos veszteségeket okoz. Nehézséget okoz a hivatalos természetvédők számára az inváziós növények (télisás) visszaszorítása. A területek jelenlegi állapotának fenntartásához a legeltető gazdálkodási mód visszaállítására lenne szükség. A gazdálkodók és a nemzeti park igazgatóság közötti kommunikációs csatornák kiépítetlenek, amelynek hátrányai közt megemlítenéd: a helyiek közül csak igen kevesen ismerik a térség természetvédelmi területeit és a védettség okát. Még kevesebben vannak tisztában a természetközeli gazdálkodási módok hasznosságával és szükségességével, amelynek egyik következménye a Natura 2000 területek állapotának romlása. Ennél fogva javasolt a nemzeti park és a helyiek közötti szorosabb kapcsolatkiépítés. Ezen kívül tanácsadó személy/személyek megbízására, vagy a már meglévő szakemberek (pl. falugazdászok) továbbképzésére lenne szükség, akik szükség szerint segítséget nyújtanának a természetbarát gazdálkodásról a gazdálkodóknak.
- *Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi- és Vízgazdálkodási Társulat:* A Társulat tevékenysége során gyakran konfliktusba kerül a DINPI munkatársaival, elsősorban a Sződrákosi-patak medrének karbantartó munkálatai miatt. Bár a mederkotrásokat csupán a természetvédelmi területeken kívül végzik, a folyamatosan mélyülő patakmeder a talajvízszint felszínének fokozatos süllyedését idézi elő, amely a gazdálkodást is nagyban megnehezíti. A karbantartó munkálatok módjának, menetének újragondolására, valamint szakaszoló műtárgyak beépítésére lenne szükség. A 2009. október 7-én megtartott fórumon a VGT képviselője együttműködési szándékának adott hangot. A kompromisszum megvalósulásához az érintett felek (DINPI, VGT, gazdálkodók) kapcsolattartásának erősítésére lenne szükség.
- *Mezőgazdasági szövetkezetek:* Földhivatali dokumentumok alapján mind a Vörösmarty Szövetkezet, mind pedig a Rákosvölgye Mezőgazdasági és Ipari Szövetkezet több Natura 2000 terület tulajdonosa.

A Natura 2000 kijelölés kapcsán konfliktus a gazdálkodók részéről alakult ki. A Veregyházi-medence Natura 2000 terület kapcsán a gazdák jelezték, hogy a területhatárok megállapításakor értéktelen földterületek (elsősorban szántóterületek) is kijelölésre kerültek. Ennek oka, hogy az érintett földterületek egyes alrészletei védelemre érdemesnek bizonyultak, míg a fennmaradó alrészleteken szántóföldi növénytermesztés folyik. A kijelölés során azonban

nem volt lehetőség arra, hogy a kijelölést végző szakemberek a Natura 2000 terület határvonalainak meghúzásakor az érintett helyrajzi számú területeket alrészletenként külön kezeljék. 2004-ben, a határvonalak kijelölésekor a földtulajdonosok jelezték e problémát, azonban ez ügyben akkor nem történt előrelépés. A határvonalak kérdése jelenleg is komoly konfliktust jelent a Veregyház-medence Natura 2000 területen.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Konzultáció országos hatáskörű szervekkel

Az országos szinten érintett államigazgatási szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel folyamatos volt. Az FVM-mel (2008.11.03. Kis Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009. 03.11. Wisnovszky Károllyal és 2009.03.23.) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket a projekt.

Egyeztetés területi és helyi hatáskörű szervekkel

A fenntartási terv egyeztetési anyaga a következő területi és helyi szervek és szervezetekkel kerül egyeztetésre az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. Korm.rend. 4 §.szerint:

- területi államigazgatási szervek
- nemzeti park igazgatóságok
- települési önkormányzatok
- érintett földrészletek tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdasági érdek-képviselői szervek
- környezet és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek

Az elkészült tervváltozat 2009 egyeztetése során két fő egyeztetési módszer kerül alkalmazásra:

1. Az egyeztetési anyag digitális adathordozón (CD) postai úton való megküldése az érintetteknek (ún. „hivatalos egyeztetés”) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot írásban véleményezzék megadott határidőre. Elsődleges érintett kör: területi államigazgatási szervek, nemzeti park igazgatóságok, települési önkormányzatok.
2. Az egyeztetési anyag digitális adathordozón (CD) vagy kérésre nyomtatott formában postai úton vagy e-mailen való megküldése az érintetteknek azzal kéréssel, hogy a tervváltozatot a megrendezett egyeztető fórumon szóban véleményezzék. Elsődleges érintett kör: terület tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdálkodók, civilek.

Megszólított véleményező	Véleményt küldött
Mogyoród Nagyközség Önkormányzata	-
Szada Község Önkormányzata	-
Veregyház Város Önkormányzata	-

Közép-Duna völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	-
Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság	x
Közép-Duna völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	x
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság	-
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	-
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága	x
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Főváros és Pest Megyei Kirendeltség	-
Pest Megyei Földhivatal	-
Budapesti Bányakapitányság	x
Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal	-

A vélemények táblázatban kerültek feldolgozásra és ezt követően szakértői és megbízói mérlegelés alapján a tervváltozatba beépítésre.

Fórum: 2009.10.07. Szada, Székely Bertalan Általános Iskola

Meghívottak	Megjelent
Veresegyház Város Önkormányzat	2 fő
Szada Község Önkormányzat	1 fő
Mogyoród Nagyközség Önkormányzat	1 fő
Falugazdász	-
Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság	1 fő
Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Társulat	1 fő
Vörösmaty Szövetkezet	-
Rákosvölgye Mezőgazdasági és Ipari Szövetkezet	-
Gazdálkodók	4 fő

A fórumon részt vettek a települések önkormányzatainak képviselői, a Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság területileg illetékes természetvédelmi őre, valamint jelen volt a Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Társulat igazgatója. A találkozón a meghívott helyi gazdálkodók közül 4 fő jelent meg.

A fenntartási terv egyeztetési anyagát tárgyaló fórum alkalmával ismét felmerült a területhatárok kérdése, amely problémát a gazdálkodók már az előzetes interjúk során is előtérbe helyeztek. A helyiek kérése az volt, hogy az újbóli lehatárolások lehetőségét nyissák meg, a Natura 2000 területek határát helyezték át a valóban védeni szándékozott helyrajzi számok alrészleti határaitra. A Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium képviselője a problémát az ingatlan-nyilvántartás korlátaiban látja, miszerint a kijelöléskor ne volt mód alrészletekre bontani a jelölendő területet. A minisztérium jelezte Brüsszel felé ezt a típusú technikai, adminisztrációs problémát, és a KvVM igyekszik elérni a területhatárok módosítását is. Ez a módosító folyamat viszont hosszú időt igényel, azonban remélik,

hogy a módosítás indítványozása sikerrel jár majd. A fenntartási tervek egyeztető anyagában a még az eredeti területhatárok szerint történt a határok ábrázolása. A végleges fenntartási tervben – amennyiben megtörténik a határmódosítás - a már módosított és a felügyeleti szervek, valamint az Európai Unió által jóváhagyott területhatárok szerinti térkép szerepelhet .

Konfliktusok várhatók a Szadai Önkormányzat részéről ugyancsak a területkijelölések, illetve a kijelöléseket megelőző egyeztetések hiánya miatt. Az Önkormányzat ugyanakkor jelezte, hogy a kijelölésre került területek elhelyezkedése miatt a Natura 2000 terület elnevezését változtassák Szada-Mogyoródi Medence Natura 2000 területre.

A kommunikációs tevékenység részletes beszámolóját és eszközeit a 21. sz. melléklet tartalmazza.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok:

1.1.1. Éghajlati adottságok

A Veresegyházi-medence a Pesti-síkság északi, mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, enyhe telű körzetéhez tartozik, átmenet a hegyvidék éghajlatába. Egyaránt érvényesül az Alföld meleg, szárító hatása és az Északi-középhegység meleget enyhítő légáramlata. Az éves hőingadozás viszonylag kicsi.

Napfényellátottság: a napsütéses órák évi összege 1900-2000 között változik.

Hőmérséklet: januári középhőmérséklet -1°C körüli, júliusi középhőmérséklet $21-21,5^{\circ}\text{C}$ között. A tél viszonylag enyhe, téli napok száma 25-30 között váltakozik, de a téli kisugárzási időszakokban a mélyebb fekvés folytán létrejövő hidegösszefolyás miatt olykor a téli hőmérséklet átlagai alapján nem várt erős lehűlések is előfordulhatnak. A táj országunk korán tavaszodó területeihez tartozik, az utolsó fagy április 15-20. között jelentkezik. A nyári napok száma 70-80, a hőségnapoké 15-25. Ősszel a hőmérséklet napi közepe október 15-20. között süllyed 10°C alá. Az első őszi fagy október 25-31. táján jelentkezik.

Uralkodó szélirány az ÉNY-i és az É-i.

Csapadék: a táj a Dunazug-hegység és a Börzsöny esőárnyéka miatt aránylag száraz, 550 mm körüli az éves csapadék. A csapadék maximuma júniusban van (55-70 mm), míg a legkevesebb csapadék január-februárban hullik (30-35 mm). Jellemző a novemberben kialakuló őszi másodmaximum. A hótakarós napok száma átlagosan 40-45 nap. A vízellátottságot jellemző évi átlagos vízhiány 75 mm-re tehető, ami a térségben aránylag kedvezőnek mondható. Általában a csapadék mennyisége nem haladja meg a párolgási veszteséget.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

Vízfolyások

A terület vízfolyásai a keletről határos pliocén-miocén rétegek felszínéről előszivárgó forrásokból táplálkoznak.

A Veresegyházi-medence a Szódrákosi-patak vízgyűjtő területéhez tartozik, mely a Pesti-síkság Mogyoródtól északra eső részének, valamint a Gödöllői-dombság nyugati oldalának gyér vizeit gyűjtögeti össze. Forrásai Veresegyház és Szada között a Gödöllői-dombság nyugati lejtőin erednek (278 m tszf. magasságban). Medre maximálisan $20\text{ m}^3/\text{sec}$ vízvezetésre képes, a vízjárás a csapadékviszonyoktól függően ingadozik. Rendkívül szélsőséges vízszállítása a tavaszi hóolvadás és a nyári záporok alkalmával éri el maximumát. Hossza 24 km, vízgyűjtőterülete 132 km^2 .

A mellék-patakok mentének lapos völgyei néhol láposak-mocsarasak, ugyanis a környező dombokra hulló és beszivárgó, majd a völgyekben újra felbukkanó csapadékvíz mélyebbre hatolását az egykori Pannon-tenger vízzáró agyag üledéke megakadályozza. Ezeken a helyeken alakultak ki az értékes vizes élőhelyek. A vizsgált területen a Szódrákosi-patak mentének két lápterülete közül a déli az Ivacsok TT (itt ered a Szódrákosi-patak egy kishozamú mellékága), az északi a Bitang TT. Ez utóbbi közepén jól körülhatárolható tavas rész a „Pócos-tó”, mely a fokozottan védett, bennszülött lápi póc előfordulási helye.

A Folyás-patak nyugatról jövő, csomádi mellékága táplálja az Álomhegy-tó TT lápterületét, míg a dél felől érkező mogyoródi mellékága a Sikárosi-láp TT területén ered, és ennek vízellátását biztosítja. A Folyás-patak az Ivacsi-tó területén egyesül a dél-dél-kelet felől érkező Szódrákosi-patakkal.

A Szódrákosi-patak, valamint a Folyás-patak kotrása, illetve a legalább 2 méter mély, gyakran teljesen száraz lecsapolóárkok komoly veszélyt jelentenek a vizes élőhelyekre. Ezek általában teljesen indokolatlanok, ugyanis az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent a talajvízszint a térségben, így sem művelt, sem lakott területet nem fenyeget belvíz. A rendszeres beavatkozás ugyanakkor tovább süllyeszti a talajvizet, mely a közeli lápjok szárazodásához vezet.

Állóvizek

A Szódrákosi-patak a Veresegyházi-medence Natura 2000 területétől északra a Veresegyházi-tórendszert táplálja, mely ugyan nem része a Natura 2000 területnek, de számos ritka természeti értéket, és nem utolsósorban a Malom-tavon a Veresegyházi Úszószigetek Természetvédelmi Területet is tartalmazza. A Pamut-tó a tórendszer folyásirányban nézve első tagja, ezt követi az Ivacsi-tó, melybe dél-nyugatról érkezik a Folyás-patak, végül legészakabbra az ex lege védett úszólápos Malom-tó következik.

Felszín alatti vizek

Az ún. „ártéri teraszok” nagy mennyiségű talajvizet tárolnak, mert a Duna-mederből a víz a jó vízelvezető és -tároló homokos kavicsrétegekbe áramlik. Az átlagos talajvízforgalom országos viszonylatban igen magas: 6,4 l/sec km²-enként. A patak völgyek széles teknői azonban erős leszívó hatást gyakorolnak környezetük talajvíztükrére, mely Dunakeszi – Fót – Mogyoród vonalától keletre és észak-keletre már 10 m alatt helyezkedik el. A talajvíz kémiai jellegét tekintve a Duna mészből gazdag üledéke nyomja rá bélyegét: kalcium-hidrogénkarbonátos.

1.1.3. Geológia, geomorfológia

A Veresegyházi-medence két földrajzi kistáj találkozásánál fekszik: nagyobbik, északi fele a Pesti hordalékkúp-síksághoz, kisebb déli része a Gödöllői-dombsághoz tartozik.

A medence határa félkörben egy 250 m-t meghaladó csúcshintő vízválasztó vonalon jelölhető ki, mely ezután észak felé alacsonyodik le a medencét 160-165 m magasságok között lecsapoló Szódrákosi-patak folyásánál. A medence északon nyitott, a Szódrákosi-patak DK-ÉNy irányú völgyszakasza köti össze a Pesti hordalékkúp-síkság Gödi-öblözetével. E nyitottság miatt félmedencének is nevezhető.

A Pesti-síkság felszínét a Duna-teraszok egymás mögött emelkedő maradványai jellemzik, melyek laza pleisztocén vízátteresztő üledékekből épülnek fel. A reliefenergia gyenge: a Duna menti 100 m-ről a keleti dombság pereméig mindössze 160-180 m-ig emelkednek a teraszlépcsők. Ezen teraszok, kialakulásuk után, az Alföld felé, ÉNy-DK irányban lépcsőzetesen megsüllyedtek. A Pesti hordalékkúp-síkság félmedenceszerű, teraszos felszínét 5-15 m vastag, főként laza homokos, kavicsos üledékek borítják. A pleisztocén eleji hordalékkúp terasz a legidősebb dunai üledék a Pesti-síkságon, legtávolabb az ártéttől. Az ármentes teraszfelszíneket nagyobb foltokon futóhomok, kötött homok és löszös homok fedi.

A Gödöllői-dombsághoz tartozó területen képződött üledékes kőzetek alapján a térség a Pannón-beltő része volt a bádeni korszakban. A tó fokozatos feltöltődésével és részben szerkezeti okok miatti elsekélyülésével e térség a magasabb kárpáti háttérből erre irányuló folyók /Ős-Ipoly/ útjába esett, ennek akkumulációs területévé vált. Ez az állapot a pliocén végi, pleisztocén eleji hegység-kiemelkedésekkel szűnt meg, mikor a Cserhát kiemelkedő területe elvágta a kárpáti folyók zavartalan DK-i irányú lefolyását. A jégkorszak és a jelenkor idején a laza üledékekből a kifúvás, illetve a futóhomok felhalmozása volt a jellegzetes felszínalakító tényező. E területre a jelentős szélrózsió miatt a löszképződés nem volt jellemző, csak a nedvesebb térszíneken képződhetett nem típusos lösz, illetve vályog. A Gödöllői-dombságon a legkorábbi rétegek az oligocénből származnak, anyaguk általában szürkés-sárga, barna homokos agyag, agyagmárga, aránylag kevés homokkő közbetelepüléssel. A Gödöllői-dombság felszínét homok és lösz borítja. Az alacsonyabb szintekben a futóhomokot, feljebb pedig a homoknál finomabb szemcsenagyságú löszöt találjuk.

1.1.4. Talajtani adottságok

Míg a Veresegyházi-medence meghatározó talajtípusa a Ramann-féle barna erdőtalaj, addig az ezen belül található Natura 2000 területek talaja a magasabb térszíneken többnyire meszes homok váztalaj, kisebb részben humuszos homok (Ivacsok illetve Mogyoródi Nagyhomok), míg a patak völgyek víz hatása alatt álló talajai réti talajok és meszes láptalajok (a KvVM TIR adatbázisának genetikus talajtérképe alapján).

1.1.5. Tájhasználat-változás

Az 1700-as évek végén a Sződrákosi-patak vízgyűjtőjének legnépesebb települései Veresegyház, Sződ és Szada voltak. Az elmúlt több, mint 200 évben a népesség közel tízszeresére (Veresegyházon 12,4-szeresére), a beépített terület 11-szeresére nőtt. A népességszám növekedésével együtt a szántók kiterjedése a XVIII. század végétől 1959-ig mintegy hatszorosára nőtt, azóta viszont napjainkig tart a szántóföldi művelés felhagyásának folyamata. A legelők és száraz gyepek kiterjedése az I. Katonai felmérés és 1959 között huszadára csökkent, melyben a szántóföldi művelés kiterjedése, a homokfásítások elterjedése, és az állattartás visszaesése is szerepet játszott. A XX. század végére a száraz gyepek kisebb térhódítása a szántók felhagyásának köszönhető. A kaszálók és nedves gyepek területe hetedére csökkent, mivel a lecsapolások, beszántások, patakmenti zöldség- és epertermesztés elterjedése és az állattállomány csökkenése miatt a gyepgazdálkodás háttérbe szorult. A gyümölcsösök és szőlők összterülete a XVIII. század végétől 1959-ig másfélszeresére nőtt, a XIX. században virágzott a szőlő- és gyümölcstermesztés. Mogyoródnak és Szadának is önálló faiskolája volt, Szadán a lakosság fő jövedelemforrása a szőlőművelés és bortermelés volt, és ekkor Veresegyház fő mezőgazdasági termékei is a gyümölcsök és a szőlő. A közelmúltban azonban a felhagyások miatt itt is csökkenés tapasztalható. Az erdők és faültetvények kiterjedése több, mint háromszorosa annak, mint ami a I. Katonai Felmérés térképén megfigyelhető, mely a XIX. században meginult, akáccal, erdei és fekete fenyővel, valamint nemesnyárral történt jelentős fatelepitéseknek köszönhető. Mogyoród határában található a legtöbb ültetvény, de kisebb foltokban tájhonos pusztai tölgyesek is fennmaradtak. A lecsapolások és beszántások miatt a lápok és mocsarak kiterjedése már az I. Katonai Felmérés idején sem volt számottevő, és ez a XIX. század második felére tovább csökkent. Azonban a XX. század vége felé a patakok és tavak menti földművelés háttérbe szorulása és a lecsapoló árkok feltöltődése természetes (de általában nem teljes) regenerációhoz vezetett, így ezek a vizes élőhelyek napjainkban érték el legnagyobb kiterjedésüket a XVIII. század óta. A tavak kiterjedése ma jóval nagyobb, mint bármikor az elmúlt 200 évben. Számuk ugyan a XX. század közepére átmenetileg lecsökkent (részben a vízimalmok használatának megszűnésével), az 1960-as évektől azonban több tavat is kialakítottak, elsősorban horgászati célból (pl. Pamut-tó, Ivacsi-tó).

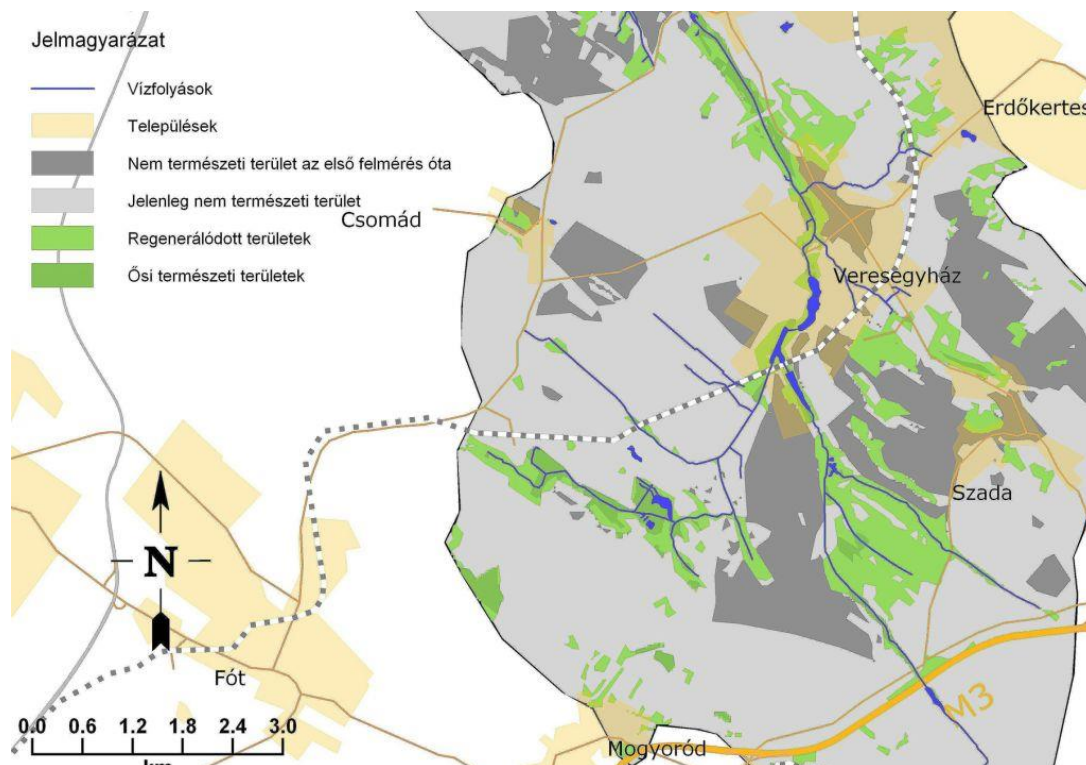
A jelenlegi Natura 2000 területen jelentős tájhasználati változások történtek az elmúlt 230 évben. A térség népességszáma tízszeresére emelkedett, mely a szántók kiterjedésének jelentős (hatszoros) növekedésével járt a természetes vegetáció rovására.

Az Álomhegy-tó TT területét már az I. Katonai Felmérés idején (XVIII. század végén) is lápnak és nedves gyepeknek jelölték. 1959-ig egyre nagyobb részeit vették művelés alá, azonban az elmúlt évtizedekben ez a trend megállt. Táj történeti elemzések alapján az elmúlt két évszázadban a területnek kb. 25%-át nem érintette közvetlen emberi hatás (elsősorban beszántás), nagyobbik része részlegesen regenerálódott élőhelyekből áll.

A Sikárosi-láp TT helyén a XVIII. századi térképen szántót jelöltek. Később (a XIX. sz. végén) már nedves gyepeként, a XX. századi térképek pedig már lápnak jelölik. Mai képe feltehetően a XX. század közepi tőzegkitermelés során alakult ki.

A Bitang TT és az Ivacsok TT területét az elmúlt 230 évben nedves gyepeként és lápként jelölték a korabeli térképeken. A XX. sz. közepére művelésbe vonták az élőhely-komplex jelentős részét, csak a közvetlen patak menti részei maradtak „érintetlenek”. Ezért mai élőhelyek döntő többsége másodlagosan alakult ki.

Az Ivacsok TT-et nyugatról és keletről határoló homoki gyepek gyakorlatilag teljes egészében másodlagos élőhelyek. A XVIII. sz. végi nagy kiterjedésű homokpusztákat a következő század végére teljesen beszántották. A XX. század második felében a felhagyott szántók, illetve a részlegesen regenerálódott gyepek területe katonai lőtér helyszínéül szolgált.



A Veresegyházi-medence természetességi térképe. [„első felmérés”: I. Katonai Felmérés; „Ősi” természeti területek: az elmúlt 230 évben ember által közvetlenül nem érintett (nem beszántott, nem fásított stb.) területek.]
(Készítette: Tatár Sándor et al. 2006)

1.2. Természeti adottságok

A közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhelyek táblázatos felsorolása és a jellemzése az élőhelyek kódjának sorrendjében készült. A *-gal jelölt élőhelyek és fajok az élőhely/faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti. A közösségi jelentőségű élőhelyek (Natura 2000 kóddal jelölt) megfeleltethetők egy vagy több nem közösségi jelentőségű (Á-NÉR kóddal jelölt) élőhelynek is és viszont. Az élőhely jellemzése címszó alatt az Á-NÉR élőhely szerinti jellemzés található, mivel egy közösségi jelentőségű élőhely több Á-NÉR élőhellyel is azonosítható.

A jelölő élőhelyek tekintetében változás van a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest:

1. A 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)(puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek élőhely a területen előfordul nem jelölő státuszban a 2009. évi terepi felmérések alapján.

2. A 7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek élőhely a területen előfordul nem jelölő státuszban a 2009. évi terepi felmérések alapján.

3. A 91I0 Euro szibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) élőhely az érintett NPI adatközlése alapján a területen nem számít jelölő élőhelynek, mert a térképen jelölt Natura 2000 területen nem fordul elő. A 45/2006. (XII.8.) KvVM rendeletben viszont szerepel az a tölgyes terület ahol ez az élőhely él. Így az élőhely különleges jelentősége miatt ajánlott a vonatkozó Natura 2000 terület módosításának lehetséges kérelmezése. A térképen a tölgyes állomány a valóságos helyén, a határokon kívül lett jelölve. Az élőhelyről adatlap kitöltésre került.

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása közösségi jelentőségű élőhelyek szerint

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
6260	*Pannon homoki gyepek	93,55	23,54
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbe- mosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	23,60	5,94

Nem jelölő élőhelyek

6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulása	2,76	0,70
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	2,06	0,52
7210	*Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival.	7,24	1,82
7230	Mészkevelő üde láp- és sásrétek	0,99	0,25
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno- Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(láperdők)	62,81	15,80
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno- Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek)	26,06	6,56

* kiemelt jelentőségű

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása Á-NÉR élőhelyek szerint

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
G1 és H5b	nyílt homokpuszta-gyepek, homoki sztyepprétek	93,55	23,54
D2	kékperjés rétek	23,60	5,94
D5 és D6	patakparti, lápi, ártéri és mocsári magaskórósok	2,76	0,70
D34	dombvidéki és alföldi mocsárrétek	2,06	0,52
B1b	lápos, tőzeges nádasok és télisásosok	7,24	1,82
D1	láprétek	0,99	0,25
J1a	fűzlápok, lápcserjések	62,81	15,80
J4	fűz-nyár ártéri erdők	26,06	6,56

OB	jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	13,38	3,37
OC	jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	27,75	6,98
RA	őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja	3,89	0,98
S1	ültetett akácok	57,56	14,48
S2	nemes nyárasok	14,56	3,66
S4	ültetett erdei- és feketefenyvesek	15,55	3,91
T6	kistáblás mozaikok	70,27	17,68
U4	illegális épület a lágban	0,63	0,16
U5	illegális hulladéklerakók	0,50	0,13
U7	illegális homokbányák	0,92	0,23

Az élőhelyek rendszerezésének megfeleltetése

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NÉR)	
Kód	Név	Kód	Név
6260	*Pannon homoki gyepek	G1 és H5b	nyílt homokpuszta-gyepek, homoki sztyeprétek
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinia caerulea</i>)	D2	kékperjés rétek

Nem jelölő élőhelyek

6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulása	D5 és D6	patakparti, lápi, ártéri és mocsári magaskórósok
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsár-rétjei	D34	dombvidéki és alföldi mocsárrétek
7210	*Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival.	B1b	lápos, tőzeges nádasok és télisásosok
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	D1	láprétek
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta liget-erdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(lápedők)	J1a	fűzlápok, lápcserjések
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta liget-erdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek)	J4	fűz-nyár ártéri erdők
		OB	jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
		OC	jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
		RA	őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja

		S1	ültetett akácosok
		S2	nemes nyárasok
		S4	ültetett erdei- és fekete fenyvesek
		T6	kistáblás mozaikok
		U4	illegális épület a lápban
		U5	illegális hulladéklerakók
		U7	illegális homokbányák

Megjegyzés: a Veregyházi-medence Natura 2000 terület érintett helyrajzi számai a 45/2006.(XII.8.) KvVM rendelet alapján eltér a 2004-ben a Brüsszel által elfogadott Natura 2000 terület lehatárolástól. A jelenlegi térképi lehatárolás nem tartalmaz két jelentős területegységet (pusztai tölgyes, és a veregyházi Ivacsi láprét TT). A térképi lehatárolás és a fenti rendelet egyeztetése szükséges a jogszabály soron következő felülvizsgálatánál.

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

I.

Élőhely neve/kódja:	Pannon homoki gyepek
Élőhely kódja:	6260
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	21,49%
Élőhely kiterjedése a területen:	85,43 ha
Élőhely jellemzése:	G1 és H5b nyílt homokpuszta-gyepek, homoki sztyepprétek A területen döntően zárt, kis részein pedig nyílt homoki gyepek találhatók, értékes természetes növénytakarója a <i>Festucetum vaginatae</i>, valamint az <i>Astragalo austriacae-Festucetum rupicola</i> és a <i>Galio veri-Holoschoenetum vulgaris</i>. Védett és fontos növényfajai a <i>Stipa pennata</i>, <i>Colchicum arenarium</i>, <i>Iris arenaria</i>, <i>Onosma arenarium</i>, <i>Alkanna tinctoria</i>, <i>Centaurea sadleriana</i>, <i>Corispermum nitidum</i>, stabilan jelen van még a <i>Syrenia cana</i>, a zavarást jelző <i>Tragus racemosus</i>, a gyepek (főként kékperjés rétekkel érintkező) szegélyein pedig a <i>Salix repens</i> ssp. <i>rosmarinifolia</i>. A terület rész zoológiai értékei közül kiemelkedik a <i>Falco subbuteo</i> és a <i>Lanius minor</i>. A homokgyepekben él a <i>Podarcis taurica</i>, melynek ez az egyetlen Gödöllői-dombságbeli előfordulása. A terület északi csücskében több évtizede kialakult, kisebb illegális homokbánya található. Ennek meredek homokfalában rendszeresen fészkelnek partifecskek (<i>Riparia riparia</i>) és gyurgyalagok (<i>Merops apiaster</i>)
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIU 2.0): 3-4 Az Ivacsok TT-t környező homokpusztagyeppek (és lehet, hogy még a tágabb környezetük is) a XX. század második felében katonai lőtér volt, ennek köszönheti viszonylagos érintetlenségét. Az önkormányzat – amennyiben sikerül megvennie a területet – várhatóan lovas turisztikai fejlesztést fog megvalósítani, de nem mondott le a golfpályaként való hasznosításról sem. A gyepek degradációja elsősorban a motoros sportok által használt északi részen jelentős, valamint veszélyeztetik a környező erdőtelepítések is (nemesnyár, erdei fenyő, akác). A terület délkeleti sarkában egy föld (és inert építési törmelék) deponálására, elhelyezésére szolgáló lerakó található.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	természetes szukcesszió (cserjésedés, beerdősülés), gyomosodás, inváziós fajok (elsősorban <i>Asclepias syriaca</i> , <i>Ambrosia artemisiifolia</i> és <i>Cenchrus incertus</i>), erdőtelepítések, illegális hulladéklerakás, motoros sportok (kvad, krosszmotor), beépítés

II.

Élőhely neve/kódja:	Kékperjés láprétek
Élőhely kódja:	6410
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	5,94%
Élőhely kiterjedése a területen:	23,60 ha
Élőhely jellemzése:	D2 kékperjés rétek Kékperjés láprétek a Bitang, az Ivacsok, a Sikárosi-láp és az Álomhegy-tó Természetvédelmi Területeken találhatók. Legfontosabb társulása a <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i>, de jelen van még a <i>Molinio-Salicetum rosmarinifoliae</i> is. Jellemző és védett fajai a <i>Dactylorhiza incarnata</i>, <i>Dianthus superbus</i>, <i>Epipactis palustris</i>, <i>Gentiana pneumonanthe</i>, <i>Parnassia palustris</i>, <i>Veratrum album</i>, <i>Cladium mariscus</i>, <i>Carex davalliana</i>, <i>Succisa pratensis</i>. A Bitang TT közepén található a magántulajdonban lévő, mindössze ~40 m² vízfelületű és kb. 0,9 m átlagos mélységű Pócos-tó (GPS koord.: 47°37'57"; 19°17'2,8", ± 7 m; tszf: 173 m), mely a lápi póc (<i>Umbra krameri</i>) egyik legjelentősebb élőhelye a Pesti-síkság északi részén (a Sződrákosi-patak vízgyűjtőjén). A víz tápanyag- (foszfát-) tartalma magas, azonban az algák elszaporodásának árnyékolásával gátat vet a vízfelszín 100%-ban beborító <i>Lemno-Spirodeletum polyrrhizae</i> társulás. A víz nitrát-tartalma a vegetációs időszakon kívül mutat magas értéket (ilyenkor csökken a tápanyag-felvétel). A lápi pócon kívül más halfaj nem került elő, azonban barna ásóbékát (<i>Pelobates fuscus</i>) és pettyes gőtét (<i>Triturus vulgaris</i>) fogtak a vízben. A lápi póc állományra komoly veszélyt jelentett, hogy a tóba a tulajdonos hínárevő amurokat telepített az elmúlt évtizedben. A térségben élő vidrák azonban szerencsére kipusztították az idegenhonos halakat a kis vízből. A Sikárosi-láp TT déli részén található még egy nagyobb <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> állomány, mely a terület déli harmadának uralkodó társulása. Itt több kisebb ásott gödör is található, melyet valószínűleg a vadászok készítettek itatóhelynek. Az Álomhegy-tó TT egyik legértékesebb élőhely-foltja a terület közepén található kékperjés láprét. A tözeges nádasban, illetve kisebb részben a nedves <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> társulásban jelentős <i>Thelypteris palustris</i> állomány van. A terület nyugati felén <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> asszociáció, keleti felében pedig <i>Solidago spp</i>-vel borított, degradált mezofil gyepek találhatók. A területen kisebb vízzel telt gödrök találhatók, melyekben korábban (kb. 10 éve) a <i>Hottonia palustris</i> tenyészett. Ezt az adatot azóta nem erősítették meg. Ezekben a vizekben esetleg elképzelhető a lápi póc előfordulása is. Az Álomhegy-tó TT nyugati (kb. 25 ha-os) területe a Sződrákosi-patak mellékágának, a Folyás-pataknak a felső szakaszát (csomádi ágát), illetve forrásának két oldalát kíséri végig. A jelentősebb növénytársulások a következők: - <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> (jelentős méretű foltokkal), - <i>Calamagrosti-Salicetum cinereae</i> (összborítása meghaladja a 60%-ot), - <i>Caricetum acutiformis</i>, - <i>Phragmitetum communis</i>

	A közeli ex lege védett Ivacsi-láprét TT, bár jelenleg nem kijelölt Natura 2000 terület, de a jelölő élőhely kékperjés láprét egy értékes állományát tartalmazza, valamint olyan védett növényfajokat, mint a hússzínű ujjaskosbor (<i>Dactylorhiza incarnata</i>), széleslevelű gyapjúsás (<i>Eriophorum latifolium</i>), kornistárnics (<i>Gentiana pneumonanthe</i>), szibériai nőszirm (<i>Iris sibirica</i>), fehérmájvirág (<i>Parnassia palustris</i>), fehér zászpa (<i>Veratrum album</i>). Ez a láprét Veresegyház területéhez tartozik, és a Pamut-tótól nyugatra található (lásd térkép).
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIÚ 2.0): 4 Az állományok mindenhol csak apró, fragmentált foltokban jelentkeznek, körülveve egyre terjedő nádasokkal, valamint átmenetet képezve a reketytyés fűzlápokba (<i>Calamagrosti-Salicetum cinereae</i> és <i>Molinio-Salicetum cinereae</i>). Különösen az Álomhegy-tó TT területén lévő kékperjés láprétek fertőzöttek az inváziós <i>Solidago spp.</i> által. Ráadásul itt az elmúlt években a nagyfeszültségű elektromos távvezeték miatt traktoros kaszálást végeztek. A traktor a távvezeték két oldalán is nagy szélességben tönkretette a kékperjés rétet. Javasolt a gépi kaszálás sávját és időpontját előzetesen leegyeztetni a természetvédelmi hatósággal a beavatkozás károsításának csökkentése érdekében. A legjobb megoldás azonban a kézi kaszálás lenne. A 2000-es években az Álomhegy-tó TT közepén egy területet egy magánszemély engedély nélkül elkerített, és illegálisan épített rajta egy házat. Ezen kívül egy kisebb tavat is kialakított a kékperjés réten. Az illegális elkerítés, építkezés, tóépítés károsította a területet.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az Ivacsok TT területére a Sződrákosi-patak kotrása (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat) jelent veszélyt, mely általában indokolatlan, ugyanis az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent a talajvízszint a térségben, így sem művelt, sem lakott területet nem fenyeget belvíz. A rendszeres beavatkozás ugyanakkor tovább süllyeszti a talajvizet, mely a közeli Ivacsok TT lápjának szárazodásához vezet. A Bitang láptól délkeletre fekvő felhagyott szántóra tervezett termál wellness központ használt vizét (napi 30-50 m³-t) egy kb 5 hektáros hűtő tóba vezetnék, melyet a láp ÉNy-i részén szeretnének kialakítani. Az új tó duzzasztása a Pócos-tó vízszintjére is hatással lesz, egyébként vizét a Sződrákosi-patak fogja elvezetni. Megjegyzendő, hogy a terület közvetlen keleti szomszédságában elterülő parlagon kertvárosias lakóövezetet szándékozik kialakítani az önkormányzat. Veszélyeztető tényezők továbbá a természetes szukcesszió (elnádasodás), gyomosodás, inváziós fajok (<i>Solidago spp.</i>), lecsapolás, patakvíz ellocsolása, klímaváltozás, szennyezés (műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz), vadkár, erdőtelepítések, beszántás.

III.

Élőhely neve/kódja:	<i>Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulása</i>
Élőhely kódja:	6430
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,70%
Élőhely kiterjedése a területen:	2,76 ha
Élőhely jellemzése:	D5 és D6 patakparti, lápi, ártéri és mocsári magaskórósok Jellemző társulása a <i>Lythro salicariae-Filipenduletum ulmariae</i> . A Veregyházi-medence Natura 2000 területen
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIÚ 2.0): 3
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	gyomosodás, inváziós fajok (főként <i>Solidago gigantea</i> és <i>Solidago canadensis</i>), patakkotrás, lecsapolás, patakvíz el-locsolása

IV.

Élőhely neve/kódja:	<i>Ártéri mocsárrétek</i>
Élőhely kódja:	6440
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,52%
Élőhely kiterjedése a területen:	2,06 ha
Élőhely jellemzése:	<i>D34 dombvidéki és alföldi mocsárrétek</i> Jellemző társulása az <i>Agrostio-Deschampsietum caespitosae</i> . Ez az élőhely mindenütt jelen van a rekettyés fűzlápok kissé szárazabb szegélyein, valamint a kékperjésekben apró mozaikokban, de található egy jól körülhatárolható foltja is az Álom-tó TT területén.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIÚ 2.0): 3
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	természetes szukcesszió (elnádasodás), gyomosodás, inváziós fajok (elsősorban <i>Solidago spp.</i>), kiszáradás, patakkotrás, lecsapolás, patakvíz ellocsolása, klímaváltozás, szennyyezés (műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz), vadkár, erdőtelepítések, beszántás

V.

Élőhely neve/kódja:	<i>Télisásosok</i>
Élőhely kódja:	7210
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,17%
Élőhely kiterjedése a területen:	0,67 ha
Élőhely jellemzése:	jellemző társulása a <i>Cladietum marisci</i>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	<i>B1b lápos, tőzeges nádasok és télisásosok</i> Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIÚ 2.0): 4 A Sikárosi-láp TT egyetlen foltból álló <i>Cladietum marisci</i> állománya az utóbbi években jelentősen nőtt (2004-ben még csak 40 tő volt, jelenleg pedig már több száz m²-t borít). Az Ivacsok TT területének déli felén szintén található egy hasonló méretű állomány.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	kiszáradás, patakkotrás, lecsapolás, patakvíz elloccsolása, klímaváltozás, szennyezés (műtrágya, mezőgazdasági kémikáliák, szennyvíz)

VI.

Élőhely neve/kódja:	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
Élőhely kódja:	7230
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,25%
Élőhely kiterjedése a területen:	0,99 ha
Élőhely jellemzése:	D1 láprétek A Veregyházi-medence NATURA 2000 terület legértékesebb vizes élőhelye, mely egyben a Sikárosi-láp TT belső része. Itt ered a Folyáspatak mogyoródi mellékága, a terület déli felén a <i>Caricetum davallianae</i> állomány <i>Cladietum marisci</i>, <i>Juncetum subnodulosi</i> és <i>Schoenoplectetum lacustris</i> foltokkal érintkezik. Északi részére főként a <i>Phragmitetum communis</i> a jellemző. Az élőhelyet magasabb térszín határolja körül, melyen a <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> állományai találhatók. Feltehetően az élőhelyen a korábbi évtizedekben tözeget termeltek ki, így jöhetett létre a felszínen, kb. 25 m szélességben lassan csörgedező víz, mely kedvezett a <i>Caricetum davallianae</i> állomány kialakulásának. (A térségre a tápanyagszegény, meszes, homokos talaj a jellemző, melyet régebben tözegetrágyázással javítottak fel.) Külön emeli az élőhely értékét, hogy tavasszal nagy számban virágzik az <i>Eriophorum latifolium</i>. Kb. négy évvel ezelőtt a <i>Caricetum davallianae</i> állományában megjelent az <i>Equisetum variegatum</i>, mely mára jelentősen elszaporodva <i>Equisetum variegatum</i> szubasszociációt alkot. Az egyetlen foltból álló <i>Cladietum marisci</i> állománya az utóbbi években jelentősen növekszik. Az élőhelyen előfordul a feketedő nedűgomba (<i>Hygrocybe conica</i>), a fajszegény nádasban pedig a nádi kígyógomba (<i>Mycena belliae</i>). Megjegyzendő, hogy a <i>Caricetum davallianae</i> egyes zsombékjain a <i>Carex lepidocarpa</i>, a <i>C. oederi</i> és a <i>C. panicea</i>, sőt a szárazabb részeken a <i>Molinia hungarica</i> is megtelepedett. Szintén szembevetendő az évről-évre egyre nagyobb borítást elérő nádas. Fontos fajai még az <i>Eriophorum angustifolium</i>, <i>Juncus subnodulosus</i>, <i>Polygala amarella</i>, <i>Triglochin palustre</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIU 2.0): 4 A Sikárosi-láp TT-t mezőgazdasági földek veszik körül, a nádasok szegélyén pedig a magaskórós vegetáció az uralkodó (északon főként a <i>Filipendula ulmaria</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Cannabis sativa</i> a jellemző, míg a széleken mindenütt a <i>Solidago gigantea</i>, és az <i>Eupatorium cannabinum</i>). A lápterület felső kétharmadán <i>Calamagrosti-Salicetum cinereae</i> és <i>Phragmitetum communis</i> társulások vannak, kisebb foltokban a <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> állományaival.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhely egyik legjelentősebb degradációs tényezője a vadkár. A vad-disznók és egyéb állatok lábnyomai és a dagonyázások gödrei rendszeresen friss nyomokról árulkodnak, így a láp jelentős taposásnak van kitéve a vadállomány által, déli részén az ennek révén kialakult nyílt talajfelszín jelentős: eléri a 20 %-ot. Itt nagy számban terjedt el a természetes zavarástűrő <i>Tussilago farfara</i>.

	Az élőhely-foltot körbeölelő vegetáció pufferhatása csak részben tompítja az egyéb külső hatásokat (elsősorban a mezőgazdasági eredetű tápanyag-terhelést), ugyanis a forrásvíz foszfát- és nitrát-tartalma viszonylag magas értéket mutat. A magas trofitásfokot jelezve a sásláprét tócsáiban fonalas zöldmoszat (<i>Cladophora sp.</i>) tenyészik. A felszínen áramló víz folyásiránya a <i>Caricetum davallianae</i>-n át a <i>Juncetum subnodulosi</i> felé tart. Ennek során tápanyag-tartalma jelentős mértékben tovább nő, mely valószínűleg főként a területet rendszeresen felkereső vadállomány „trágyázásának” következménye. A területet felső egynegyedén, a keleti oldalon egy földút választja el a szennyvíz-szikkasztó területtől (26,1 ha), mely gyakorlatilag a Veregyházi Regionális Szennyvíztisztító működése (1996) óta komoly veszélyt jelent a láp északi részére. Ennek egyik oka az, hogy nem a műszaki terveknek megfelelően építették meg a szennyvíztisztítót (spóroltak a költségeken). E mellett a hatósági előírások és bírságolások ellenére sem ültették be nyárfával a területet, így a talajvízszint néhány év alatt nagy (több, mint 1000 m²-es) területen a felszínig emelkedett. A kilocsolt víz mennyisége jelenleg ~3300 m³/nap, mely jóval nagyobb a Sződrákosi-patak ~2246 m³/napos vízhozamánál. Napjaink légifotóin is jól kivehetők szennyvíztócsák, melyek a vízimadarak terjesztése révén potenciális bakteriális fertőzőforrások. (A tócsák bűzét egyébként messziről érezni). Tovább súlyosbítja a problémát, hogy a kilocsolt „tisztított” szennyvíz összetétele jelentősen meghaladja az előírt (már egyszer a hatóság által enyhített) határértékeket. 1997 és 2002 között az összes foszfor-tartalom 3,6-szeres, a nitrát-tartalom pedig 2-szeres határérték túllépést mutatott! A 11. sz. talajvíz-figyelő kút vízminőség-adatai nem kerültek bele a 2001. évi átlag kiszámolásába, azonban itt is kiugróan magas értékeket észleltek [foszfát-ion: 0,96; ammónium-ion: 38,7 (!), nitrát-ion: 33,7 mg/l]. Itt jegyezzük meg, hogy 2001. év végén a szennyvízszikkasztó területről (egy rajta kialakított gödörből) nagyobb mennyiségű szippantott szennyvíz ömlött át a láp északi részének irányába. A talajvíz elszennyeződése és áramlási viszonyainak megváltozása a láp északi részének vegetációjára hatással van, ugyanis itt a <i>Caricetum acutiformis</i> állományában megjelentek a nitrofil gyomok (<i>Urtica dioica</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Solidago spp.</i>). Az északnyugati oldal a <i>Solidago spp.</i> állományában még meg lehet találni a <i>Veratrum album</i>-okat. Amennyiben folytatódik az eutrofizáció, a gyomok további térnyerése és a nádas terjedése várható. További veszélyeztető tényezők: inváziós fajok, kiszáradás, klímaváltozás.
--	---

VII.

Élőhely neve/kódja:	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)(láperdők)
Élőhely kódja:	91E0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	15,80%
Élőhely kiterjedése a területen:	62,81 ha
Élőhely jellemzése:	<i>J1a fűzlápok, lápcserjések</i> Jellemző társulások a <i>Calamagrosti-Salicetum cinereae</i> és a <i>Molinio-Salicetum cinereae</i> . Mindenütt előfordul a képerjés láprétek körül, sokszor folyamatos az átmenet a réttől a sűrű fűzlápig. Értékes élőhely, ritka, védett fajokkal (pl. <i>Thelypteris palustris</i>)
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIÚ 2.0): 4
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	gyomosodás, inváziós fajok (főként <i>Solidago gigantea</i> és <i>Solidago canadensis</i>), természetes szukcesszió (elnádasodás), klímaváltozás, szennyezés (műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz), vadkár, erdőtelepítések, patakkotrás, lecsapolás, patakvíz elloccsolása

VIII.

Élőhely neve/kódja:	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek)
Élőhely kódja:	91E0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	6,56%
Élőhely kiterjedése a területen:	26,06 ha
Élőhely jellemzése:	J4 fűz-nyár ártéri erdők A Sződrákosi-patak mentén található a patakperti ligeterdők egy megmaradt foltja. Számos madárfaj fészkelőhelye, valamint a jelölő vérfű boglárka (<i>Maculinea teleius</i>) élőhelye
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIU 2.0): 4
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	gyomosodás, inváziós fajok (főként <i>Solidago gigantea</i> és <i>Solidago canadensis</i>), természetes szukcesszió (elhasználódás), klímaváltozás, szennyezés (műtrágya, mezőgazdasági kemikáliák, szennyvíz), vadkár, erdőtelepítések, patakkotrás, lecsapolás, patakvíz elloccsolása

Tervezői javaslat

IX.

Élőhely neve/kódja:	Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)
Élőhely kódja:	91I0
Élőhely előfordulásai a területen:	Sajnos a Natura 2000 terület térképi fedvényéről lemaradt a tölgyes állomány, bár a 45/2006.(XII.8.) KvVM rendeletben szerepel. Így az élőhely különleges jelentősége miatt ajánlott a vonatkozó Natura 2000 terület módosításának kérelmezése. A térképen a tölgyes állomány a valóságos helyén, a határokon kívül van jelölve!
Élőhely területi aránya:	1,63%
Élőhely kiterjedése a területen:	6,48 ha
Élőhely jellemzése:	M4 és L5 – nyílt gyepekkel mozaikoló tölgyesek, alföldi zárt kocsányos tölgyesek A valaha az egész Alföldön elterjedt, a kontinentális erdőssztyep formációra jellemző élőhely típus egy maradvány jellegű foltja található a Mogyoródi Nagyhomokon, Mogyoród település közvetlen közelében. Ez tartalmaz zárt homoki kocsánytalan tölgyest erdei fajokkal (<i>Ligustrum vulgare</i> , <i>Polygonatum latifolium</i> , <i>Dictamnus albus</i>), valamint felnyíló pusztai tölgyes jellegű részeket is.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Módosított Németh-Seregélyes féle természetesség (MÉTA ÉIÚ 2.0): 4
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A település közelsége miatt fokozottan ki van téve a személtelhelyezésnek, rendszeres taposásnak, zavarásnak. Mivel egyfelől teljesen körül van építve (település, autópálya, felhajtók), másfelől körülveszi egy teljesen elakácosodott, ostorfás terület, így állománya teljesen elszigetelt, és nagy az inváziós veszély, ennek minden ökológiai következményével.

A tervezési területen előforduló egyéb fontos, nem közösségi jelentőségű élőhelyek

1)

Jellegtelen üde gyeppek és magaskórósok

Á-NÉR2007 kód: **OB**

Többnyire a kékperjés láprétek degradálódott, kiszáradó, aranyvesszővel (*Solidago* spp.) előzőnlött foltjai. Regenerációjuk a terület vízellátásának javításával szinte biztosan megoldható lenne.

Élőhely területi aránya: **3,37 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **13,38 ha**

2)

Jellegtelen száraz vagy félszáraz gyeppek

Á-NÉR2007 kód: **OC**

Homokpuszta-gyeppek és sztyeprétek degradálódott, elgyomosodott, illetve selyemkóróval előzőnlött foltjai.

Élőhely területi aránya: **6,98 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **27,75 ha**

3)

Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja

Á-NÉR2007 kód: **RA**

A homokpuszta-gyepben csoportosan álló, többnyire fehér- illetve szürkenyár csoportok. Alattuk előfordulhat a jelölő, fokozottan védett homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), valamint számos madárfaj, köztük a jelölő kis őrgébics (*Lanius minor*) és a tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*) fészkelőhelye.

Élőhely területi aránya: **0,98 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **3,89 ha**

4)

Akácok

Á-NÉR2007 kód: **S1**

A Natura 2000 területen, az Ivacsok környékén található akácok foltok többnyire nem telepített állományok, hanem a homokpuszta-gyepet inváziósan fertőző, a szomszédos akácerdőtől spontán terjedő foltok, és a gyep degradációját okozzák. Ezzel szemben a mogyoródi Nagyhomok környékén lévő állományok erdőművelés alatt állnak, alattuk viszont nagyobb tömegben megtalálható a jelölő, fokozottan védett homoki kikerics (*Colchicum arenarium*).

Élőhely területi aránya: **14,48 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **57,56 ha**

5)

Nemes nyarasok

Á-NÉR2007 kód: **S2**

Mocsárrétek és láprétek környékén, ültetvények, illetve az Ivacsok körül fasorok formájában van jelen. Bár idegenhonosak, és telepítésük sok természetvédelmi kárt okoz, az Ivacsok körüli fasor megtartása célszerű az időről időre benne fészkelő kabasólyom (*Falco subbuteo*) pár miatt.

Élőhely területi aránya: **3,66 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **14,56 ha**

6)

Erdei- és feketefenyvesek

Á-NÉR2007 kód: **S4**

Száraz, homokpusztai területekre telepített nagyobb állománya található az Ivacsoktól északra.

Élőhely területi aránya: **3,91 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **15,55 ha**

7)

Kistáblás mozaikok

Á-NÉR2007 kód: **T6**

Részben művelt, részben felhagyott parlag területek, potenciálisan jól regenerálódnak száraz gyeppé, illetve a jobb vízellátású részek a mocsárrétek, valamint a kékperjés láprétek irányába.

Élőhely területi aránya: **17,68 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **70,27 ha**

8)

Illegális homokbányák

Á-NÉR2007 kód: **U7**

Az illegális homok kinyerő helyek függőleges falában megtelepedett a fokozottan védett gyurgyalag (*Merops apiaster*), valamint a partifecske (*Riparia riparia*).

Élőhely területi aránya: **0,23 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,92 ha**

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az adott Natura 2000 terület fajainak felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A * a faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

Faj neve Magyar/Tudományos (latin) név	Élőhelyvédelmi (HD)/Madárvédelmi (BD) Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem FV: fokozottan védett V: védett
<i>Jelölő faj</i>		
Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i> Waldstein et Kitaibel)	HD II.	FV
<i>Nem jelölő</i>		
Homoki nőszirm (<i>Iris humilis ssp. arenaria</i> Waldstein et Kitaibel)	HD II.	V

I)

Faj neve:	Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i> Waldstein et Kitaibel)
Írányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Fokozottan védett 100.000 Ft</i>
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	szórványos
Állomány változásának tendenciái és okai:	viszonylag stabilnak tekinthető
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Nyílt sztyeprétek, homokpusztagyepek pannóniai bennszülött növénye. Szórványosan fordul elő az Ivacsok homokpusztagyepjeiben.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Közvetlenül, aktuálisan veszélyezteti a homokpuszta degradálódása, illetve élőhelyének pusztulása erdőtelepítések, motorsportok, elakácósodás következtében.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

II)

Faj neve:	Homoki nőszirm (Iris humilis ssp. arenaria Waldstein et Kitaibel)
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett</i> 10.000 Ft
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	30-40 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány kiterjedése nem változik.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Nyílt homoki és löszsztyepek növénye. Az Ivacsok homokpusztagyepjében, egy nemesnyaras szegélyében él 30-40 tő.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Közvetlenül fenyegeti a homokpuszta degradálódása, illetve élőhelyének pusztulása, hasonlóan a homoki kikericshez.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

A jelölő állatfajok tekintetében változás van a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest:

1. A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) jelölővé vált a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
2. A magyar futrinka (*Carabus hungaricus*) jelenlétét a 2009. évi terepi felmérések nem igazolták, és jelölő státuszát és feltüntetését a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján törlésre javasolta a DINPI.

Faj neve	Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	HD: Élőhelyvédelmi BD: Madárvédelmi	FV: fokozottan védett V: védett
<i>Jelölő faj</i>		
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i> Linnaeus)	HD II.	V
Vidra (<i>Lutra lutra</i> Linnaeus)	HD II.	FV
Vérfű boglárka (<i>Maculinea teleius</i> Bergstrasser)	HD II.	V
Lápi póc (<i>Umbra krameri</i> Walbaum)	HD II.	FV
Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i> Linnaeus)	HD II.	V
<i>Nem jelölő faj</i>		
Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i> Linnaeus)	BD I.	V
Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i> Bechstein)	BD I.	V
Kis őrgébics (<i>Lanius minor</i> Gmelin)	BD I.	V
Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i> Linnaeus)	BD I.	V

Állatfajok

I)

Faj neve:	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett</i> 50.000 Ft
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelölés-kor):	11-50
Állománynagyság (tervkészítéskor):	11-50
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány mérete nem változik.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Az Álom-tó vízfolyásainál él több 10 példánya, valamint a közeli Veresegyházi Úszószigetek TT-en él egy 11-50 egyedből álló populációja.
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	élőhelyének kiszáradása, degradálódása
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

II)

Faj neve:	Vidra (<i>Lutra lutra</i> Linnaeus)	
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet	
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett	250.000 Ft
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet	
Állománynagyság (jelölés-kor):	5-10	
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10	
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány mérete nem változik	
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A közeli Veresegyházi Úszószigetek TT-en kb. 4-6 egyed él.	
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett	
Veszélyeztető tényezők:	élőhelyének, táplálkozási lehetőségeinek beszűkülése, beépítések következtében mozgásterének korlátozódása	
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.	

III)

Faj neve:	Vérfű boglárka (<i>Maculinea teleius</i> Bergstrasser)
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett</i> 50.000 Ft
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelölés-kor):	501-1000
Állománynagyság (tervkészítéskor):	501-1000
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány mérete nem változik
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Előfordulása a kékperjés rétek viszonylag gyakori <i>Sanguisorba officinale</i> foltjainak közvetlen környékén várható, mert léte szorosan függ ennek a növénynek a jelenlététől (lárvájának egyetlen tápnövénye).
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	élőhelyének kiszáradása, degradálódása
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

IV)

Faj neve:	Lápi póc (<i>Umbra krameri</i> Walbaum)
Írányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Fokozottan védett</i> 100.000 Ft
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	101-250
Állománynagyság (tervkészítéskor):	101-250
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományméret a fajvédelmi intézkedéseknek köszönhetően stabil.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Bitang TT közepén található a magántulajdonban lévő, mindössze ~40 m ² vízfelületű és kb. 0,9 m átlagos mélységű Pócos-tó, mely a lápi póc (<i>Umbra krameri</i>) egyik legjelentősebb élőhelye a Pesti-síkság északi részén (a Szódrákosi-patak vízgyűjtőjén). A lápi póc pócos-tavi előfordulásáról először 2000-ből van adat (Krenedits és Tatár 2001). A 2008. június 19-ei halfaunisztikai vizsgálatok (Lápi póc Fajvédelmi Mintaprogram) megerősítették a lápi póc pócos-tavi előfordulását, melyről először 2000-ből van adat (Krenedits és Tatár 2001). 2008-ban 5 db kicsi (~5 cm-es), 1 db közepes és 1 db nagy példányt fogtak, és kb. 20 db elmenekült a háló elől (Lápi póc Fajvédelmi Program. 2009. január). Megjegyzendő, hogy 2009-ben a Natura 2000 területtől keletre, a Szódrákosi-patak keleti mellékága mentén a Tavirózsa Egyesület és a DINPI munkatársai egy újabb, kb. 40 m ² vízfelületű lápi póc élőhelyet találtak.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	potenciálisan veszélyezteteti élőhelyének megsemmisülése, csatornakotrás, lecsapolás következtében.
Fajvédelmi lehetőségek:	A Lápi póc Fajvédelmi Mintaprogram területe a Natura 2000 területen kívül, az Ivacsok TT-től észak-keletre, a Szódrákosi-patak DK felől érkező mellékága mentén helyezkedik el. A Natura 2000 terület keleti határa és a Szódrákosi-patak mellékága között elterülő, több mint 15 ha-os, ÉNy-DK-i fekvésű, hosszúkas terület önkormányzati tulajdonban van. (A több évtizede felhagyott művelés után többek között az alábbi természetes növénytársulások jelentek meg, illetve regenerálódnak: <i>Leucojo aestivi</i> - <i>Salicetum albae</i> , <i>Succiso-Molinietum hungaricae</i> , <i>Phragmitetum communis</i> . Ezeken kívül a degradált mezofil gyepek is jelentős borítással rendelkeznek.) A Tavirózsa Egyesület a Magyar Telekom NyRt., a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és Szada Község Önkormányzata támogatásával a Lápi Póc Fajvédelmi Mintaprogram keretén belül 2008-2009 folyamán élőhely-fejlesztést hajtott végre a területen.

	Ennek során négy kubikgödör-szerű tavacska alakítottak ki (vizenként kb. 60 m² vízfelülettel és 1 méter átlagos vízmélységgel), mellyel a lápi póc számára potenciális élőhelyek jöttek létre. (Elnevezésük: 1., 2., 3. és 4. sz. „Illés-tavak”, a II. Katonai Felmérés térképe alapján). A vízbe a közeli Pócos-tóból fito- és zooplankton, valamint hínárvegetációt telepítettek. A tavacsákat az egyesület és a VITUKI Kht. munkatársai folyamatosan monitorozzák (vízkémiai, hidrobiológiai, botanikai stb. vizsgálatok). Amennyiben a térségben, vagy más hazai területen emberi beavatkozás (pl. csatorna-kostrás, lecsapolás) miatt a lápi póc valamely állománya veszélybe kerül, az új tavak – amennyiben ökológiai állapotuk ezt megengedi – lehetőséget adnak az átmentésre. Mindemellet az új állóvizek növelik a terület élőhelyi változatosságát is. A szadai önkormányzat a lápi póchoz kapcsolódóan egy tanösvény létrehozását tervezi a területen. Amennyiben a közeljövőben a lápi póc betelepítésére sor kerül, megfontolandó a terület NATURA 2000 alá vonása. Ezt indokolná az is, hogy kb. 40 méterre az egyik mesterségesen létrehozott víztől a lápi póc egy újabb, addig nem ismert és jelentős populációját fedezték fel 2009-ben (Tatár és Tóth vizsgálatai). A náddal és gyékénnyel sűrűn benőtt, kb. 50 m² vízfelületű állóvízben védett réti csíkot is fogtak.
--	--

V)

Faj neve:	Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	BD I. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett 50.000 Ft</i>
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelölés-kor):	1 pár
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány mérete nem változik.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Az Ivacsok TT nádasaiban rendszeresen költ egy pár.
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	élőhelyének kiszáradása, degradálódása, valamint zavarás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

VI)

Faj neve:	Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i> Bechstein)
Irányelv melléklete:	BD I. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett 50.000 Ft</i>
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	5-10 pár
Állománynagyság (tervkészítéskor):	0 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	n.a.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	n.a.
Faj veszélyeztetettsége:	n.a.
Veszélyeztető tényezők:	n.a.
Fajvédelmi lehetőségek:	n.a.

VI)

Faj neve:	Kis őrgébics (<i>Lanius minor</i> Gmelin)
Irányelv melléklete:	BD I. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett 50.000 Ft</i>
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	1 pár
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány mérete nem változik.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Veregyházi-medence homokpusztáinak zoológiai értékei közül kiemelkedik a kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>).
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	fészkelőhely csökkenése, zavarás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

VI)

Faj neve:	Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	BD I. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	<i>Védett 10.000 Ft</i>
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	20-25 pár
Állománynagyság (tervkészítéskor):	20-25 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány mérete nem változik.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	homokpusztagyepek fás, cserjés foltjaiban mindenütt gyakori
Faj veszélyeztetettsége:	jelenleg közvetlenül nem veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	fészkelőhely csökkenése, zavarás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

NÖVÉNYFAJOK

1.

Védett 5000.—

Báránypirosító (*Alkanna tinctoria*, (L.) Tausch)

Meszes talajú homokpusztagyepek ritkulóban lévő növénye. Stabílan él az Ivacsok homokpusztagyepjében egy állománya, de közvetlenül veszélyezteteti a homokpuszta degradálódása, illetve élőhelyének pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 51-100

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 100-150

2.

Védett 5000.—

Érdes csüdfű (*Astragalus asper*, Wulf.)

Száraz lejtőkön, homokpusztákon élő, ritkulóban lévő növény. A Sikárosi-láp TT mellett él pár töve egy degradálódott mezofil gyepben, a kipusztulás fenyegeti.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 1-5

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): szórványos

3.

Védett 5000.—

Rostostövű sás (*Carex appropinquata*, Schumacher)

Zsombékosok, nedves láprétek ritka növénye. Északi, hegyvidéki reliktum jellegű, pusztulóban lévő faj. A Bitang TT kékperjésében él egy kisebb állománya, ahol a láprét benádasodik. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása. A közeli ex lege védett Veresegyházi Úszószigetek TT úszólápjainak szegélyén 501-1000 egyedből álló jelentős populációja él. Ezt az élőhelyet is javasolt faj- és élőhely-védelem céljából bevonni a NATURA 2000 területbe.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 30-40

4.

Védett 5000.—

Lápi sás (*Carex davalliana*, Sm.)

Üde láprétek védelemre érdemes, fogatkozóban lévő növénye. Az Ivacsok TT és a Sikárosi-láp TT nedves láprétjein állományalkotó (*Caricetum davallianae* állományok), de megtalálható a Bitang TT kékperjéseiben is. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása, szárazodása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 251-500

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 501-1000

5.

Zsombéksás (*Carex elata*, All.)

Mocsári-lápi, pusztulófélben lévő növény, állományai a reliktumőrző zsombékosok. A Bitang TT kékperjéseiben szórványosan előfordul. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása, szárazodása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 1-10

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): szórványos

6.

Pikkelyes sás (*Carex lepidocarpa*, Tausch)

Meszes talajú forráslápok, üde láprétek növénye. A Bitang TT kékperjéseiben és a Sikárosi TT nedves láprétjein fordul elő. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 251-500

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 251-500

7. Védett 5000.—
Bugás sás (*Carex paniculata*, *Jusl.*)
 Magassásos, nedves lápos társulások, forráslápok növénye. A Bitang TT kékperjéseiben szórványosan fordul elő. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása, szárazodása.
 Állomány-nagyság (jelöléskor): 101-250
 Állomány-nagyság (tervkészítéskor): szórványos
8. Védett 2000.—
Budai imola (*Centaurea sadleriana*, *Janka*)
 Sziklagyepekben, sztyepréteken, főleg löszös és homokos talajon előforduló, mészigényes pannóniai bennszülött növény. A Sikárosi-láp TT melletti degradálódott száraz gyeppen él egy nagyobb állománya. Közvetlenül veszélyezteteti élőhelyének degradálódása.
 Állomány-nagyság (jelöléskor): 501-1000
 Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 501-1000
9.
Mocsári aszat (*Cirsium palustre*, (*L.*) *Scop.*)
 Mocsarak, mocsárrétek és láprétek növénye. Az Ivacsok és a Bitang TT nedves és kékperjés láprétjeiben fordul elő. Veszélyezteteti a vizes élőhelyek pusztulása.
 Állomány-nagyság (jelöléskor): 101-250
 Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 101-250
10.
Télisás (*Cladium mariscus*, (*L.*) *Pohl*)
 Láposodó nádasok, üde láprétek nem gyakori növénye. A Sikárosi-láp TT és az Ivacsok TT nedves láprétjeiben alkot egy-egy egyre terjedő állományt (*Cladietum marisci*) több 100 m²-es folt kiterjedésben, de előfordul a kékperjésekben is. Stabil, sőt növekvő az állománya, de potenciálisan veszélyezteteti a láprétek pusztulása.
 Állomány-nagyság (jelöléskor): 501-1000
 Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1001-10000
11. Védett 2000.—
Fényes poloskamag (*Corispermum nitidum*, *Kit.*)
 Nyílt homokpuszták növénye. Az Ivacsok homokpusztáiban nagy számban megtalálható. Közvetlenül veszélyezteteti élőhelyének degradálódása.
 Állomány-nagyság (jelöléskor): 251-500
 Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 251-500
12. Védett 10.000.—
Hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*, (*L.*) *Soó*)
 Láp- és mocsárréteken, magassásosokban, nedves, pionír felszíneken élő növény. A Bitang TT kékperjéseiben szórványosan előfordul. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása. A közeli ex lege védett Ivacsi-láprét TT-en él egy kisebb populációja.
 Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert
 Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 5-10
13. Védett 5000.—
Buglyos szegfű (*Dianthus superbus*, *Linnaeus*)
 Lápréti társulások növénye. A Bitang TT és az Álomhegy-tó TT keleti részének nedves – kékperjés láprét komplexekben él. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert
Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 51-100

14.

Nagyezerjófű (*Dictamnus albus*, *Linnaeus*)

Védett 5000.—

Erdős-sztyep faj, a Mogyoródi Nagyhomok tölgyesében található meg.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 10-50

15.

Egypelyvás csetkák (*Eleocharis uniglumis*, (*Link*) *Schult.*)

Védett 5000.—

Üde láprétek, szikes mocsarak növénye. A Sikárosi-láp TT *Juncetum subnodulosi* állományában van egy 0,5 m²-es foltja. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 11-50

16.

Mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*, (*Mill.*) *Crantz*)

Védett 5000.—

Üde és kiszáradó lápréteken, nedves pionír felszíneken élő növény. A terület minden lápfoltjában előfordul a nedves, illetve a kékperjés láprétekben, viszonylag stabil, nagy állományokkal.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 1000-10000

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1000-10000

17.

Tarka zsurló (*Equisetum variegatum*, *Schleich.*)

Védett 5000.—

Láprétek növénye. A Sikárosi-láp TT nedves láprétyében található egy nagyobb, egyre növekvő állománya. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1001-10000

18.

Keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*, *Honckeny*)

Védett 5000.—

Üde, mohás láprétek növénye. Egy nagyobb populációja a Sikárosi-láp TT-en, egy kisebb pedig a Bitang TT nedves láprétyeiben fordul elő. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása, szárazodása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 11-50

19.

Széleslevelű gyapjúsás (*Eriophorum latifolium*, *Hoppe*)

Védett 5000.—

Mohás láprétek növénye. A Sikárosi-láp TT nedves láprétyében és az Álomhegy-tó TT keleti felének kékperjés láprétyeiben fordul elő. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása, szárazodása. A közeli ex lege védett Ivacsi-láprét TT-en él egy kisebb populációja.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 101-250

20.

Magyar csenkesz (*Festuca vaginata*, *Waldstein et Kitaibel*)

Nyílt homokpusztagyepek társulásalkotó növénye. Az Ivacsok TT homokgyepjeiben a

Festucetum vaginatae társulást alkotja, de veszélyezteti a homokpuszta degradálódása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 501-1000

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1000-10000

21.

Védett 10.000.—

Kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*, *Linnaeus*)

Üde és kiszáradó láprétek növénye. A Bitang TT nedves és kékperjés láprét komplexekben fordul elő. Veszélyezteti a láprétek pusztulása.

Megtalálható még a Natura 2000 területen kívül, annak közvetlen szomszédságában, a veresegyházi Ivacsi-lápréten (TT) egy 20-30 főből álló kisebb állománya.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 51-100

22.

Védett 5000.—

Békaliliom (*Hottonia palustris*, *Linnaeus*)

Álló vagy lassan folyó vizek sekélyvízi hínárnövényzetének tagja. Az Álomhegy-tó TT keleti részében, a Folyás-patak csomádi mellékágának medrében található egy kb. 2 m²-es foltja.

Nagyon érzékeny élőhelyének zavarására (pl. patakkotrás), ezért fokozottan veszélyeztetett.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 11-50

23.

Védett 10.000.—

Szibériai nőszirm (*Iris sibirica*, *Linnaeus*)

Üde mocsár- és láprétek maradvány jellegű, védett faja. Szórványosan fordul elő, de a Natura 2000 területen kívül, annak közvetlen szomszédságában, a veresegyházi ex lege védett Ivacsi-láprét TT-en található egy 20-30 főből álló kisebb állománya.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 20-30

24.

Nagy szittyó (*Juncus subnodulosus*, *Schrank*)

Üde láprétek állományalkotó növénye. A Sikárosi-láp TT, az Ivacsok TT és a Bitang TT nedves és kékperjés láprétjeiben alkot kisebb *Juncetum subnodulosi* állományokat. Veszélyezteti a láprétek pusztulása, szárazodása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 501-1000

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 501-1000

25.

Védett 5000.—

Mocsári lednek (*Lathyrus palustris*, *Linnaeus*)

Nádasok, magassásrétek, láprétek növénye. Az Álomhegy-tó TT keleti részének nádasodó kékperjésében fordul elő egy kisebb állománya. Veszélyezteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 11-50

26.

Védett 5000.—

Homoki vértő (*Onosma arenaria*, *Waldstein et Kitaibel*)

Homokpusztákon, löszös lejtősztyepeken élő növény. Az Ivacsok TT homokpusztagyepjeiben 10-20 főve nagy területen, elszórtan fordul elő. Fokozottan veszélyezteti a homokpuszta degradálódása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 5-10

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 10-20

27.

Védett 2000.—

Kígyónyelv páfrány (*Ophioglossum vulgatum*, Linnaeus)

Hegyi rétek, láprétek, üde talajú rétek és erdők növénye. A Bitang TT kékperjésében él egy állománya. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 101-250

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 101-250

28.

Védett 10.000.—

Agárkosbor (*Orchis morio*, Linnaeus)

Az Ivacsok TT homoki gyepejében található pár többől álló kis csoportja. Közvetlenül veszélyezteteti élőhelyének degradálódása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 5-10

29.

Védett 10.000.—

Mocsári kosbor (*Orchis laxiflora* ssp. *Palustris*, Jacques)

Mocsár- és lápréteken, nedves kaszálókon, magassásosokban előforduló növény. Az Álomhegy-tó TT mocsárrétjén találhatók meg töve. Közvetlenül veszélyezteteti élőhelyének kiszáradása, illetve nemesnyárral való beültetése.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 10-100

30.

Védett 10.000.—

Fehérmájvirág (*Parnassia palustris*, Linnaeus)

Átmeneti láprétek, sík lápok növénye. A Bitang TT, az Ivacsok TT, a Sikárosi-láp TT, az Álomhegy-tó TT és a szomszédos Ivacsi-láprét TT kékperjéseiben stabilan előfordul, de potenciálisan veszélyezteteti a láprétek pusztulása, szárazodása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 251-500

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 251-500

31.

Védett 2000.—

Mocsári kocsord (*Peucedanum palustre*, (L.) Mönch.)

Mocsarakban, zsombékosokban élő, ritkulóban lévő növény. A Bitang TT, valamint az Álomhegy-tó TT tözeges nádasaiban, illetve nádasodó kékperjéseiben fordul elő. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Megtalálható még a Natura 2000 területen kívül, annak közvetlen szomszédságában, a Veres-egyházi Úszószigetek TT-n egy 501-1000 többől álló állománya.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 101-250

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 300-500

32.

Védett 5000.—

Kisvirágú pacsirtafű (*Polygala amarella*, Cr.)

Üde láprétek növénye. A Sikáros TT nedves láprétjének szegélyében található néhány töve. Veszélyezteteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 11-50

33.

Serevényfűz (*Salix repens* ssp. *Rosmarinifolia*, Linnaeus)

Láprétek, üdébb homoki gyepek növénye. A Veregyházi-medence minden nedvesebb élőhelyén előfordul.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 501-1000

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1000-10000

34.

Védett 5000.—

Homoki árvalányhaj (*Stipa borysthénica*, Klokov)

Nyílt és záródó homokpusztagyepek növénye. Az Ivacsok TT homokpusztagyepjeiben alkot állományokat. Közvetlenül veszélyezteti a homokpuszta degradálódása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 1001-10000

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1001-10000

35.

Védett 5000.—

Pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*, Linnaeus)

Száraz, zárt sztyeprétek jellemző, társulásalkotó növénye. Az Ivacsok TT *Astragalo-Festucetum* társulásában, akácos alatt található meg. Közvetlenül veszélyezteti a homoki gyepek degradálódása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 251-500

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 251-500

36.

Ördögharaptafú (*Succisa pratensis*, Mönch)

Láprétek jellemző, élő növénye. A Veregyházi-medence nagyobb természetességű kékperjéseiben fordul elő. Potenciálisan veszélyezteti a láprétek pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 501-1000

37.

Lápi pitypang (*Taraxacum palustre*, (Lyons) Symons)

Láp- és mocsárréteken élő növény. Az Álomhegy-tó TT keleti részének tözeges nádasában fordul elő szórányosan. Közvetlenül veszélyezteti az élőhelyének pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 1-5

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 1-5

38.

Védett 5000.—

Tőzegpáfrány (*Thelypteris palustris*, Schott)

Nádasokban, úszólápon, lápréteken, láperdőkben élő, ritkulóban lévő növény. Az Álomhegy-tó TT keleti részének tözeges nádasában, illetve nádasodó kékperjéseiben fordul elő. Közvetlenül veszélyezteti az élőhelyének pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 101-250

39.

Védett 2000.—

Mocsári kígyófű (*Triglochin palustre*, Linnaeus)

Láprétek és szikes rétek növénye. A Sikárosi-láp TT és a Bitang TT nedves láprétjeiben található. Veszélyezteti az élőhelyének pusztulása, szennyezése.

Állomány-nagyság (jelöléskor): 51-100

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 51-100

40.

Védett 2000.—

Fehér zászpa (*Veratrum album*, Linnaeus)

Reliktum jellegű, montán faj az Alföldön, láprétek jellemző növénye. Az Álomhegy-tó TT, a Sikárosi-láp TT, a Bitang TT és az Ivacsi-láprét TT kékperjés láprétjein fordul elő. Veszélyezteteti az élőhelyének pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 251-500

41.

Védett

Pusztai meténg (*Vinca herbacea*, *Waldstein et Kitaibel*)

2000.—

Száraz gyepekben és réteken élő növény. A Sikárosi-láp TT szélén, egy másodlagos mezofil gyeppen található 10-20 töve. Közvetlenül veszélyezteteti élőhelyének pusztulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert

Állomány-nagyság (tervkészítéskor): 10-20

ÁLLATFAJOK

- 1.**
Sisakos sáska (*Acrida hungarica*, *Herbst*) **Védett 10.000.—**
Homokpusztagyepekben fordul elő.
Állomány-nagyság (jelöléskor) 11-50
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 11-50
- 2.**
Kabasólyom (*Falco subbuteo*, *Linnaeus*) **Védett 50.000.—**
A Veresegyházi-medence homokpusztáinak zoológiai értékei közül kiemelkedik a *Falco subbuteo*.
Állomány-nagyság (jelöléskor) 1 pár - előforduló
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 1 pár - előforduló
- 3.**
Gyurgyalag (*Merops apiaster*, *Linnaeus*) **Fok. Védett 100.000.—**
A Bitang TT-től délre, a homokpuszta északi csücskében több évtizede kialakult, kisebb illegális homokbánya található. Ennek meredek homokfalában rendszeresen fészkelnek gyurgyalagok.
Állomány-nagyság (jelöléskor) 5-10 pár - előforduló
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 5-10 pár - előforduló
- 4.**
Barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*, *Laurenti*) **Védett 2000.—**
A Pócos-tóban bizonyított az előfordulása.
Állomány-nagyság (jelöléskor) 51-100
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 51-100
- 5.**
Homoki gyík (*Podarcis taurica*, *Pallas*) **Védett 10.000.—**
A homokgyepekben él a *Podarcis taurica*, melynek ez az egyetlen Gödöllői-dombságbeli előfordulása.
Állomány-nagyság (jelöléskor): nem ismert
Állomány-nagyság (tervkészítéskor)
- 6.**
Erdei béka (*Rana dalmatina*, *Fitzinger (in Bon.)*) **Védett 2000.—**
Állomány-nagyság (jelöléskor) 101-250
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 101-250
- 7.**
Kecskebéka (*Rana esculenta*, *Linnaeus*) **Védett 2000.—**
Állomány-nagyság (jelöléskor) 251-500
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 251-500
- 8.**
Tavi béka (*Rana ridibunda*, *Pallas*) **Védett 2000.—**
Állomány-nagyság (jelöléskor) 251-500
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 251-500
- 9.**
Barna varangy (*Bufo bufo*, *Linnaeus*) **Védett 2000.—**
Állomány-nagyság (jelöléskor) 101-250
Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 101-250
- 10.**
Partifecske (*Riparia riparia*, *Linnaeus*) **Védett 10.000.—**
A Bitang TT-től délre, a homokpuszta északi csücskében több évtizede kialakult, kisebb illegá-

lis homokbánya található. Ennek meredek homokfalában rendszeresen fészkelnek partifecskék.

Állomány-nagyság (jelöléskor) 50-60 pár - előforduló

Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 50-60 pár - előforduló

11.

Pettyes gőte (*Triturus vulgaris*, Linnaeus)

Védett 2000.—

A Pócos-tóban bizonyított az előfordulása.

Állomány-nagyság (jelöléskor) 11-50

Állomány-nagyság (tervkészítéskor) 11-50

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE 50 adatbázis alapján jellemeztük. Egyes felszínborítási kategóriákat összevontunk, így alakult ki az alábbi statisztika. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

Területi kiterjedés	Veresegyházi-medence Natura 2000		Összes Natura 2000 terület		Országos terület	
	ha	%	ha	%	ha	%
Kategória						
Belterületek, városi zöldterületek	0,00	0,00	7139	0,36	395223	4,22
Egyéb mesterséges felszín	11,90	3,15	11234	0,57	164226	1,75
Kistáblás szántóföld	65,54	17,35	112974	5,74	1433449	15,31
Nagytablás szántóföld	26,21	6,94	337073	17,13	3450242	36,86
Egyéb szántóterület	0,00	0,00	3468	0,18	48812	0,52
Természetes gyepterület	117,68	31,15	328609	16,70	560491	5,99
Intenzíven használt gyepterület	6,63	1,76	101291	5,15	401665	4,29
Gyümölcs	0,00	0,00	2755	0,14	69312	0,74
Szőlő	0,00	0,00	9019	0,46	140529	1,50
Fűzfa ültetvény	0,00	0,00	759	0,04	2692	0,03
Komló ültetvény	0,00	0,00	0	0,00	69	0,00
Tanyás térségek, illetve komplex művelési szerkezet	0,00	0,00	10071	0,51	247030	2,64
Egyéb mezőgazdasági terület	0,00	0,00	13377	0,68	84341	0,90
Természetes erdők	36,88	9,76	638381	32,44	1265314	13,52
Erdő ültetvények	80,81	21,39	175520	8,92	766975	8,19
Egyéb erdők	0,00	0,00	640	0,03	946	0,01
Vizenyős terület	32,12	8,50	74548	3,79	126453	1,35
Felszíni víz	0,00	0,00	140455	7,14	202992	2,17
Egyéb természetes terület	0,00	0,00	650	0,03	769	0,01
Összesen	377,77	100,00	1967963	100,00	9361529	100,00

A Veresegyházi-medence Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület legjelentősebb felszínborítási formája a gyepterület. Ennek szinte egésze (117,7 hektár, a terület 31,15 %-a) természetes gyepterület és csak igen kis terület (6,6 ha) az intenzíven használt gyepterület.

Szintén meghatározó az erdőterületek jelenléte, összesen a terület 31,2 %-át borítja erdő. Itt viszont a gyepekkel ellentétben fordított az arány: a természetes erdők jelennek meg kisebb hányadban (9,7 %) és az erdőültetvények vannak túlsúlyban 80,8 hektáron a terület 21,4 %-át foglalják el.

Szántóterületeket 91,8 hektáron találunk összesen, ezek kétharmada kistáblás művelés alatt áll, egyharmaduk pedig nagytablás művelés alatt.

A Natura 2000 területek átlagos területi mérlegéhez képest jelentős a vizenyős területek aránya, ez ugyanis a terület 8,5 %-át borítja 32,1 hektáron.

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok

A Natura 2000 területre vonatkozóan a tervkészítés idején nem állt rendelkezésre országos szintű helyrajzszám-kataszteren alapuló tulajdonviszony kimutatás.

1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság

Jelenleg igényelhető támogatások

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés, támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők (jövedelmezőségi tényezők, alacsony nép-sűrűség és mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya, alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek, valamint kedvezőtlen vízgazdálkodási és talajszerkezeti tényezők, szélsőséges talajsavanyúság és szikesség) hatásainak részbeni kompenzációja.

A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

A támogatás mértéke:

a) a 19. cikk alapján lehatárolt területeken 85,9 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 23500Ft/ha/év,

b) a 20. cikk alapján lehatárolt területeken 10,94 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 3000 Ft/ha/év.

A 19. cikk szerint lehatárolt területek összterülete 395 402 ha, amely az összes megművelt terület 6,3%-a, valamint az ország területének 4,25%-a. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, amely az összes megművelt terület 7,77%-a, valamint az ország területének 5,24%-a. A kedvezőtlen adottságú területek összterülete 883 558 ha, azaz Magyarország összterületének 9,5%-a, illetőleg a teljes megművelt terület 14%-a.

A Veregyházi-medence Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület gazdasági, társadalmi és természeti adottságai alapján nem indokolt, hogy KAT besorolást kapjon, így a területen ez a kompenzációs támogatás nem igényelhető a gazdálkodók számára.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás célja a természeti erőforrások okszerű, fenntartható biztosítása és az élelmiszerbiztonság elősegítése.

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás együtt igényelhető a Natura 2000 területek támogatásával, azonban a túlkompenzációt el kell kerülni.

A Natura 2000 támogatások bevezetésének sikerességére következtethetünk, ha megvizsgáljuk, hogy az adott területen milyen a gazdálkodók elkötelezettsége a környezettudatos gazdálkodás iránt.

A Veregyházi-medence Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területen a gazdálkodók nem pályáztak agrár-környezetgazdálkodási kifizetésre.

1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás

Az erdőállomány jellemzése

A Veresegyházi-medencék Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület erdőállománya 29 alrészletben 65,5 hektáron helyezkedik el. Az alábbi táblázatok bemutatják a jelenlegi faállománytípusok területi kiterjedését, illetve a faállományban megvalósítandó fafajösszetétel, a célállomány területi kiterjedését.

Faállománytípus	Terület (ha)
01 Akácos	34,3
09 Feketefenyves	6,4
12 Nemes nyáras	6,1
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	7,7
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	5,3
Nincs adat	5,7
Összesen	65,5

Távlati célállomány-típus	Terület (ha)
01 Akácos	34,3
02 Hazai nyáras	9,5
07 Hazai nyáras-akácos	10,6
09 Feketefenyves	1,1
12 Nemes nyáras	4,3
Nincs adat	5,7
Összesen	65,5

A Veresegyházi-medencék Natura 2000 terület erdőterület egésze magántulajdonban van. Az erdőgazdálkodók személyét az erdészeti adattár tartja nyilván.

Az erdőterület szintén egésze nem védett terület, kivéve az Álomhegy-tó ex lege Természetvédelmi Területen (lásd 4. sz. melléklet) található erdőrészletet, mely jelenleg részben nemesnyaras ültetvény, részben mocsárrét sikertelen nemesnyaras telepítéssel (lásd 19./1-6 sz. mellékletek).

A kezelési üzemmód szerint az erdőterület teljes területe vágásos erdő (59,8 ha) és 5,7 hektárról pedig nem áll rendelkezésünkre adat.

Rendeltetés szerint a terület jelentős része Faanyagtermelést szolgáló erdő (54,6 ha), 3,4 ha Talajvédelmi erdő található a területen és 5,7 hektárról pedig nem áll rendelkezésünkre adat.

A terület jellemzése az Ökotípusos földhasználati modellben

Ökotípusok alatt az azonos ökológiai/alkalmassági/érzékenységi adottságokkal jellemezhető területeket értjük. Az ökotípusos földhasználati modellben részben külön vizsgáltuk a területek mezőgazdasági alkalmasságát, erdőalkalmasságát és környezeti érzékenységét. Ezek után mindhárom tulajdonság három fokozatának egy területi egységre vetített dominanciáját és azok kombinációját fejeztük ki egy-egy ökotípussal. Azaz a fent említett tényezőkkel – agráralkalmasság, erdőtelepítési alkalmasság, környezeti érzékenység – egyenként jellemeztünk egy három fokozatú skálán minden területi egységet. Ezek után megvizsgáltuk, hogy a három értékelt tulajdonság kombinációja miként jellemez egy területet. Mivel ezzel a módszerrel igen sok ökotípus jön létre, ezért ezekből csoportokat alkottunk a tényezők tulajdonság dominanciája alapján. Ennek értelmében az alábbi 10 származtatott ökotípust hoztuk létre:

1. jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek,
2. gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek,
3. környezetileg érzékeny agrárterületek,
4. erdőtelepítésre javasolt területek,
5. védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
6. erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek,
7. jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
8. gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
9. környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
10. gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek.

Ezen kívül megjelennek még a jelenlegi erdőterületek és a vizsgálatból egyéb okból kizárt területek.

A későbbiekben ez a metodika szolgált az OTrT felülvizsgálatában meghatározott övezetek lehatárolására. Mely szerint a

- „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” kategóriát az 1. és 7. ökotípus területeiből leválogatott szántóterületek (nagyábrás szántóföldek, kistáblás szántóföldek, melegházak, állandóan öntözött szántó területek, rizsföldek) adják.
- Az erdőgazdálkodási térség „Erdőtelepítésre szánt tervezett erdeit” a 4. és 6. ökotípusok jelölik ki, az
- „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét pedig a 4., 5. és 6. ökotípusok adják.

Az ökotípusos földhasználatnál bemutatott statisztikai adatok a terület összterületére vonatkozóan kis mértékben eltérhetnek egymástól, mivel a vizsgálat és a statisztikai adatok előállítását térinformatikai módszerekkel történt 1 ha-os pixelmérettel.

Szántóföldi művelési alkalmasság

A szántóföldi művelési alkalmassági vizsgálat alapját a felhasznált talajtani (az Agrotopográfiai térkép fizikai féleség, vízgazdálkodási tulajdonságok, kémhatás és mészállapot tulajdonságok) és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása adja, mely széles szakértői kör bevonásával és az ún. Guilford-eljárással történt. Ezt követően a KIPA-eljárás alkalmazásával a vizsgált öt növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna, cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása valósult meg.

A vizsgálatból az alábbi felszínborítási kategóriákat zártuk ki:

- mesterséges felszín kategóriái,
- ültetvények,
- erdők,
- vízenyős területek,
- vizek.

A vizsgálat eredményeként az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- vizsgálatból kizárt terület,
- legkevésbé alkalmas terület,
- alkalmas terület,

- leginkább alkalmas terület.

A terület szántóföldi művelési alkalmassága a területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Veresegyházi-medence		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	121	32,70	989027	50,35	2889136	31,06
Legkevésbé alkalmas terület	249	67,30	342354	17,43	1215097	13,06
Alkalmas terület	0	0,00	556887	28,35	3962396	42,60
Leginkább alkalmas terület	0	0,00	75924	3,87	1235049	13,28
Összesen	370	100,00	1964192	100,00	9301678	100,00

A Veresegyházi-medence Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület egésze gyenge mezőgazdasági művelési alkalmasságú területen helyezkedik el. A Veresegyházi-medence meghatározó talajtípusa a Ramann-féle barna erdőtalaj, míg az ezen belül kijelölt Natura 2000 területek egy része homok váztalaj vagy humuszos homok (Ivacsok illetve Mogyoródi Nagyhomok), másik része, a patak völgyekben, pedig réti talaj illetve meszes láptalaj.

Erdőtelepítési alkalmasság

Az erdőtelepítési alkalmasságot két fő szempont határozza meg:

a vizsgált terület potenciális erdőgazdálkodási teljesítőképessége - gazdasági alkalmassága és az erdő iránti környezeti igény - a leendő erdőnek a terület környezeti érzékenységeire gyakorolt várható kedvező hatása, erdő környezeti teljesítőképessége. Értéke annál nagyobb, minél nagyobb lesz az új erdő várható környezetjavító (talajvédelmi és víztisztító, vízgazdálkodást szabályozó, stb.) szerepe, minél nagyobb mértékben jelentkezik az erdő környezeti érzékenységet befolyásoló hatása iránti társadalmi és földtulajdonosi igény.

Az erdőalkalmasság mértéke a következő képlet segítségével határozható meg:

$$\text{ERDŐALKALMASSÁG} = \text{A TERÜLET ERDŐGAZDÁLKODÁSRA VALÓ ALKALMASSÁGA (E_Galk)} + \text{ERDŐ IRÁNTI KÖRNYEZETI IGÉNY (E_KVszuks)}$$

Az erdőalkalmasságot tehát a gazdasági alkalmasság és az erdő iránti környezeti igény együttes értéke adja. Ez azt jelenti, hogy az erdőtelepítésre való alkalmasság gazdasági érdekből vagy környezetérzékenységi okból egyaránt magas lehet, sőt a két érdek összeadódva megelőzheti az esetleg prioritást élvező szántóföldi földhasználati igényt.

A védett területek esetében az erdőtelepítés csak akkor javasolható, ha nem sért természetvédelmi érdeket. A telepítés során honos fafajok alkalmazásával természetyszerű erdőket kell létrehozni.

A vizsgálatból kizárásra került területek az alábbiak:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Tanyák,
- Természetes gyepek,
- Erdők,

- Vizenyős területek,
- Vizek,
- Jogi oltalom alatt álló területek (Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület),
- Ex-lege területek,
- Ramsari Területek.

A terület erdőgazdálkodásra való alkalmasságát az alábbi tényezők befolyásolják:

$$EG_{alk} = GEN_{alk} + T.VÍZG + T.KÉM + KLIMA_{alk}$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

GEN _{alk}	A talaj genetikai típusai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.VÍZG	A talaj vízgazdálkodási tulajdonságai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.KÉM	A talaj kémhatása és mészállapota (Agrotopográfiai adatbázis),
KLIMA _{alk}	Erdészeti klímazónák az alkalmasság szerint pontozva.

Az erdőtelepítési alkalmasságot nemcsak az erdőgazdálkodásra való alkalmasság határozza meg, hanem az erdő iránti környezeti igény, környezetvédelmi szükségesség. Az erdő iránti környezeti igényt az alábbi tényezők befolyásolják:

$$E_KVszüks = T.FIZ + LEJT + VÍZV + KLIMA_{kv}$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

T.FIZ	A talaj fizikai félesége (Agrotopográfiai adatbázis),
LEJT	Lejtőkategória,
VÍZV	Felszín alatti vízvédelmi területek,
KLIMA _{kv}	Erdészeti klímazónák a környezeti igény szerint pontozva.

A vizsgálat eredményeként az alábbi erdőtelepítési alkalmassági kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Feltételesen alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Kiválóan alkalmas terület.

A terület erdőtelepítési alkalmassága a területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Veresegyházi-medence		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	284	75,53	1525394	77,73	4103130	44,16
Feltételesen alkalmas terület	0	0,00	91380	4,66	576091	6,20
Alkalmas terület	71	18,88	298767	15,22	3855787	41,50
Kiválóan alkalmas terület	21	5,59	46870	2,39	755607	8,13
Összesen	376	100,00	1962411	100,00	9290615	100,00

A vizsgálatból kizárásra kerültek az erdőterületek, a vizenyős területek és a természetes gye-

pek, ami igen jelentős része a területnek. A maradék területnek, amely a terület kb 23 %-a nagy része alkalmas erdőtelepítésre, elsősorban véderdő telepítésre, 6 %-nyi területe pedig kiválóan alkalmas erdőtelepítésre. A területen ezek a területek adják az OTTrT „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét.

Környezeti érzékenység

A környezeti érzékenységet három tényező összegzéséből állítottuk elő, ezek:

- élővilág-érzékenység,
- talajérzékenység,
- vízbázisok érzékenysége.

A tényezők kapcsán azt vizsgáltuk, hogy adott tulajdonság jelen van-e az egyes területi egységeken avagy nincs.

A környezeti érzékenység szintézis térkép azt mutatja, hogy a három tényezőtől hány fed át adott helyen. A vizsgálatból kizártuk a mesterséges felszíneket.

Az élővilág érzékenységet a jogi oltalom alatt álló területek, az ökológiai hálózat területei, a Natura 2000 területek és az ex-lege területek alkotják.

A talaj érzékenységét az erózió mértékével fejeztük ki. Az eróziós térkép készítésekor azt a módszert alkalmaztuk, amely tulajdonképpen nem az erózió állapotának felmérésére, hanem a talajvesztés lehetséges mértékének becslésére épül. Ezek alapján 2 t/ha/év mennyiség felett érzékenynek tekintettük a területet.

A környezeti érzékenység harmadik összetevőjeként a területtel kapcsolatos vízvédelmi szempontokat vizsgáltuk, ami során a nitrátérzékeny és a felszín alatti vízvédelmi területeket vettük számba.

A fentiek értelmében az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- nem érzékeny terület,
- legkevésbé érzékeny terület,
- érzékeny terület,
- legérzékenyebb terület.

A terület környezeti érzékenysége a Natura területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Veresegyházi-medence		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Nem érzékeny terület	14	3,74	23770	1,21	3255279	35,02
Legkevésbé érzékeny terület	6	1,60	905517	46,12	4177749	44,95
Érzékeny terület	354	94,65	1025916	52,25	1844314	19,84
Legérzékenyebb terület	0	0,00	8285	0,42	17014	0,18
Összesen	374	100,00	1963488	100,00	9294356	100,00

A Veresegyházi-medence Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület majdnem egésze két szempontból (vízvédelmi és élővilág-védelmi szempontból is) érzékeny. A terület szinte teljes egésze része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak, jelentős része annak magterülete, és egy ex-lege terület is található rajta. Vízvédelmi szempontból azért érzékeny, mert 20 mm-nél nagyobb vízutánpótlódású terület a terület egésze.

Ökotípusos földhasználati meghatározottság

Miután értékeltük az egyes tényezőket (pontértéket adtunk 0-3 között – 0: vizsgálatból kizárt, 1: leggyengébb -> 3: legmeghatározóbb) megvizsgáltuk, hogy az egyes területi egységeken hogyan alakul a három tulajdonság kombinációja és azok dominanciája. Az egyes ökotípusokat az alábbi algoritmussal alakítottuk ki:

1. „jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek”

Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.

2. „gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek”:

a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

3. „környezetileg érzékeny agrárterületek”:

jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni

Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt, az erdészeti alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

4. „erdőtelepítésre javasolt területek”:

Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.

5. „védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:

Az erdőtelepítési dominancia erősebb a szántóföldi alkalmassági dominanciánál, a terület erdőtelepítésre figyelembe vehető. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

6. „erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek”:

Erdőtelepítésre indokolt területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt, a szántóföldi alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

7. „jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

A területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló adottságok tartoznak. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 2.

8. „gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 1.

9. „környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas terület, magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a

földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mindhárom érték 3-as volt.

10. „gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek”:

A környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge termelési adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a környezeti érzékenység 3-as vagy 2-es és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2. Avagy a környezeti érzékenység 1-es vagy 0-ás és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

A terület ökotípusos földhasználati meghatározottsága a területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a területre adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Veresegyházi-medence		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	13	3,48	12779	0,65	606270	6,53
Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek	0	0,00	66053	3,37	1137101	12,24
Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek	0	0,00	151762	7,74	685599	7,38
Környezetileg érzékeny agrárterületek	0	0,00	220	0,01	750	0,01
Erdőtelepítésre javasolt területek	19	5,08	38492	1,96	640499	6,89
Védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	33728	1,72	494606	5,32
Erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek	0	0,00	350	0,02	1013	0,01
Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	5521	0,28	71255	0,77
Gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	124085	6,32	2077736	22,37
Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	0	0,00	3	0,00
Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek	254	67,91	795332	40,54	1722495	18,54
Jelenlegi erdőterületek	88	23,53	733642	37,39	1852347	19,94
Összesen	374	100,00	1961964	100,00	9289674	100,00

A terület egésze gyenge mezőgazdasági művelési alkalmasságú, egy kis részének jó illetve kiváló az erdőtelepítési alkalmassága, viszont az egész terület két szempontból is érzékeny. Ezekből adódik, hogy a környezeti érzékenység a terület nagy részén meghaladja az alkalmassági dominanciaértékeket, így a terület közel 70 %-a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” ökotípusba került. Az az 5 %-nyi terület, ahol az erdőtelepítés alkalmassága meghaladta a környezeti érzékenységet, az a terület a „Er-

dőtelepítésre javasolt területek” ökotípusba került. Mindezek alapján elmondható, hogy a terület jelenlegi földhasználatát a gyepgazdálkodás irányába lenne érdemes eltolni.

1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a I/2. Dél-Pest megyei apróvadás vadgazdálkodási körzetben helyezkedik el. A vadgazdálkodási körzet apróvadás jellegű, ahol általánosan elterjedt és nagy számban fordul elő a mezei nyúl, a fácán és az őz illetve egyes vadászterületeken a fogoly. Az erdősültebb területeken a gím, a vaddisznó és a dám is megjelenik. A vadgazdálkodási tervezés során a gím és a dám esetében elsősorban a fiatal és középkorú egyedek kiemelésével a meglévő állomány szinten tartására, őz esetében pedig az állomány növelésére kell koncentrálni. Továbbá radikális csökkentés szükséges a vaddisznóállományban. El kell kerülni az apróvad túlhasznosítását, valamint szakszerű vadföld-gazdálkodásra és élőhely-fejlesztésre van szükség a ragadozógyérítés mellett. A fogoly állomány helyzetének javítására a fentiekén túlmenően javasolt az állománytelepítés.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

13-572610-1-4-1 Csíkvölgyi Wass Albert Vadásztársaság (Budapest)

A terület vadállományának értékelése az érintett vadászatra jogosultak 10 éves adatai alapján:

Vadfaj	A körzet jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	A terület jellemzői				A vadfajok vadgazdálkodási jelentősége
		Állománysűrűség (2000-2009)		Hasznosítási sűrűség (1999-2008)		
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	0,03	0,05	csökkenő	0,01	stagnáló	nincs
Dámszarvas	0,25	0,00	-	0,00	-	nincs
Őz	2,93	1,93	csökkenő	0,53	stagnáló	közepes
Muflon	0,00	0,00	-	0,00	-	nincs
Vaddisznó	0,28	0,48	csökkenő	0,49	növekvő	kicsi
Mezei nyúl	5,75	2,32	stagnáló	0,35	növekvő	kicsi
Fácán	7,70	5,22	csökkenő	1,58	növekvő	kicsi
Fogoly	1,09	0,22	stagnáló	0,00	-	nincs

(Adatforrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE-VMI, Gödöllő, 2009)

A területen előforduló nagyvadfajok állománya csökken, hasznosított mennyiségük gím és őz esetében nem változik, csak a vaddisznónál figyelhető meg növekedés. A mezei nyúl és a fácán hasznosított mennyisége növekszik, annak ellenére, hogy a mezei nyúl állománya nem változik számottevően, a fácáné pedig csökkenő tendenciát mutat.

A vízivadfajok vadgazdálkodási jelentősége kicsi; tőkés réce és csörgő réce került terítékre az utóbbi években. A területen vadgazdálkodási szempontból jelentőséggel bíró egyéb vadászható fajok: balkáni gerle, örvös galamb, szarka, dolmányos varjú, szajkó, róka, borz, nyest, házi görény, üregi nyúl, kóbor kutya, kóbor macska.

A területet érintő természetvédelmi korlátozások kiterjednek a vadászati és vadgazdálkodási berendezések elhelyezésére, a vadföld művelésre és élőhelyfejlesztésre valamint a mesterséges vadtenyésztésre és kibocsátásra.

A tervezési és állománykezelési előírások alapján az őzállomány jelenlegi létszáma a terület adottságainak megfelelő, csak szintentartó gazdálkodást kell folytatni. A gímszarvas és a vaddisznó csak váltóvadként van jelen a területen, a velük való gazdálkodás tervezése nem indokolt. A vadászterületen az apróvadállomány védelme érdekében a szárnyas és szőrmés ragadozók intenzív gyérítése szükséges, valamint a megjelenő vaddisznó egyedek mielőbbi terítékre hozása.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

I/2. Dél-Pest megyei apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítést az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Csík völgyi Wass Albert Vadásztársaság (13-572610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2009. március 20. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

Megjegyzendő, hogy sajnos a vadgazdálkodási és természetvédelmi célkitűzések országszerte, így jelen területen sincsenek összhangban. A vaddisznó a lápokban valóban nagy károkat okoz, és az őzállomány további növelése is fokozhatja a károkat a természetközeli vegetációban.

Ezenkívül a „szárnyas és szőrmés ragadozók intenzív gyérítése” nemigen egyeztethető össze a Natura 2000 célkitűzésekkel (lásd 1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok).

1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás

A Gödöllő-Vác Vízgazdálkodási Társulat kezelésében lévő Sződrákosi patak (2+100- 22+500 km szelvények között), Mogyoródi-patak (2+100-13+000 km szelvények között).

A Sződrákosi-patak, valamint a Folyás-patak kotrása, illetve a legalább 2 méter mély, gyakran teljesen száraz lecsapolóárkok komoly veszélyt jelentenek a vizes élőhelyekre. Ezek általában teljesen indokolatlanok, ugyanis az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent a talajvízszint a térségben, így sem művelt, sem lakott területet nem fenyeget belvíz. A rendszeres beavatkozás ugyanakkor tovább süllyeszti a talajvizet, mely a közeli lápjok szárazodásához vezet.

Az Álomhegy-tó TT, illetve a Bitang TT és Ivacsok TT területén javasolt a fokozottan védett lápi póc számára új élőhely (kis tavak) kialakítása, valamint a meglévők fenntartása. A Lápi póc Fajvédelmi Mintaprogram területe a Natura 2000 területen kívül, az Ivacsok TT-től észak-keletre, a Sződrákosi-patak DK felől érkező mellékága mentén helyezkedik el. A Natura 2000 terület keleti határa és a Sződrákosi-patak mellékága között elterülő, több mint 15 ha-os, ÉNy-DK-i fekvésű, hosszúkás terület önkormányzati tulajdonban van. A Tavirózsa Egyesület a Magyar Telekom NyRt., a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és Szada Község Önkormányzata támogatásával a Lápi Póc Fajvédelmi Mintaprogram keretén belül 2008-2009 folyamán élőhely-fejlesztést hajtott végre a területen. Ennek során négy kubikgödör-szerű tavacskát alakítottak ki (vizenként kb. 60 m² vízfelülettel és 1 méter átlagos vízmélységgel), mellyel a lápi póc számára potenciális élőhelyek jöttek létre. (Elnevezésük: 1., 2., 3. és 4. sz. „Illés-tavak”, a II. Katonai Felmérés térképe alapján). A vízbe a közeli Pócos-tóból fito- és zooplankton, valamint hínárvegetációt telepítettek. A tavacskákat az egyesület

és a VITUKI Kht. munkatársai folyamatosan monitorozzák (vízkémiai, hidrobiológiai, botanikai stb. vizsgálatok). Amennyiben a térségben, vagy más hazai területen emberi beavatkozás (pl. csatornakotrás, lecsapolás) miatt a lápi póc valamely állománya veszélybe kerül, az új tavak – amennyiben ökológiai állapotuk ezt megengedi – lehetőséget adnak az átmentésre. Mindemellett az új állóvizek növelik a terület élőhelyi változatosságát is.

Az illetékes vízügyi szervekkel (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat, KDV-KÖVIZIG) együttműködve biztosítani kell az adott területek időszakos vízborítottságát, az esetleges lecsapoló árkok megszüntetését.

1. 3. 3. 5. Turizmus

Az Ivacsok TT-t környező homokpusztagyepek (és lehet, hogy még a tágabb környezetük is) a XX. század második felében katonai lőtér volt, ennek köszönheti viszonylagos érintetlenségét. A terület mai tulajdonosa már kb. egy évtizede egy norvég befektető, aki eredetileg golfpályát tervezett létrehozni. Ezt az Ivacsok TT ex lege védelem alá helyezése, majd a NATURA 2000 kijelölés hátráltatja. Az önkormányzat – amennyiben sikerül megvennie a területet – várhatóan lovas turisztikai fejlesztést fog megvalósítani, de nem mondott le a golfpályaként való hasznosításról sem.

A Bitang láptól délkeletre fekvő felhagyott szántóra termál wellness központot terveznek, melynek használt vizét (napi 30-50 m³-t) egy kb 5 hektáros hűtő tóba vezetnék, melyet a láp ÉNy-i részén szeretnének kialakítani.

A Lápi póc Fajvédelmi Mintaprogram területe a Natura 2000 területen kívül, az Ivacsok TT-től észak-keletre, a Szódrákosi-patak DK felől érkező mellékága mentén helyezkedik el. A Natura 2000 terület keleti határa és a Szódrákosi-patak mellékága között elterülő, több mint 15 ha-os, ÉNy-DK-i fekvésű, hosszúkás terület önkormányzati tulajdonban van. A szadai önkormányzat a lápi póchoz kapcsolódóan egy tanösvény létrehozását tervezi a területen, a Tavirózsa Egyesület pedig 2009-ben két újabb tavat fog kialakítani.

1. 3. 3. 6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett.

A Sikárosi Természetvédelmi Területet felső egynegyedén, a keleti oldalon egy földút választja el a szennyvíz-szikkasztó területtől (26,1 ha), mely gyakorlatilag a Veregyházi Regionális Szennyvíztisztító működése (1996) óta komoly veszélyt jelent a láp északi részére. Ennek egyik oka az, hogy nem a műszaki terveknek megfelelően építették meg a szennyvíztisztítót (spóroltak a költségeken). E mellett a hatósági előírások és bírságolások ellenére sem ültették be nyárfával a területet, így a talajvízszint néhány év alatt nagy (több, mint 1000 m²-es) területen a felszínig emelkedett. A kilocsolt víz mennyisége jelenleg ~3300 m³/nap, mely jóval nagyobb a Szódrákosi-patak ~2246 m³/napos vízhozamánál. Napjaink légifotóin is jól kivehetők szennyvíztócsák, melyek a vízimadarak terjesztése révén potenciális bakteriális fertőzőforrások. (A tócsák bűzét egyébként messziről érezni).

Tovább súlyosbítja a problémát, hogy a kilocsolt „tisztított” szennyvíz összetétele jelentősen meghaladja az előírt (már egyszer a hatóság által enyhített) határértékeket. 1997 és 2002 között az összes foszfor-tartalom 3,6-szeres, a nitrát-tartalom pedig 2-szeres határérték túllépést mutatott! A 11. sz. talajvíz-figyelő kút vízminőség-adatai nem kerültek bele a 2001. évi átlag kiszámolásába, azonban itt is kiugróan magas értékeket észleltek [foszfát-ion: 0,96; ammónium-ion: 38,7 (!), nitrát-ion: 33,7 mg/l]. Itt jegyezzük meg, hogy 2001. év végén a szennyvíz-szikkasztó területről (egy rajta kialakított gödörből) nagyobb mennyiségű szippantott szennyvíz ömlött át a láp északi részének irányába. A talajvíz elszennyeződése és áramlási viszonyainak megváltozása a láp északi részének vegetációjára hatással van

1. 3. 3. 7. Infrastruktúra

Az Álomhegy-tó TT területén, valamint a Mogyoródi Nagyhomokon nagyfeszültségű távvezeték halad át.

Tervezett gyorsforgalmi út érinti a Natura 2000 terület szélét Szadán.

A Veresegyházi Regionális Szennyvíztisztító tisztított szennyvízszikkasztó területe a Sikárosi-láp TT északi részét terheli. Ezt a terhelést mielőbb meg kell szüntetni a locsolási terület áthelyezésével. Ez ügyben a telep vezetőségével és az illetékes zöldhatósággal javasolt egyeztetni.

1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok

Általános adatok: a Natura 2000 terület 175, 343 ha-on Mogyoród (a település területének 5, 09%-a), 202, 313 ha-on Szada (12, 13%), 0, 126 ha-on Veresegyház (nem érinti a shp fájlt, ugyanakkor a rendeletben hrsz érinti) települések területét érinti. Mogyoród 46, 41%, Szada 53, 55%, Veresegyház 0, 04% arányban osztozik a Natura 2000 területen.

Településrendezési leírás: Mogyoród és Szada településszerkezeti terve jelöli a Natura 2000 lehatárolást, de Veresegyházé nem, bár a szerkezeti terve 2008-ban lett elfogadva. Egyéb védett státusz a területen: országos ökológiai hálózat, régészeti terület, országos jelentőségű természetvédelmi és természeti terület, Szadán tájvédelmi körzet, Szadán és Mogyoródon „ex-lege” természetvédelmi területek vannak. A Natura 2000 területtel átfedő részei a településeknek többségében mezőgazdasági terület és erdőterület területfelhasználási egységbe esnek. Megjelenik a beépítésre nem szánt, ill. a korlátozott mezőgazdasági övezet. Szadán különleges (golf, rekreáció) és lakóterület (LKe övezet), Veresegyházon pedig zöldterület (közpark) területfelhasználási egység is lehatárolásra került. A Natura 2000 területet tervezett gyorsforgalmi út és kerékpárút, meglévő gyűjtőút, nagyfeszültségű távvezeték és kőolaj vezeték érinti.

A Bitang láptól délkeletre fekvő felhagyott szántóra tervezett termál wellness központ használt vizét (napi 30-50 m³-t) egy kb 5 hektáros hűtő tóba vezetnék, melyet a láp ÉNy-i részén szeretnének kialakítani. Az új tó duzzasztása a Pócos-tó vízszintjére is hatással lesz, egyébként vizét a Szódrákosi-patak fogja elvezetni. Ráadásul a Bitang láp közvetlen keleti szomszédságában elterülő parlagon kertvárosias lakóövezetet szándékozik kialakítani az önkormányzat.

Konfliktusok: A Veresegyházi-medence Natura 2000 területe Szadán belterületi ingatlanokat is érint. A Bitang láp közvetlen keleti szomszédságában elterülő parlagon kertvárosias lakóövezetet szándékozik kialakítani az önkormányzat. A terület beépítésre szánt kertes lakóövezetbe van sorolva. Továbbá Szada belterületi 2547 hrsz-ú ingatlan megosztásra került 2547/1-2547/46 hrsz-ú ingatlanokra.

A Bitang láptól délkeletre fekvő felhagyott szántóra tervezett termál wellness központ használt vizét (napi 30-50 m³-t) egy kb 5 hektáros hűtő tóba vezetnék, melyet a láp ÉNy-i részén szeretnének kialakítani. Az új tó duzzasztása a Pócos-tó vízszintjére is hatással lesz, egyébként vizét a Szódrákosi-patak fogja elvezetni.

Az Álomhegy-tó TT területén lévő kékperjés lápréteken az elmúlt években a nagyfeszültségű elektromos távvezeték miatt traktoros kaszálást végeztek. A traktor a távvezeték két oldalán is nagy szélességben tönkretette a kékperjés rétet. Javasolt a gépi kaszálás sávját és időpontját előzetesen leegyeztetni a természetvédelmi hatósággal a beavatkozás károsításának csökkentése érdekében. A legjobb megoldás azonban a kézi kaszálás lenne.

A 2000-es években az Álomhegy-tó TT közepén egy területet egy magánszemély engedély nélkül elkerített, és illegálisan épített rajta egy házat. Ezen kívül egy kisebb tavat is kialakított a kékperjés réten. Jelenleg jogi eljárás folyik az ügyben (a Duna-Ipoly Nemzeti Park a felperes).

A Gödöllő-Vác Vízgazdálkodási Társulat kezelésében lévő Szódrákosi-patak, valamint a Folyás-patak kotrása, illetve a legalább 2 méter mély, gyakran teljesen száraz lecsapolóárkok komoly veszélyt jelentenek a vizes élőhelyekre. Ezek általában teljesen indokolatlanok, ugyanis az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent a talajvízszint a térségben, így sem művelt, sem lakott területet nem fenyeget belvíz. A rendszeres beavatkozás ugyanakkor tovább súlyosbítja a talajvizet, mely a közeli lápjok szárazodásához vezet.

A vadgazdálkodás egyes célkitűzései, előírásai a Natura 2000 terület célkitűzéseivel ellentétesek („a szárnyas és szőrmés ragadozók intenzív gyérítése szükséges”), néhol pedig önmagukban is ellentmondásosak (az őzállomány további növelése, illetve csak szinttartása szükséges).

Natura 2000 területmódosítási javaslatok: A közeli ex lege védett Ivacsi-láprét TT, bár jelenleg nem kijelölt Natura 2000 terület, de a jelölő élőhely kékperjés láprét egy értékes állományát tartalmazza, valamint olyan védett növényfajokat, mint a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), széleslevelű gyapjúsás (*Eriophorum latifolium*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), szibériai nőszírom (*Iris sibirica*), fehérmájvirág (*Parnassia palustris*), fehér zászpa (*Veratrum album*). Ráadásul a 45/2006.(XII.8.) KvVM rendelet szerint még Natura 2000 területként szerepelt. Ezért kiemelten javasoljuk faj- és élőhelyvédelem céljából az Ivacsi-láprétet is a Natura 2000 hálózatba bevonni a következő területmódosítási lehetőség alkalmával. Ez a láprét Veresegyház területéhez tartozik, és a Pamut-tótól nyugatra található (lásd térkép).

Hasonlóképpen a Natura 2000 terület térképi fedvényéről lemaradt a tölgyes állomány, bár a 45/2006.(XII.8.) KvVM rendeletben szerepel. Az élőhely különleges jelentősége miatt ajánlott a vonatkozó Natura 2000 terület módosításának kérelmezése. A térképen a tölgyes állomány a valóságos helyén, a határokon kívül van jelölve!

2. Felhasznált irodalom

Könyvek, tanulmányok

Házi J. (1997): Vegetációtérképezés Észak-Pest Megyében. – Szakdolgozat. ELTE Növényrendszertani és Ökológiai Tanszék, Budapest, 44 pp.

Horváth A., Szemán L., Bartha S., Virágh K., Bölöni J., Fülöp Gy., Rév Sz. (2008): A természetbarát visszagyepesítés technológiai lehetőségei. Gyepgazdálkodási Közlemények, 2008/6. 1-9 pp.

Horváth A., Szitár K. (szerk., 2007): Agrártájak növényzetének monitorozása. A hatás-monitorozás elméleti alapjai és gyakorlati lehetőségei. MTA ÖBKI, Vácrátót, 2007

Horváth A., Bartha S., Bölöni J. (2008): A Natura 2000 élőhely monitorozó protokollok kidolgozása és tesztelése: Struktúra és funkció protokoll. MTA ÖBKI, Vácrátót

Király G., Molnár Zs., Bölöni J., Csiky J., Vojtkó A. (szerk., 2008): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. MTA ÖBKI, Vácrátót, 2008

Krenedits S., Tatár S. (2001): A veresegyházi tavak története és élővilága. – Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület, Veresegyház, 69 pp.

Marosi S., Szilárd J. (szerk., 1967): Magyarország tájföldrajza 1. A dunai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1967

Pintér Z., Csapó T. (2005): A Szadai-félmedence. Kézirat, Veresegyház

Simon T. (2002): A magyarországi edényes flóra határozója. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002

Szi Márton L. (2006): A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv keretében megvalósuló agrár-környezetgazdálkodási célprogram és a talajkímélő földművelés illeszkedése. www.dmszsz.hu/cikkek/szimartonlaszlo/szimarton3.doc

Tatár, S. (2002): Veresegyház regionális szennyvízkezelés környezetvédelmi felülvizsgálata – A szennyvíztisztítási tevékenység élővilágra gyakorolt hatása (az érintett területek botanikai, zoológiai állapotleírása, természetvédelmi és ökológiai értékelése). Kézirat. – Human Media Kft.

Tatár S., Sándor Cs., Ercsényi M., Milutinovits L. (2006): Veresegyház és térsége tájtörténete – Ember és Természet kapcsolata az elmúlt két évszázadban. Tavirózsa Környezet és Természetvédő Egyesület, Veresegyház, 28 pp.

Tatár, S. & Dukay, I. (2004): Szódrákosi Program. I. ütem: Lápok és kisvízfolyások vizsgálata - kutatási jelentés. Kézirat. – Tavirózsa Egyesület, Veresegyház

Tatár, S. (2006): Szódrákosi Program. II. ütem: Természetközeli élőhelyek vizsgálata, védelme és rehabilitációja a Szódrákosi-patak vízgyűjtőjén - kutatási jelentés. Kézirat. – Tavirózsa Egyesület, Veresegyház

Egyéb források

Bitang Természetvédelmi Terület. Természetvédelmi kezelési terv. Duna-Ipoly Nemzeti Park

Ivacsok Természetvédelmi Terület. Természetvédelmi kezelési terv. Duna-Ipoly Nemzeti Park

Lápi póc Adatbázis 1.0./2008. Tavirózsa Egyesület, Veregyház (kézirat)

A Lápi póc Fajvédelmi Program (Tavirózsa Egyesület) keretén belül megvalósult hidrobiológiai vizsgálatok eredményei. Záró jelentés. Témaszám: 721/32/763101. VITUKI Kht., 2008. november

Lápi póc Fajvédelmi Program. Szakmai és pénzügyi beszámoló. Tavirózsa Egyesület, Veregyház. 2009. január

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület: Gyurgyalag (*Merops apiaster*) Fajvédelmi program <http://www.mme.hu/cgi-bin/cikk.pl?id=28>

Veregyház földtani felépítésének bemutatása (2004). Babér 2001 Tervező és Szolgáltató Bt. <http://www.baber.hu/geology/hgb/veresegyhaz.html>

<http://geo.kvvm.hu/tir/>

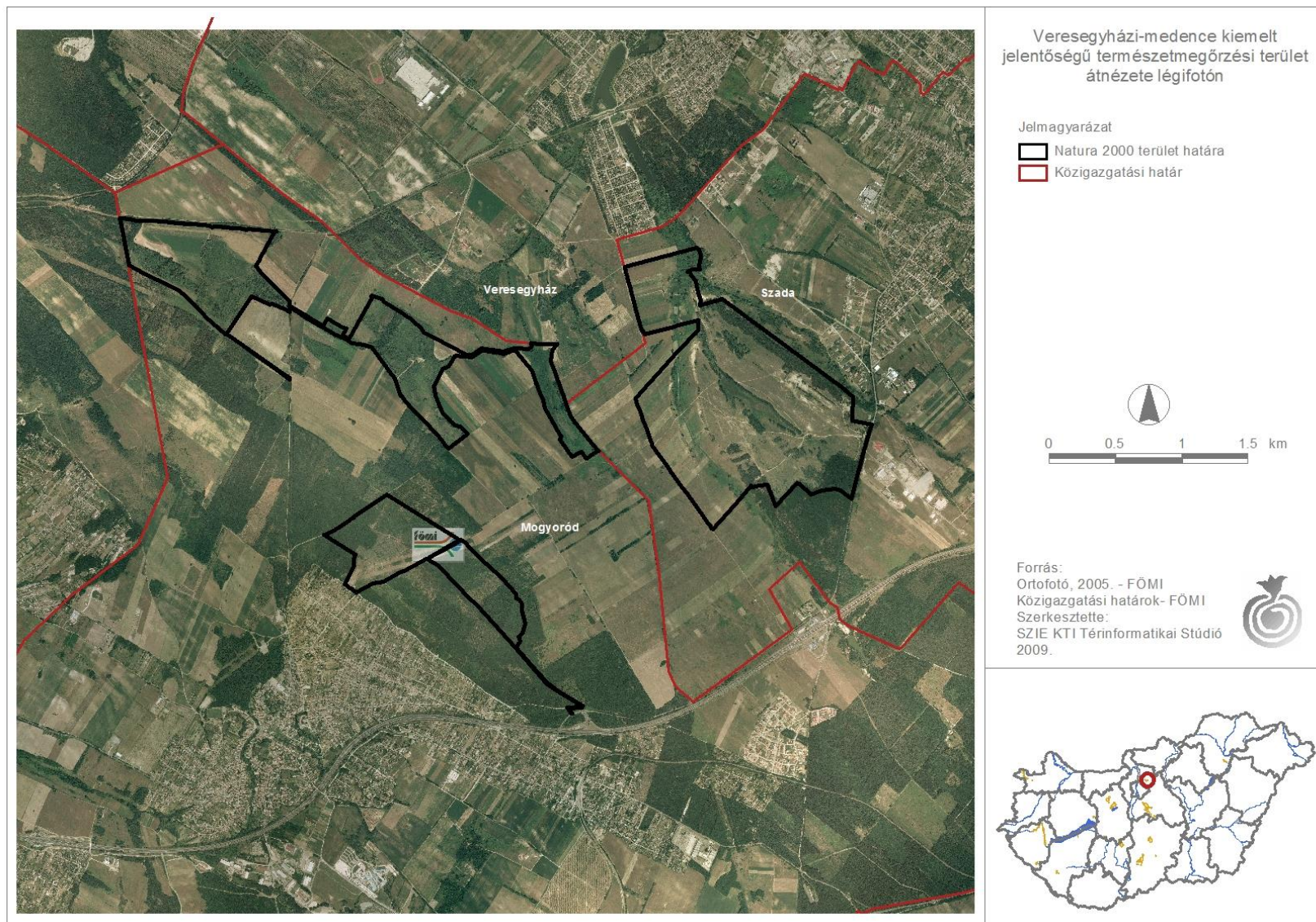
A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Cntryhu2008.mdb)

A kijelölt Natura 2000 területek térinformatikai fedvénye (Natura 2000 shape)

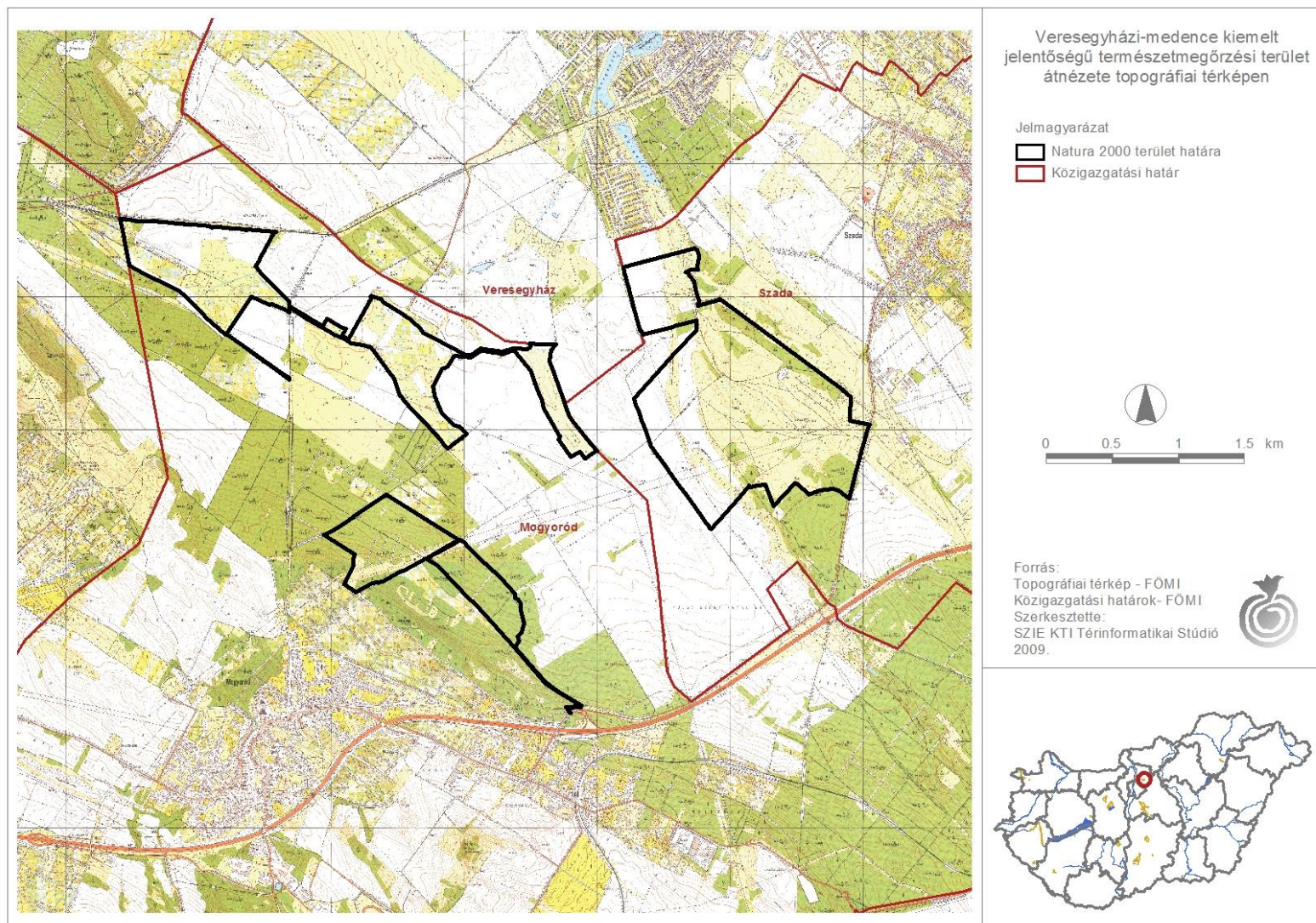
Országos védett területek határa

III. MELLÉKLETEK

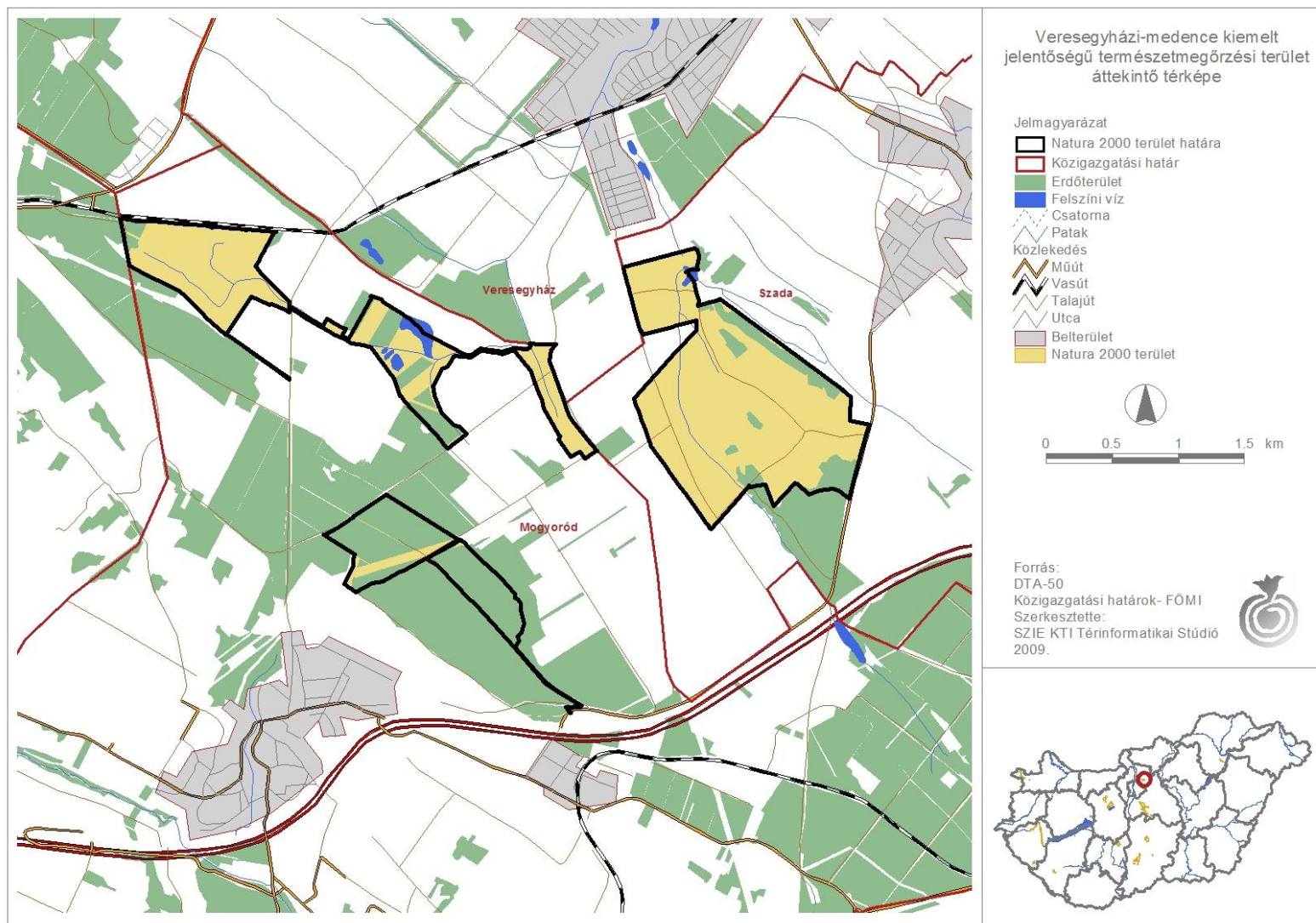
Térképek



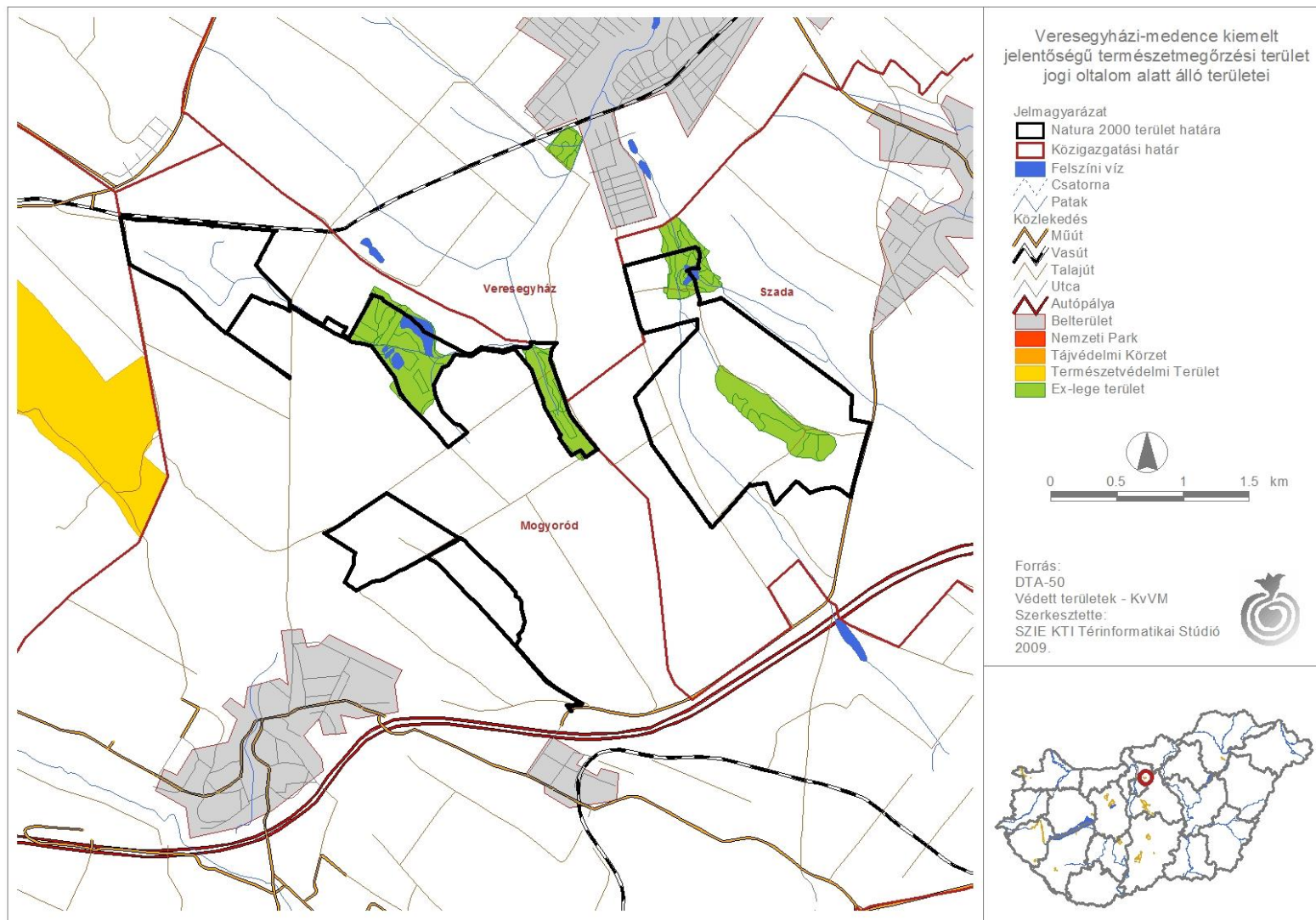
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója



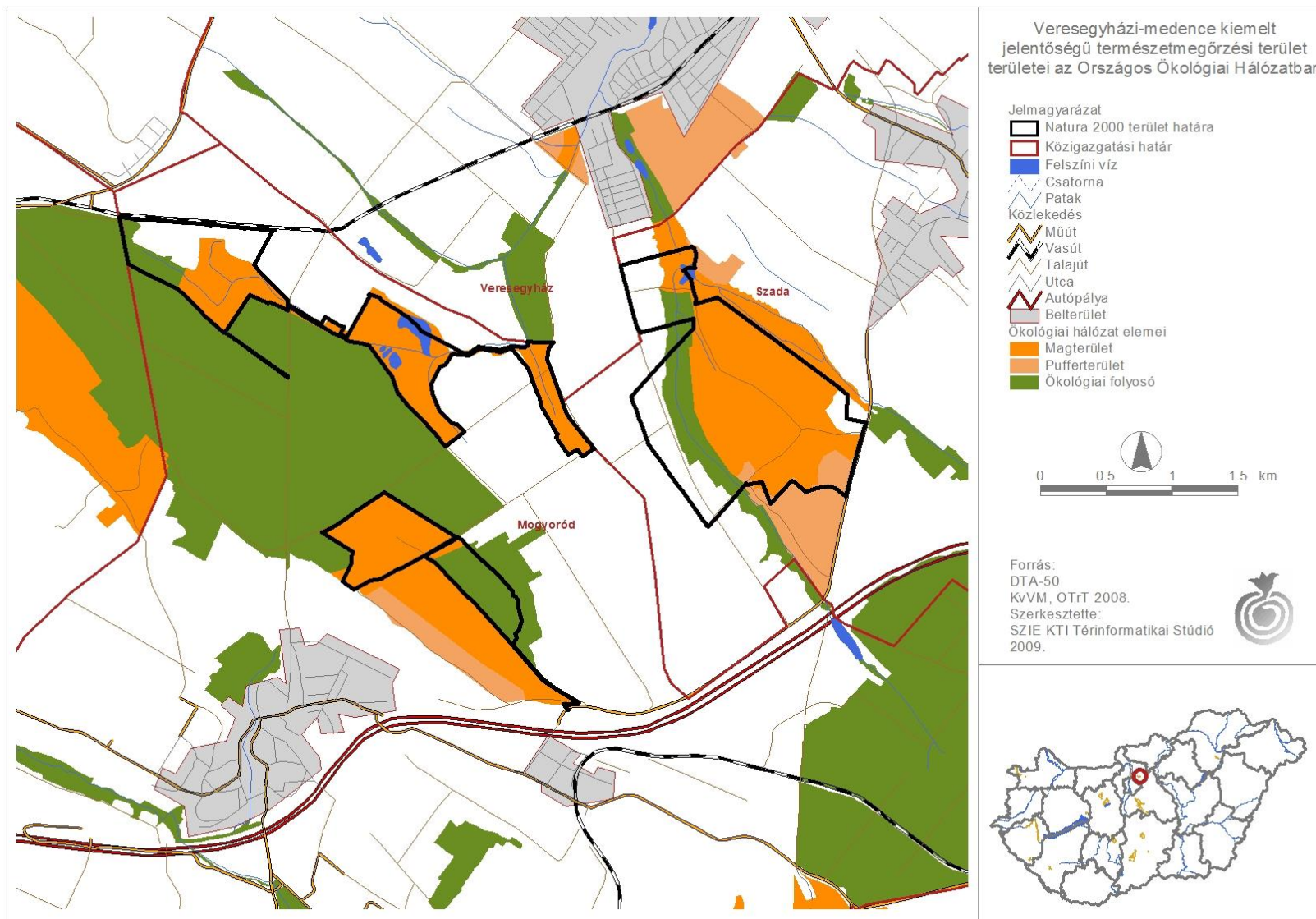
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe



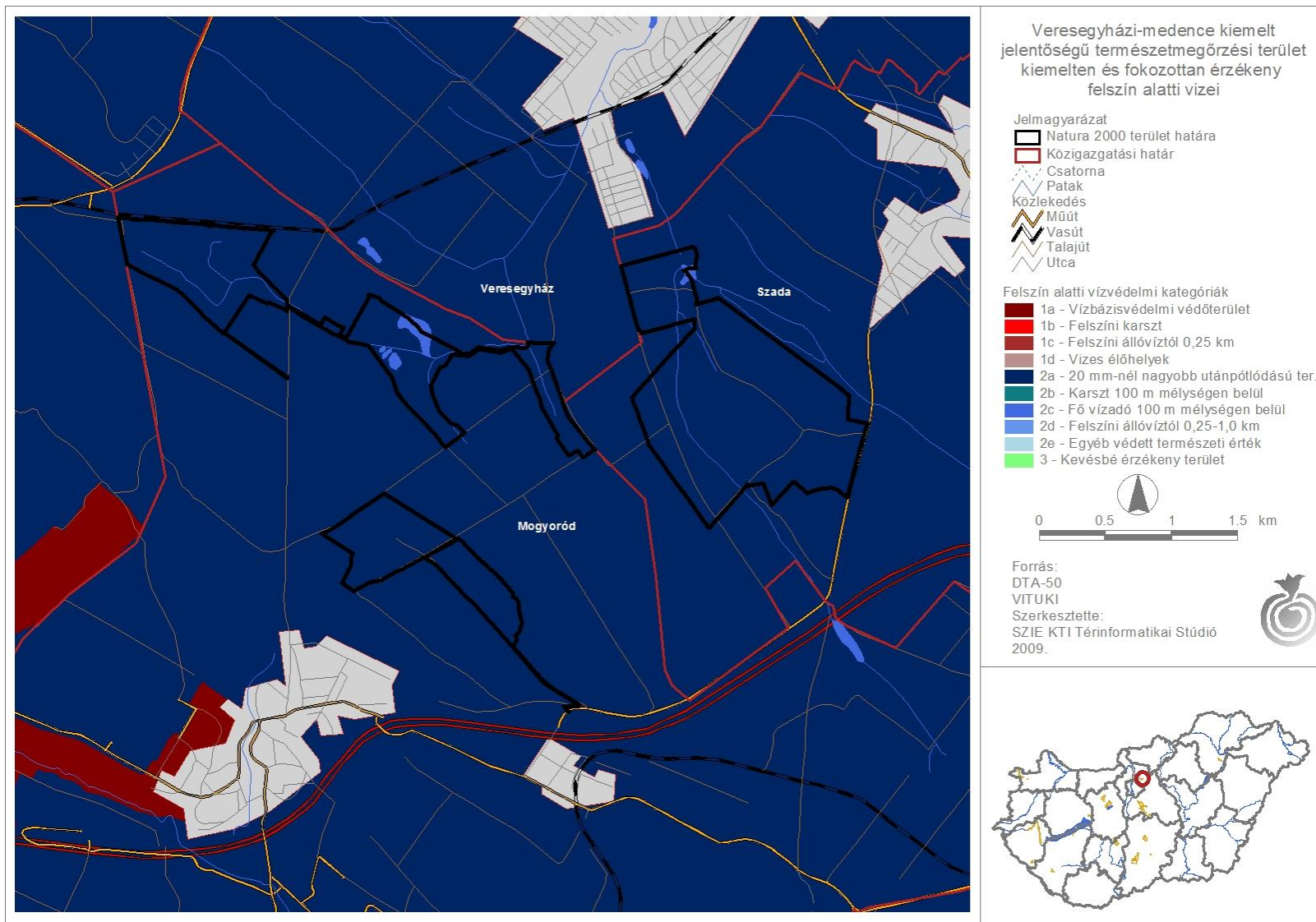
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézetű térképe



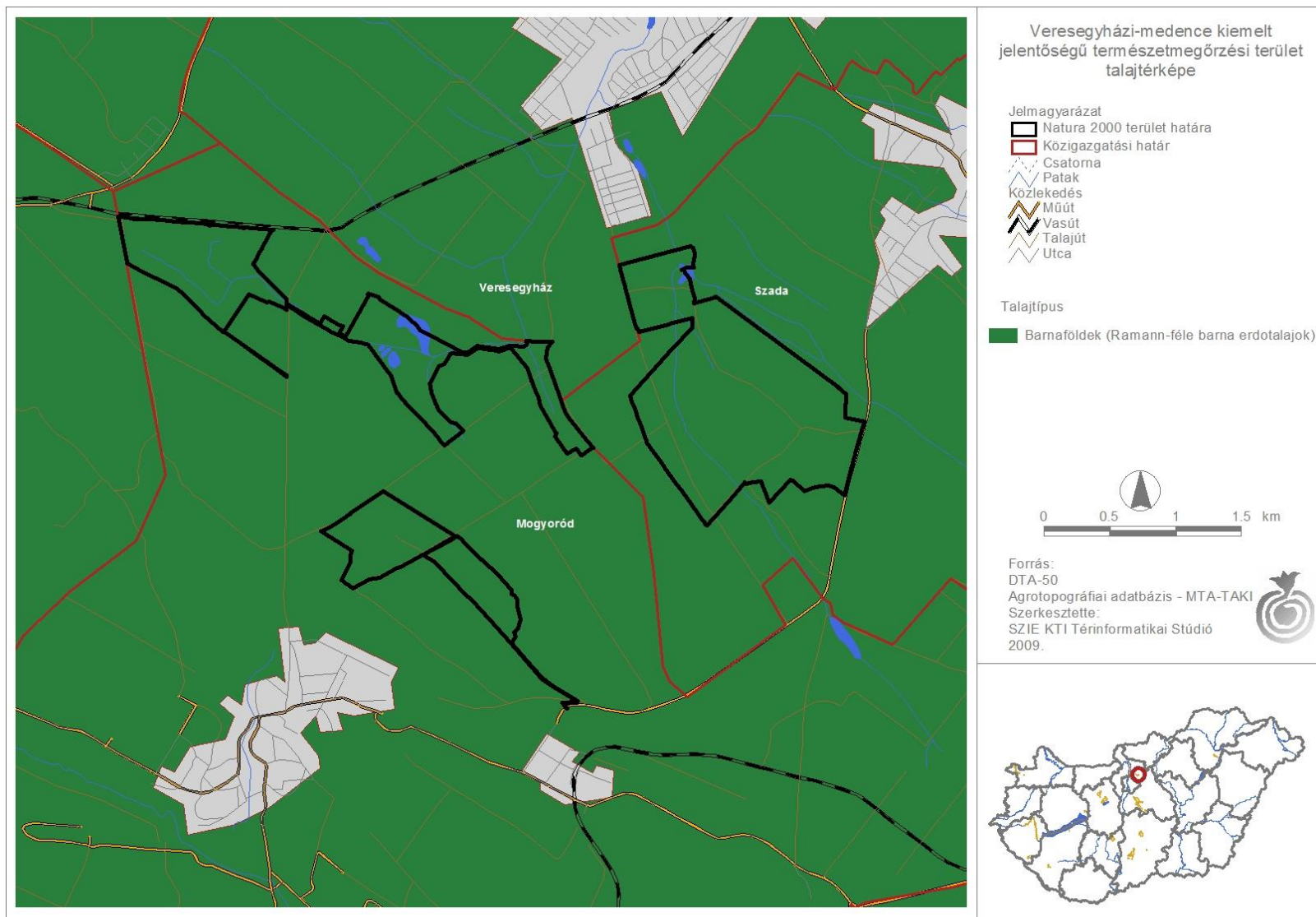
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei



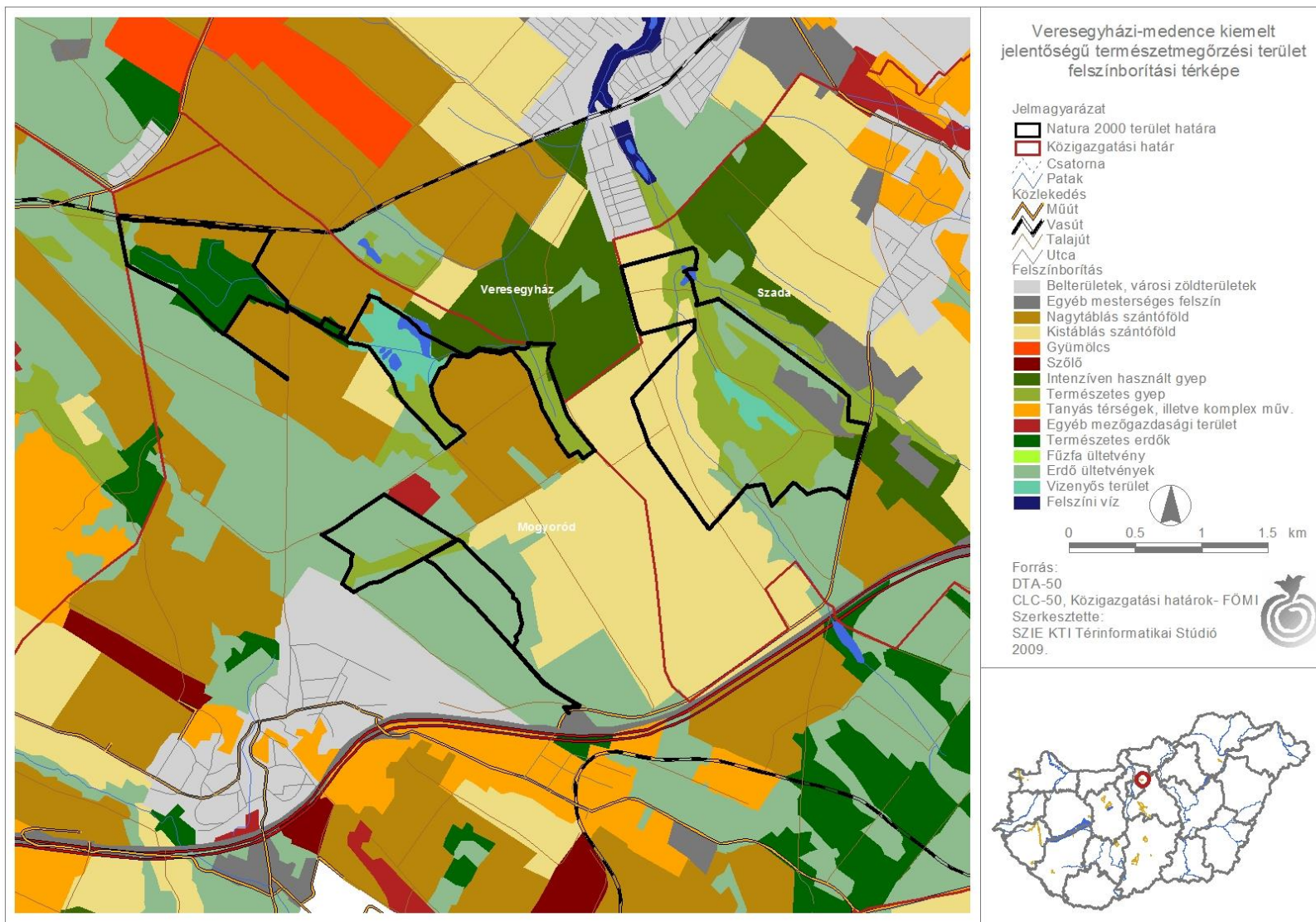
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége a Országos Ökológia Hálózatban



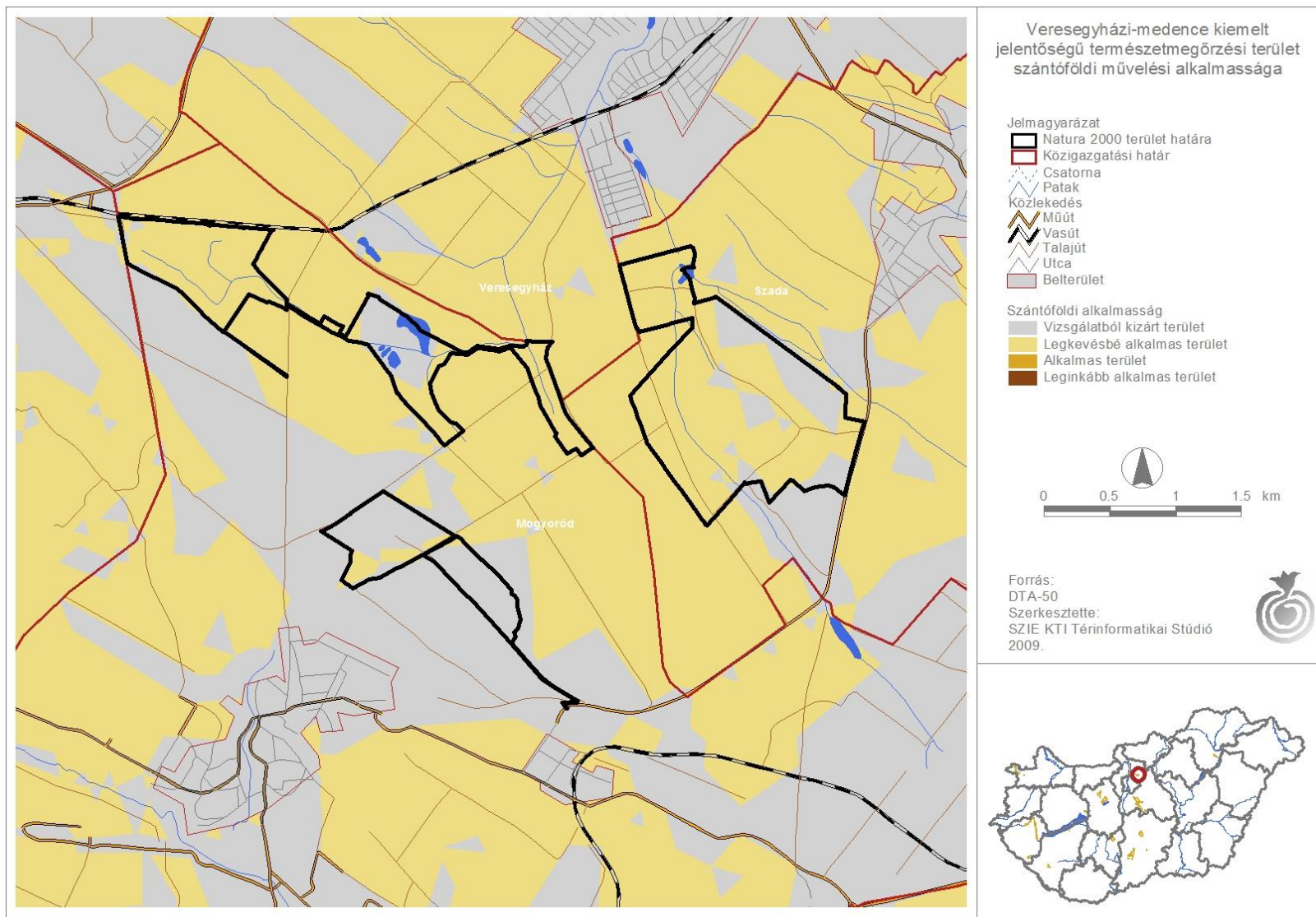
6 sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei



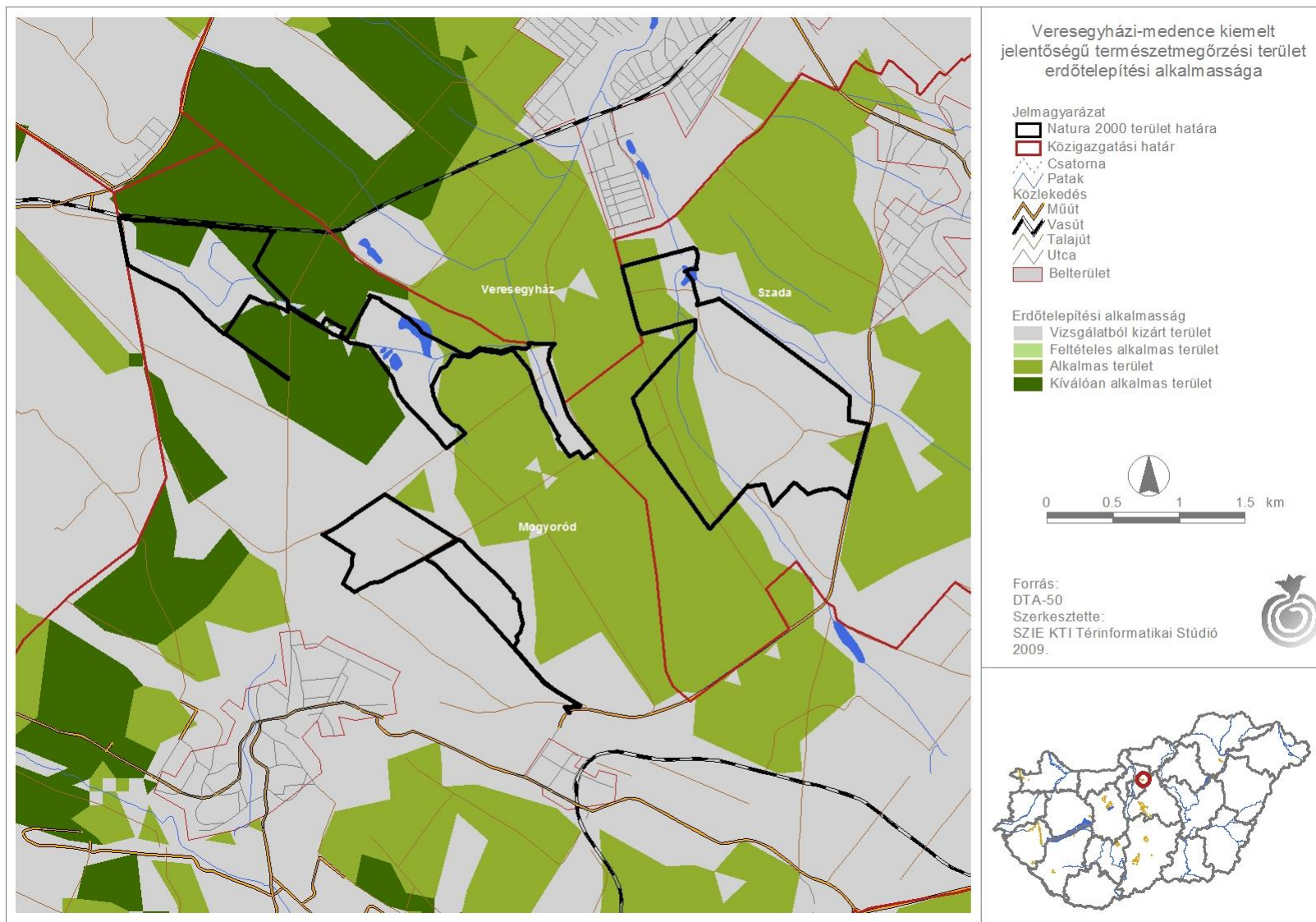
7 sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe



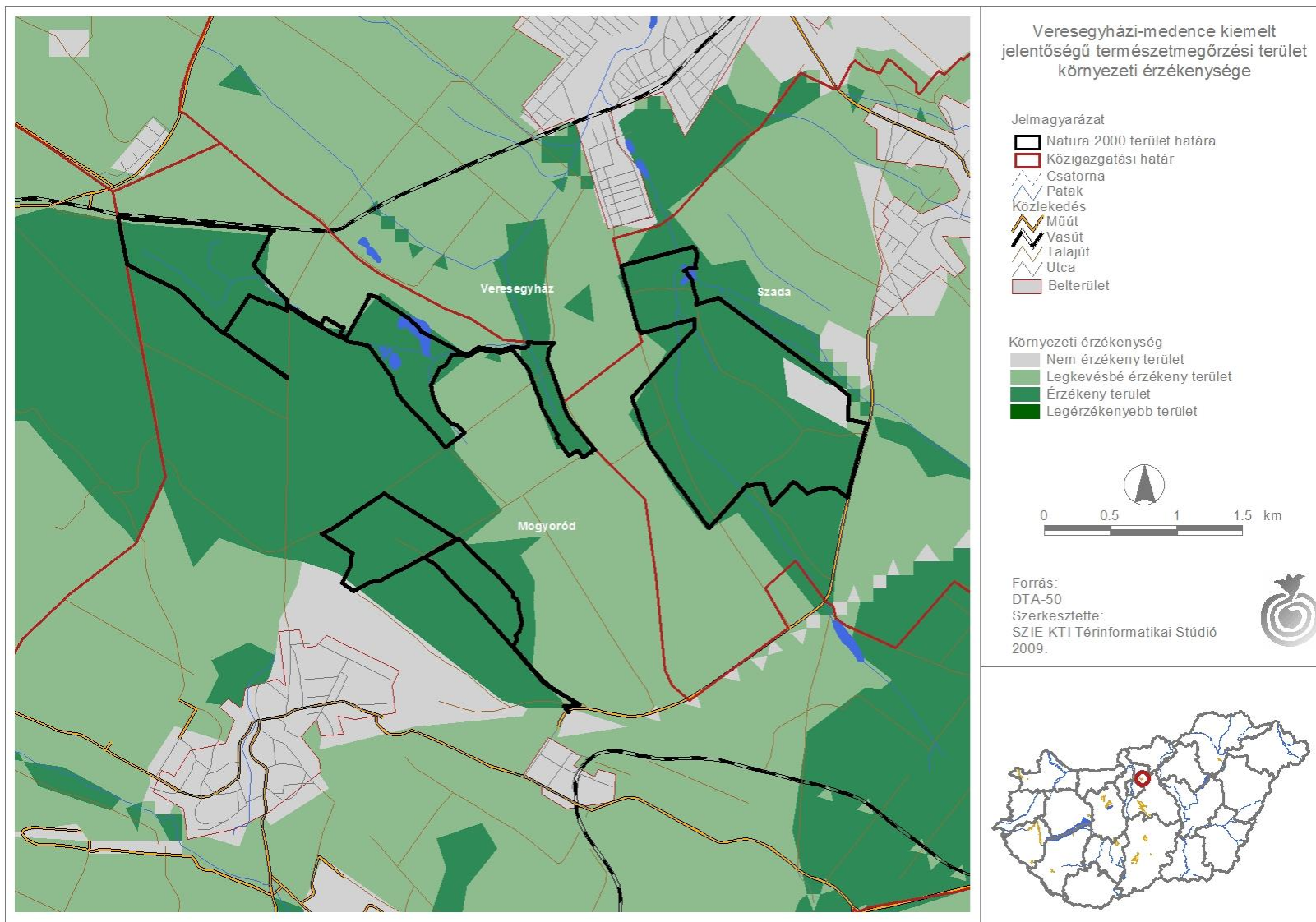
8 sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe



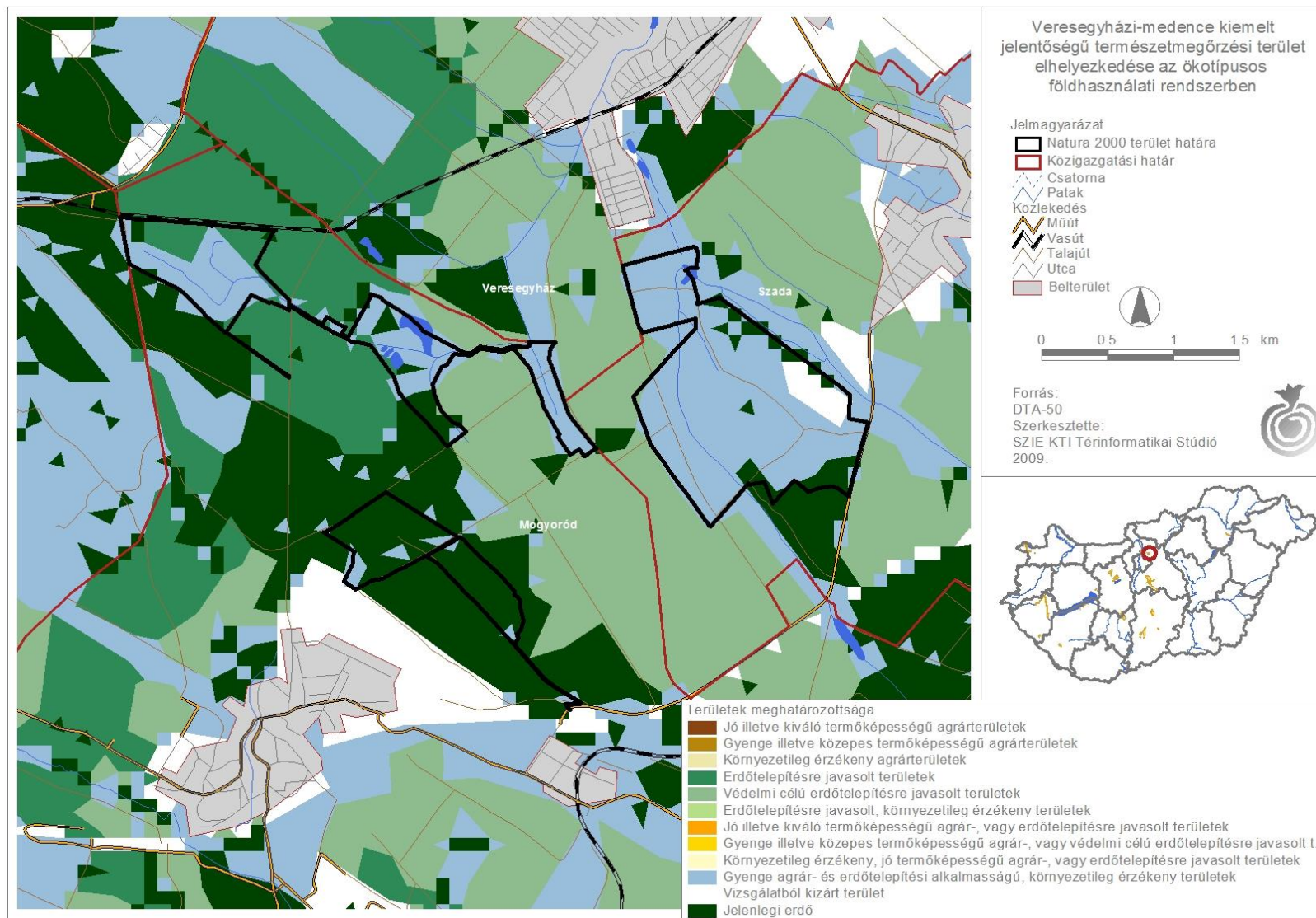
9 sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága



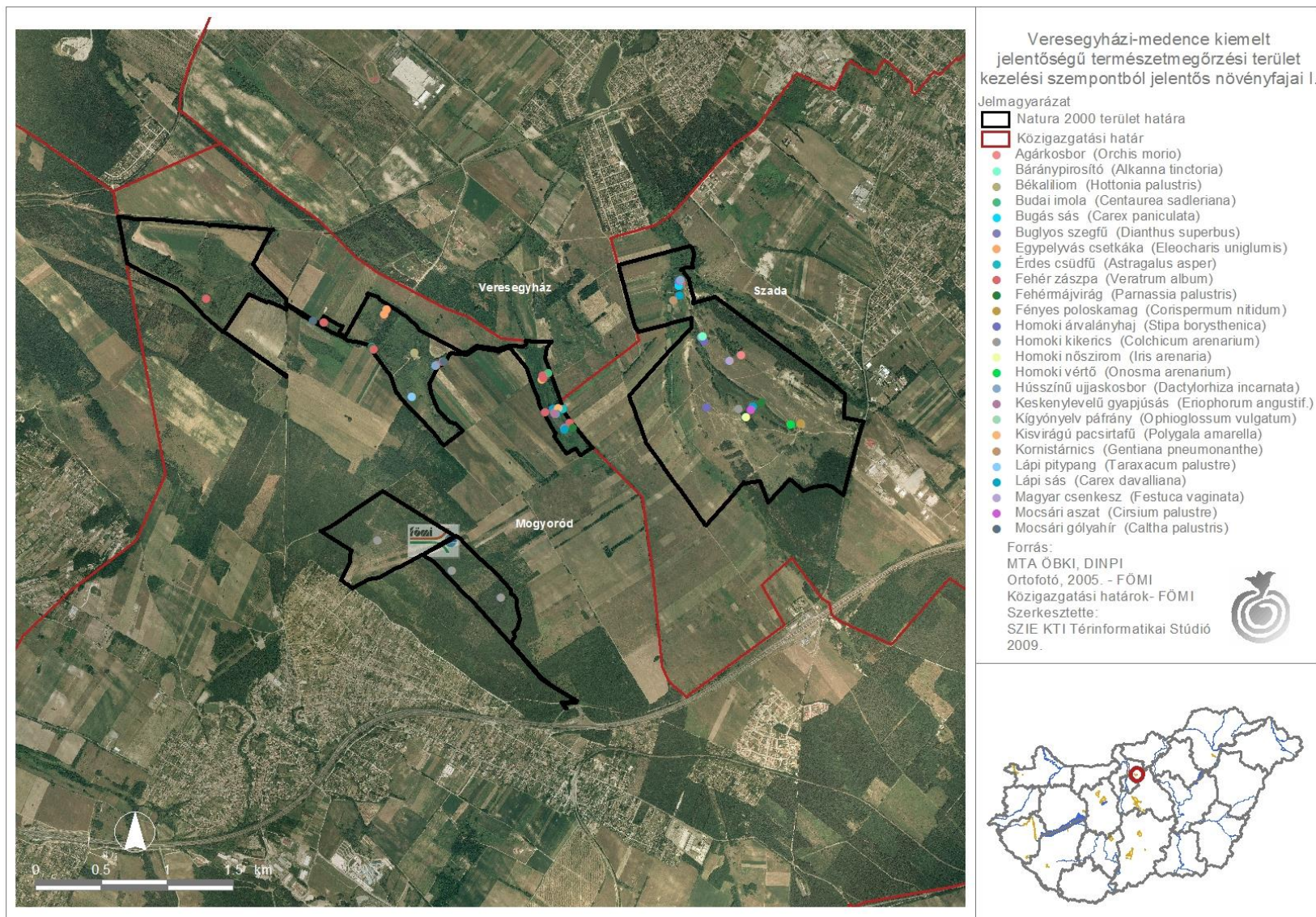
10 sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága



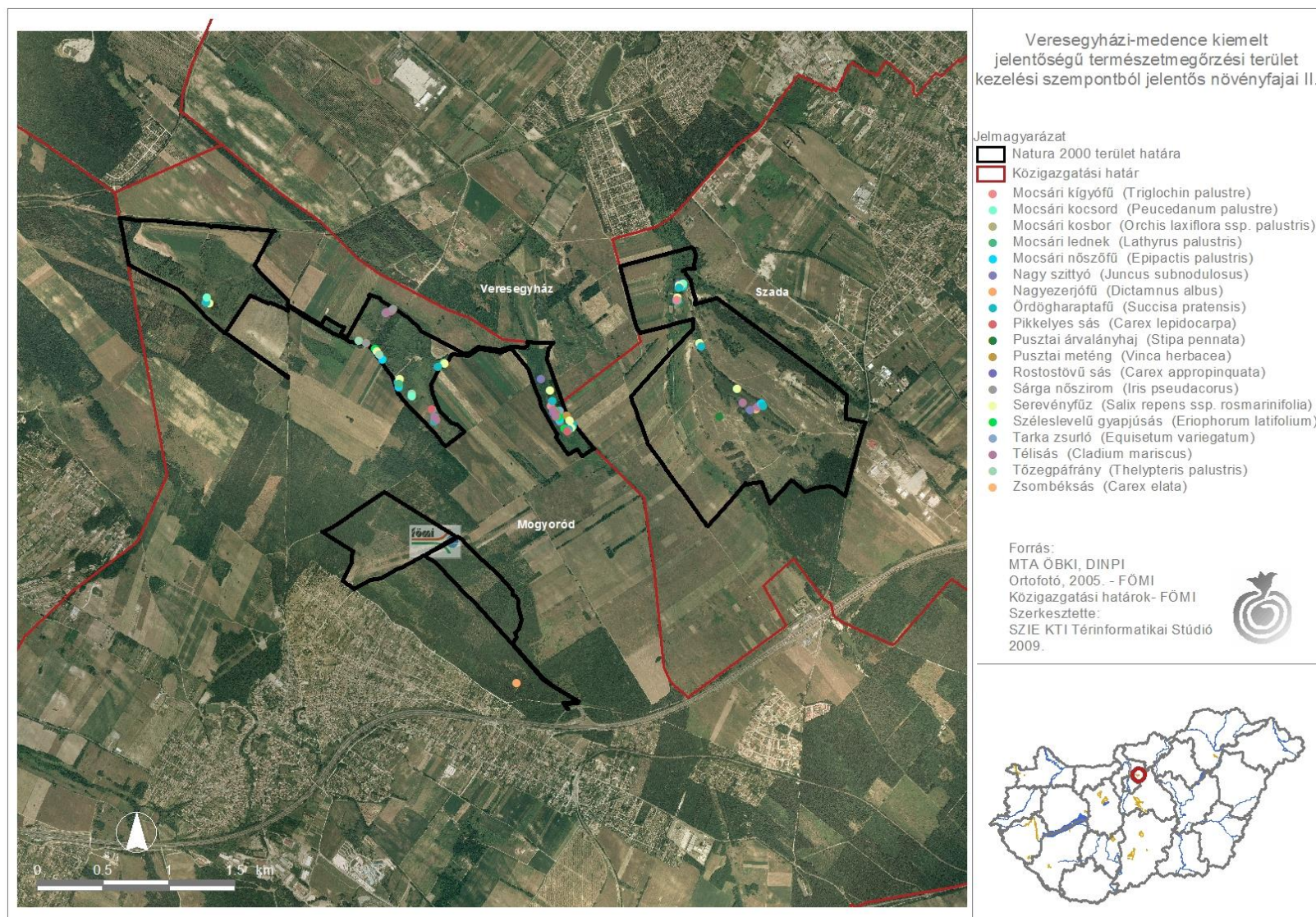
11 sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége



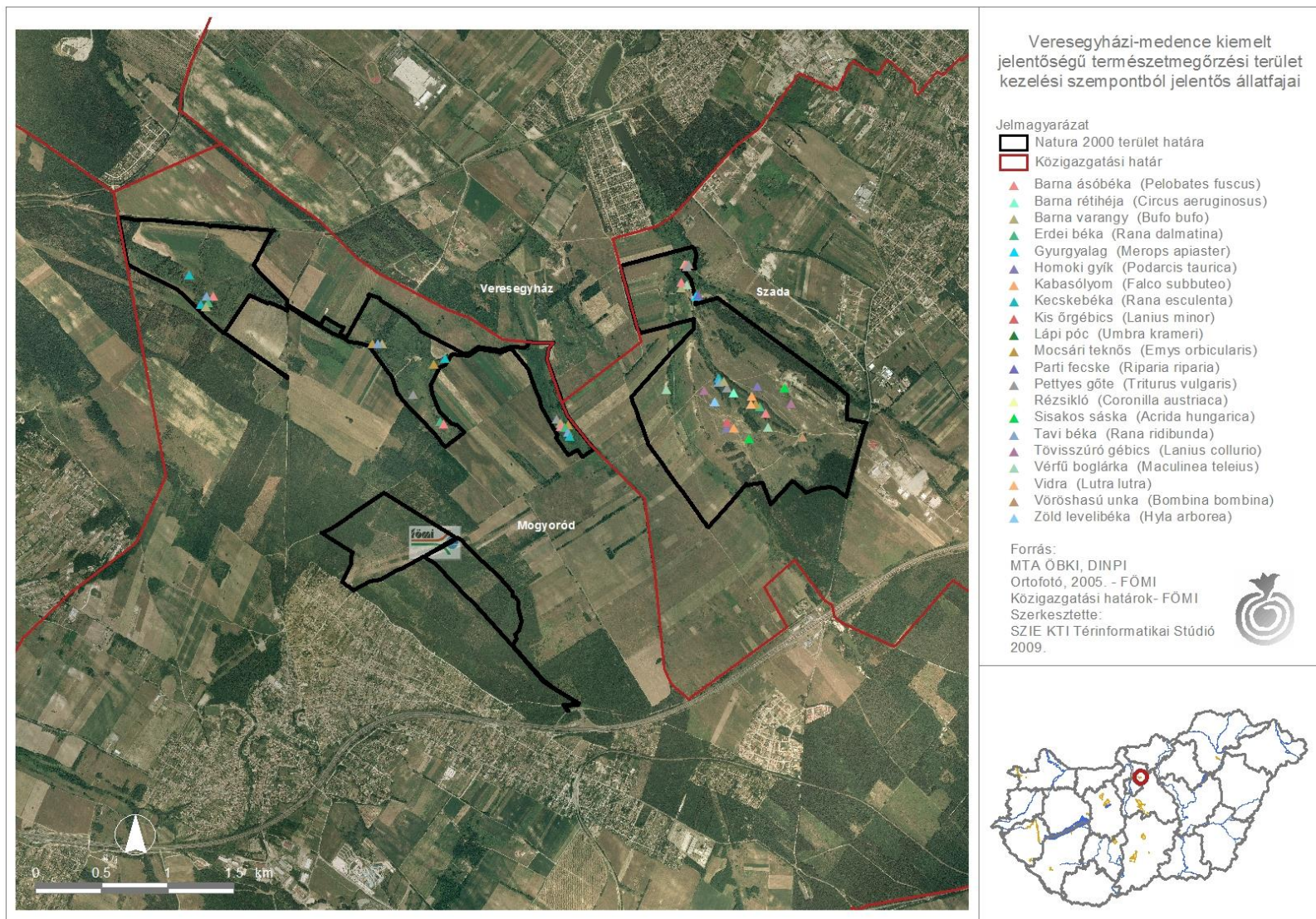
12 sz. melléklet: A tervezési terület elhelyezkedése az ökotípusos földhasználati rendszerben



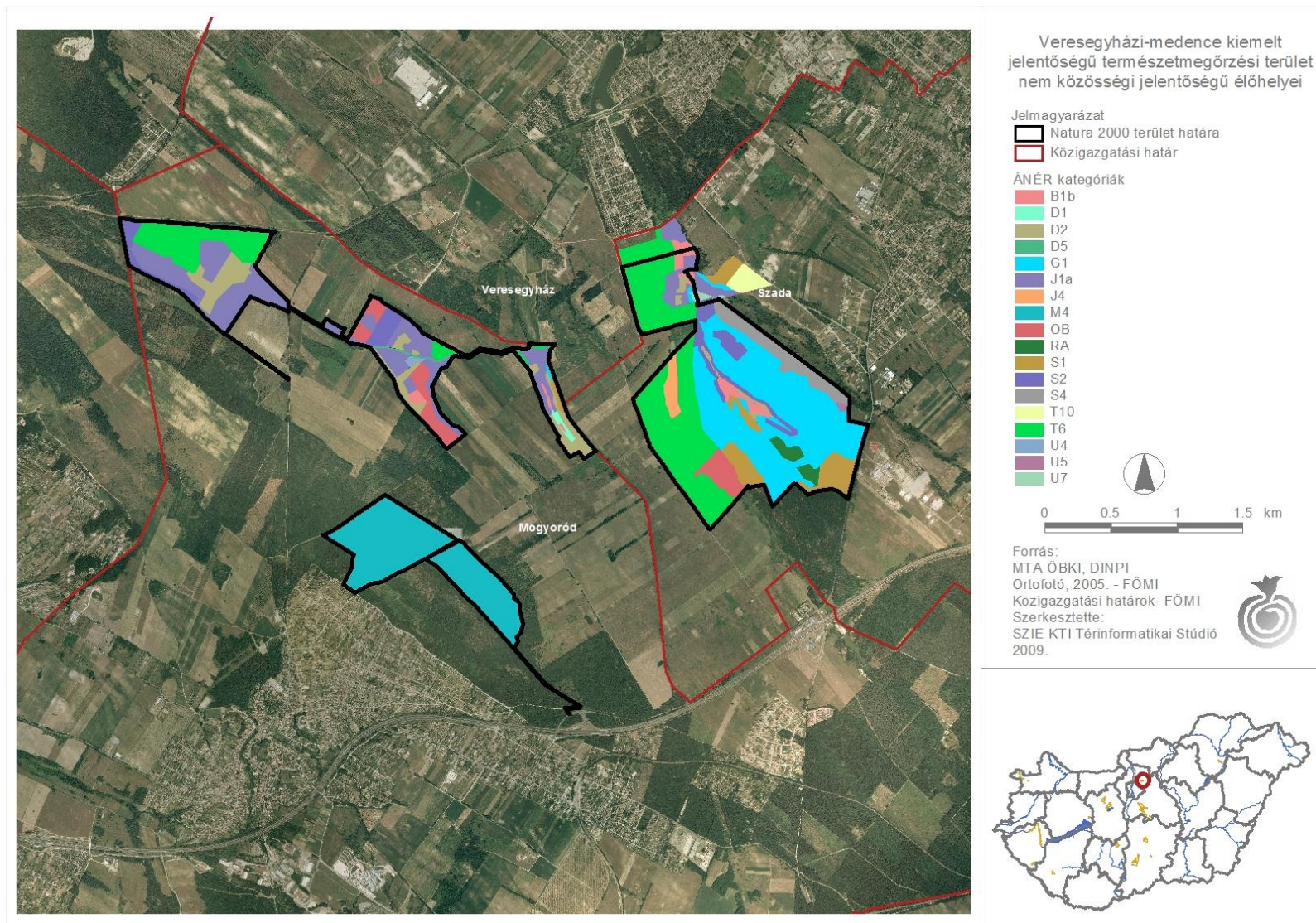
13/1. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedése



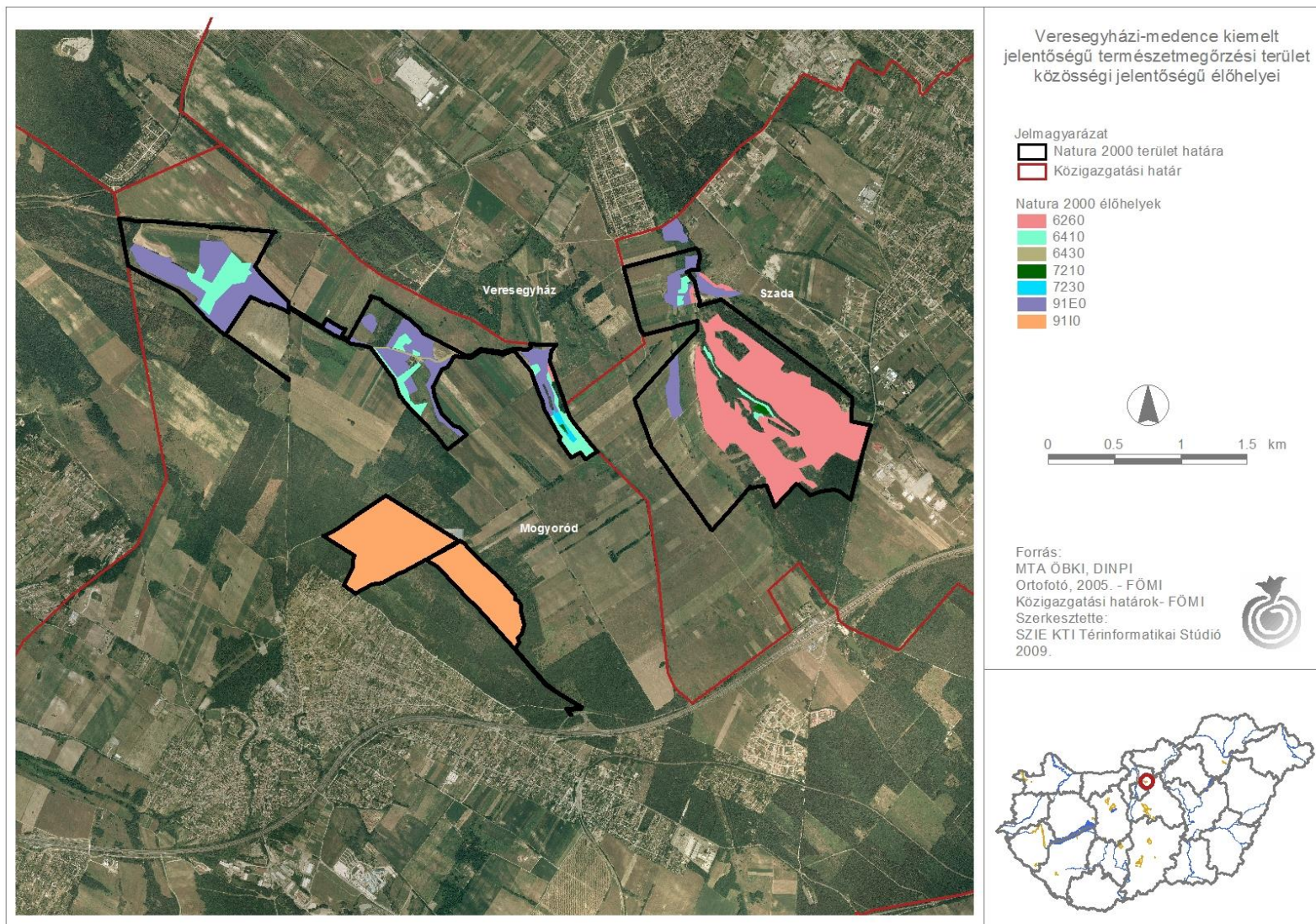
13/2. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedése



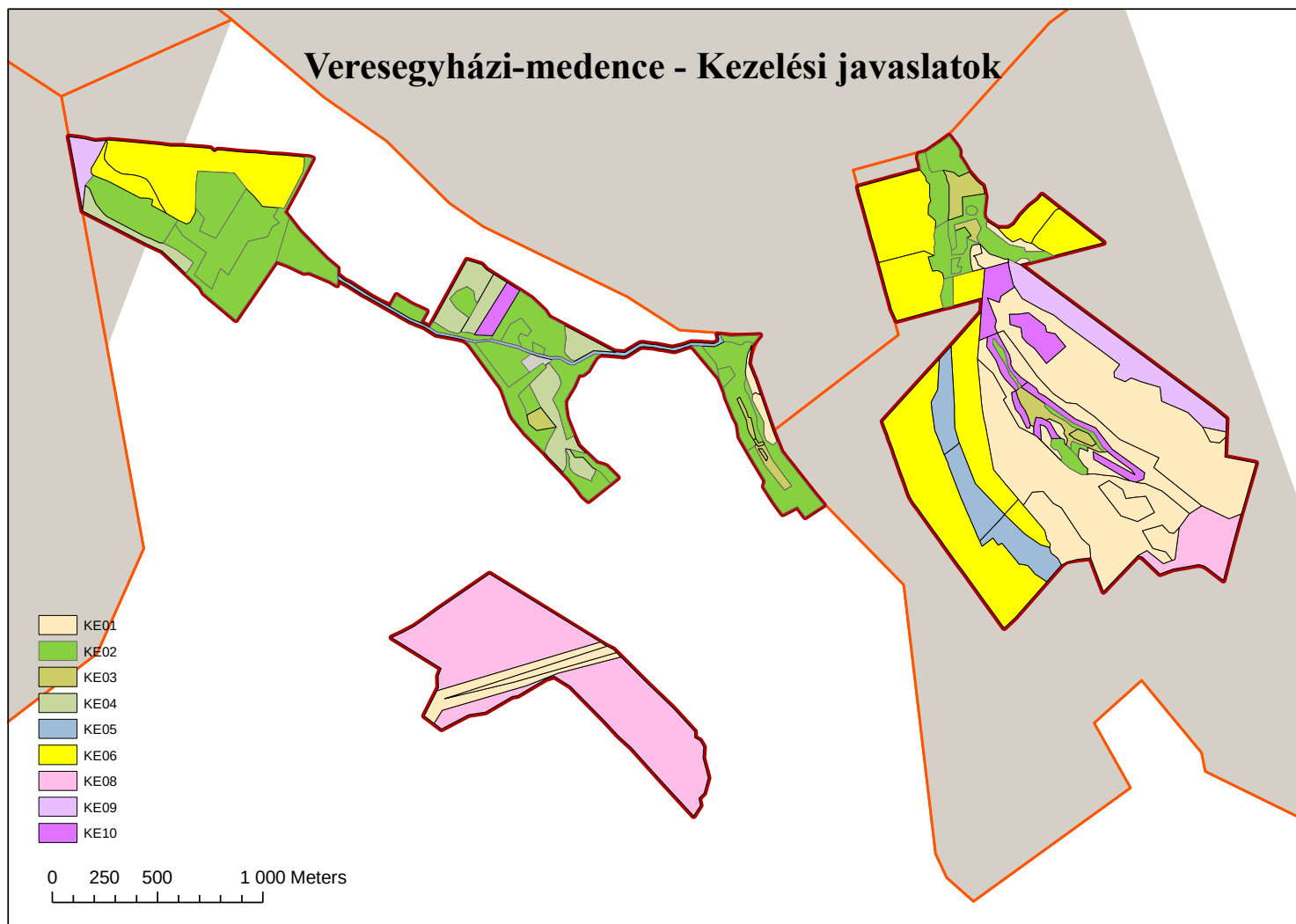
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajainak elterjedése



15 sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe

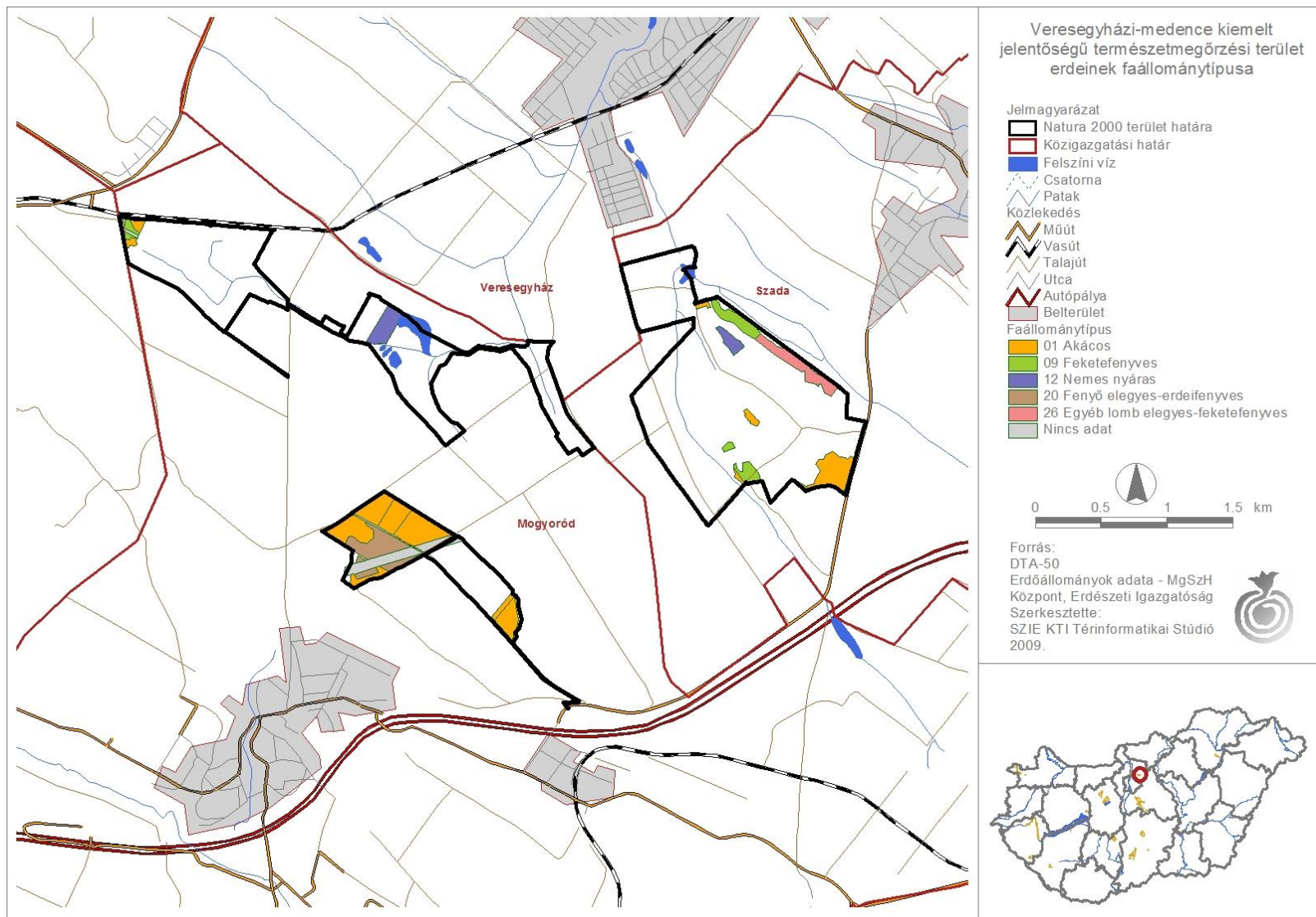


16 sz. melléklet: A tervezési terület Natura 2000 élőhelyeinek térképe

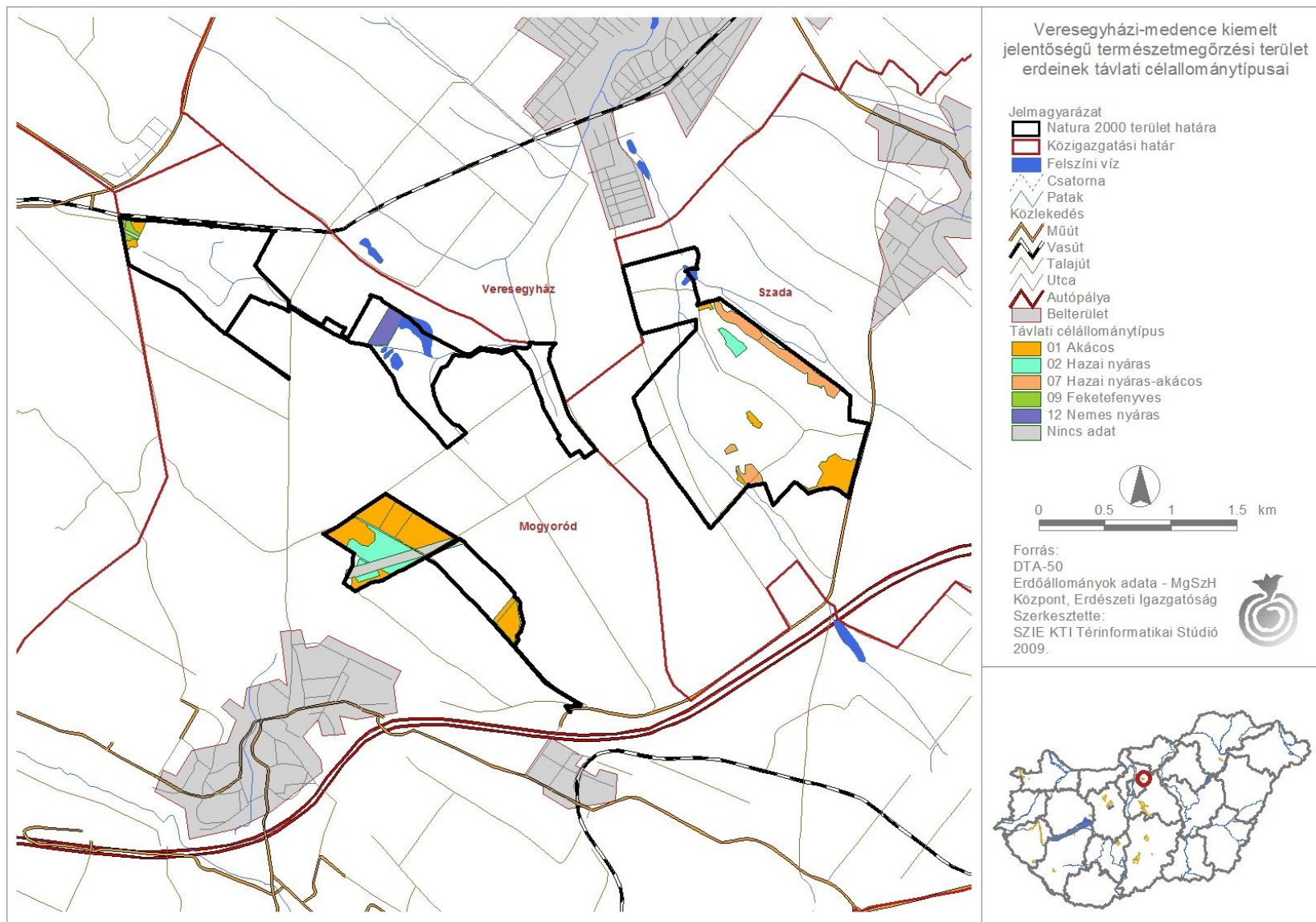


17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységei

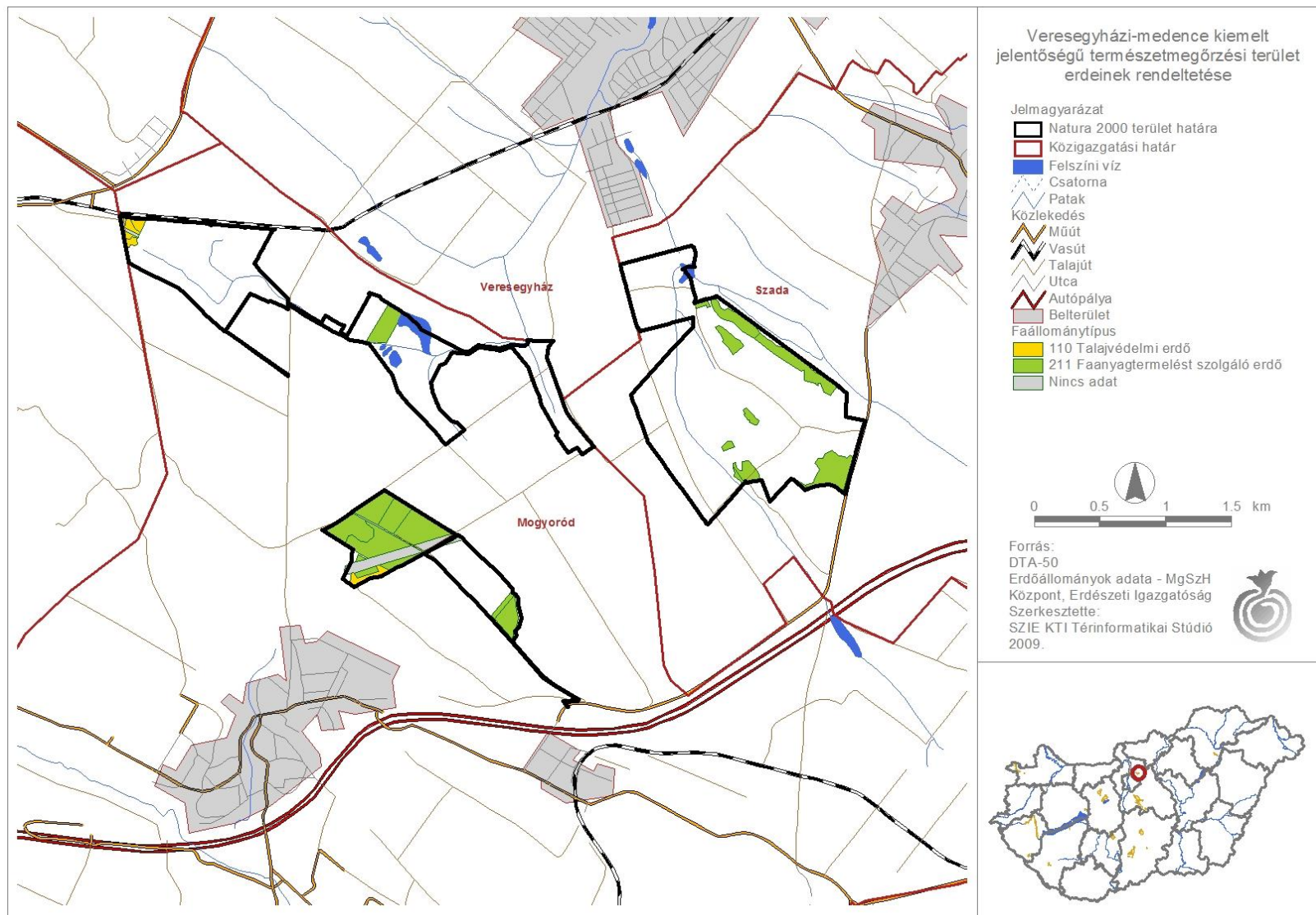
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja
(a tervezési terület nem érintett)



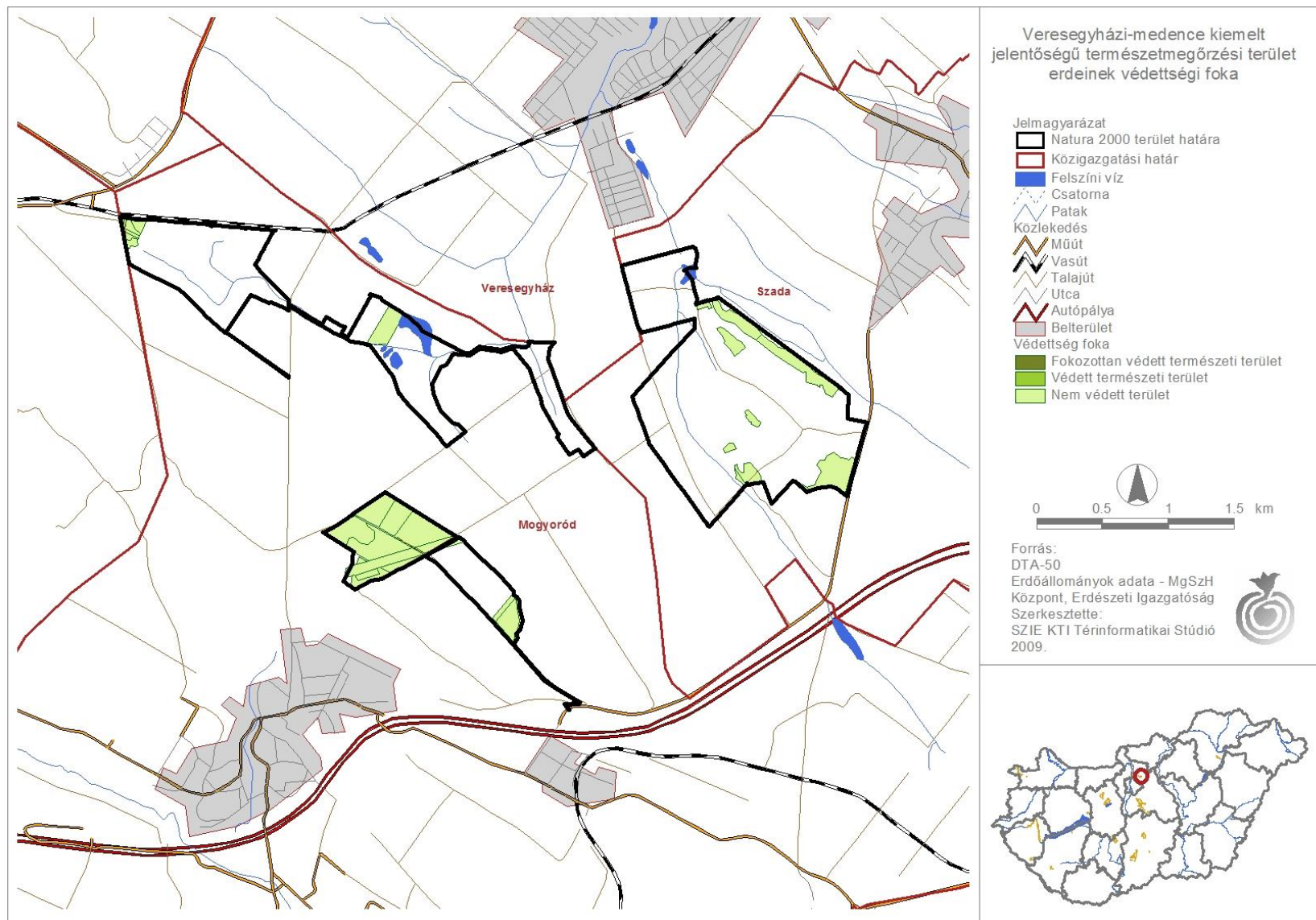
19/1. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek faállomány típusai



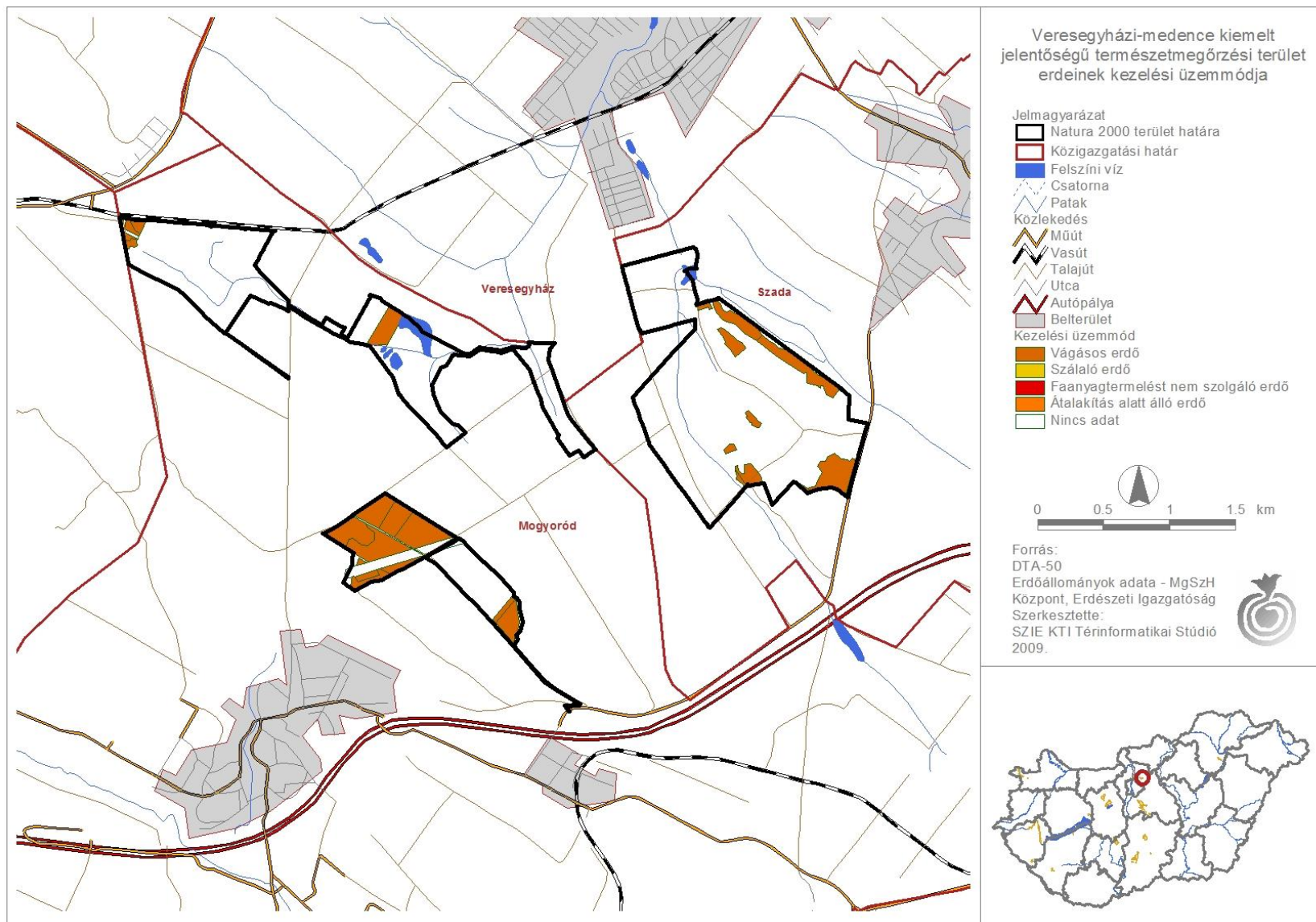
19/2. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek célállomány típusai



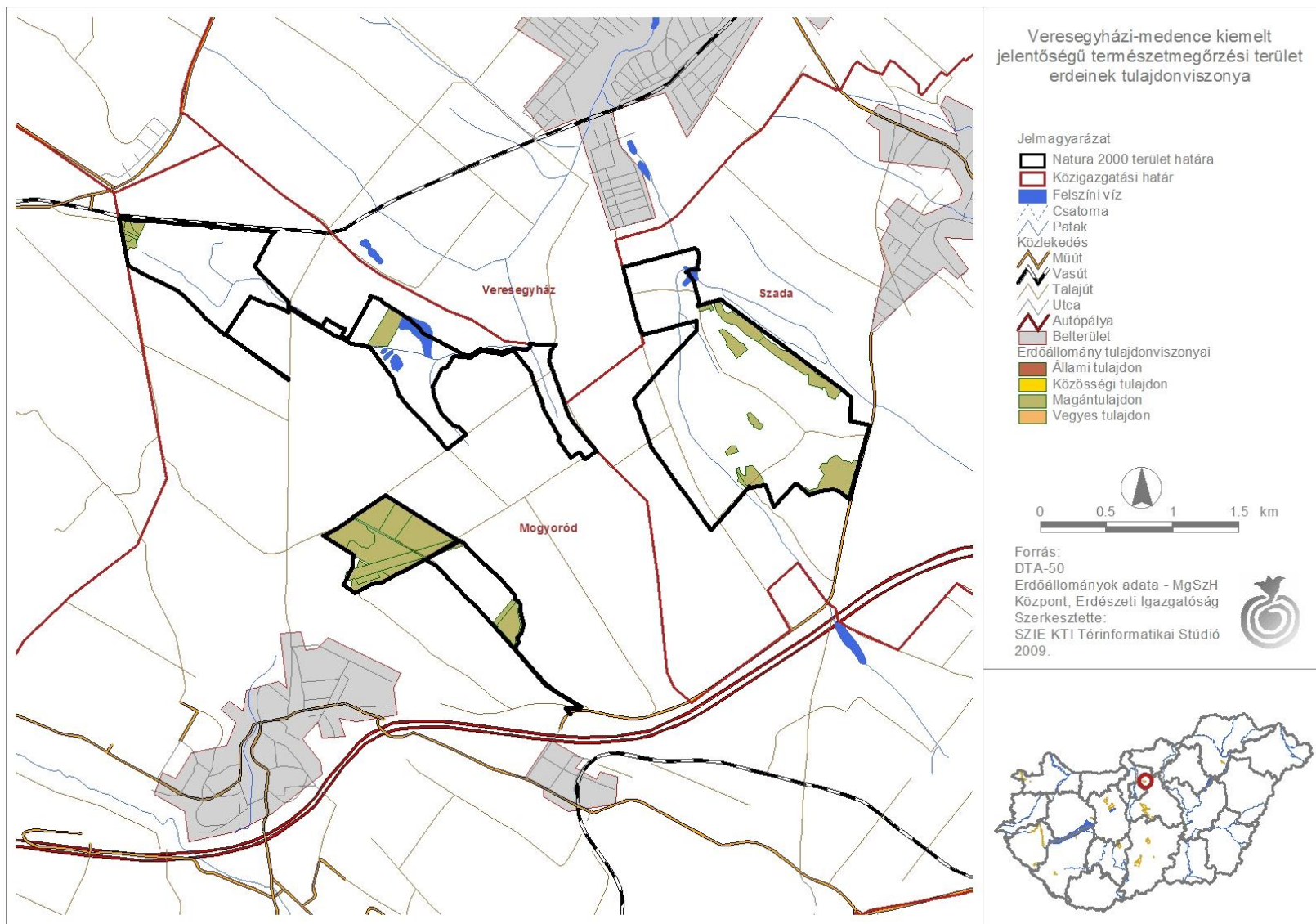
19/3. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek rendeltetése



19/4. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek védettségi foka



19/5. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési üzemmódja



19/6. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési tulajdonviszonya

20. sz. melléklet

Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02	Évelő szálas pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04	A betakarítást követően tarlókántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ11	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ12	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ14	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók, kivéve a Natura 2000 területen kívül eső határos szántókon.
SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ16	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ17	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ21	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ25	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 ha.
SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 ha.
SZ27	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 ha.
SZ28	Szalma- vagy szénakazal max. magassága 5 m lehet.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, max. 25 cm mélységben.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugor, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36	Kijelölt területen élő szálaspillangós takarmánynövényeket (élő szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell természetbeni legalább 5 évig.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ39	Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházhasználat termesztés tilos.
SZ42	Öntözés tilos.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 m-es szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ47	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.
SZ48	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ49	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ50	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ52	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
SZ53	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.
SZ54	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ56	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58	Magvetést nyár végén vagy ősszel kell elvégezni.
SZ59	Telepítés előtt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
SZ60	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ61	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ62	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ63	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ64	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepterület kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákban álló sövénynek vagy fasornak kell lennie. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét kizárólag mechanikai eszközökkel kell biztosítani.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY04	Tápanyag-utánpótlás tilos, kizárólag telepítéskor és felülvetéskor megengedett legfeljebb 90 kg/ha nitrogén hatóanyag mennyiség kijuttatása.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, rendezelő használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY106	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY114	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
GY115	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gyepegetést meg kell akadályozni.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY35	Legeltetési sűrűség minimum 0,1 ÁE/ha.
GY36	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 ÁE/ha.
GY37	Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 ÁE/ha.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY44	Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos.
GY45	Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése az érintett NPI-gal.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY48	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY49	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 50-ha-t.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.
GY54	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY55	Villanypásztor csak a működési terület szerint érintett NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY56	Inváziós növényekkel fertőzött gyepekben csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY59	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY62	Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY63	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.
GY64	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden harmadik évben lehet alkalmazni
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.
GY67	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY69	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY70	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY72	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepterület évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY78	A gyepterület évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkimélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárazzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY94	A kaszálatlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY96	A kaszálatlan területet a földön fészkelő fokozottan védett madarak fészke körül kell kialakítani.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KÖTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírások
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V03	Felhagyott tőzegbánya-területek kezelésmentesen kell tartani.
V04	Tilos a kaszálás.
V05	Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
V06	A működési terület szerint érintett NPI által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V20	A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között lehet – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.

V22	A természetes hozam javítására legfeljebb 10 t/év/ha istállótrágya használható.
V23	A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) tőegységenként értendő.
V27	Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges (részletek: 33/2008. (III. 27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V28	Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre (részletek: 33/2008. (III.27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V29	A halastóra a működési területével a működési terület szerint érintett NPI által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.
V30	A halastóterület 5%-át (tőegységenként, a 20%-os riasztási korlátozáson felül) kíméleti területnek kell nyilvánítani (tőgazdaság üzemeltetője működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve), ahol mindennemű madárriasztás tilos.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középen, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.
V32	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák hosszának 20%-a kíméleti terület, ahol gépjármű és szervezett közlekedés tilos.
V33	A szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a – tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat.
V34	A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.
V35	Vízborítás és szint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos.
V36	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 30-ig fel kell tölteni.
V37	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.
V38	Őszi lehalászású tavakon április 1. és július 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V39	Őszi lehalászású tavakon április 30. és június 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V40	Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leeresztetni, illetve feltölteni a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerint érintett NPI-gal értesíteni kell.
V43	A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-ot.

V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kijelölni.
V45	November 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V46	December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V47	December 15. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V48	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).
V49	A nádas 10-20%-át nem szabad learatni.
V50	A nádas 20-30%-át nem szabad learatni.
V51	A nádas 30-40%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómjának megsértését kerülni kell.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.
V61	A nádszegély kontrollált égetését december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve és annak felügyeletével.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
V64	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
V65	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A környezeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetsszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegegy létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetők úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E33	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magászóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonzsolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használható.
E41	Felnyíló erdők esetében véghasználat jellegű fakitermelés csak abban az esetben végezhető, ha a záródás 30% alá csökken és az erdő felújítását meg kell kezdeni.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges tala-jelőkészítés végezhető.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E51	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos faj szárlankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fajokkal elegyítendő.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E60	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyep) hasznosítandók.
E63	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő fajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszáruak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás) kell megakadályozni.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E65	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E66	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

EMLÉKEZTETŐ

a „NATURA 2000 területek fenntartásai tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” c. projekt keretében tartott

Natura 2000 ötletbörzéről a DINPI-nál

Budapest, Költő utca 21.

2009. július 6. 9:30-12:00

A találkozón részt vettek

Janata Károly	DINPI
Csihar László	DINPI
Baranyai Zsolt	DINPI
Csáky Péter	DINPI
Lelleiné Kovács Eszter	MTA-OBKI
Schneller Krisztián	VÁTI Kht.
Pataki György	SZIE KTI
Kalóczkai Ágnes	SZIE KTI
Megyesi Boldizsár	SZIE KTI

A találkozón elhangzottak összefoglalása

Megyesi Boldizsár köszöntötte az egybegyűlteket, ismertette a rendezvény háttérét és célját, amelyen három fejlesztési terv részleges egyeztetése zajlott le. Ennek megfelelően a három terület szerint haladunk sorban.

Veresegyházi medence Natura 2000 terület:

Csáky Péter: Egyik belterületi helyrajzi szám hiányzik: Szada 2500/47.

Kérdései:

1. Miért kell talajvizsgálat évente?
2. Puffer területeken, szántókon is kötelező ez, vagy azokon nem?

Lelleiné Kovács Eszter: az AKG alapján alakította ki ezt az előírást. Mivel a terület egy részén intenzív kertészeti kultúra található, ma precíz hatásvizsgálathoz szükséges a rendszeres talajvizsgálat, különösen a nitrogén és a foszfor tartalmat kell vizsgálni.

Kérdések ennek kapcsán:

- Ki fizeti ezt?
- Milyen egységekben kell végezni a talajvizsgálatot (táblánként, blokkonként)?
- Mely területeken, társulásokban kell ezt végezni (csak a láp területeken, gyepeken, honnan kell mintát venni?)

Megállapodás:

- azt kell leírni, hogy milyen gazdálkodás lenne a kívánatos, pld. az állattartás a gyepterületeken.
- A kaszálás jól tenne a területnek.
- Ha lesz N2000 támogatás, akkor fokozódni fog a művelés.
- A láp területeknek a vízszintemelés tenne jót, ezért érdemes lenne az árkok kotrását megszüntetni; ez ügyben a víztársulat is meg kell keresni.

Csáky Péter:

1. A tápanyag tartalom vizsgálatot racionalizálni kell, mivel szinte mind kívülről mosódik be a laprétekre.
2. Szárazúzást nem engedne a lápréteken, csak a kaszálást, és két hetet adna a széna behordására

Baranyai: erdő területen nem lehet legeltetni (ezt tehát ne tartalmazza a terv), de a tisztásokon igen, amint fás legelőkön is

- Homoki szántóra, és általában a területekre nem érdemes, tehát ne is kelljen éves terveket készíteni.

Baranyai: a program eleve szűkre szabja hogy mit mikor lehet csinálni? Jelenleg a gazda nem tud igazodni a szigorú szabályok miatt az időjárás változásaihoz. Ez akkor valósulhatna meg, ha a gazdáknak módja lenne folyamatosan egyeztetni a természetvédelmi szakemberekkel (örökkel), így értelmesebben lehetne tervezni a gazdálkodást. A falugazdász hálózat erre jelenleg nem valószínű, hogy alkalmas lenne, mivel főcélja a termelés támogatása.

- Téli sás kártékony, élőhely pusztító hatása van. Lápréteket, nádasokat tesz tönkre. „*Megeszi a nedves láprétet*” / ha ez itt jelölő faj, akkor speciális kezelést igényel: egy részt ki kell jelölni, ahol meg lehet tartani.
- Homoki szántókon nem lehet és nem érdemes mezsgyét hagyni (nadrágszík parcellák) → elegendő megszabni, hogy mekkora területenként kell mezsgyét kialakítani.
- Legeltetni: csak birkával, (vagy nyúllal), szürke magyar marhával nem!!!
- Gyomirtás: invazív fajok (asclepia, etc) ellen lehet, hogy hagyni engedélyezni kellene a szer használatot, („csak a kapa nem elég”), szigorúan csepegés mentes technológiával, a vegyszer használat előírásait figyelembe véve.
- Nedves gyepek: angol, perje fűmagtermesztésből magától kialakul a jó gyepek, ha folyamatosan kaszálják, a tervezői javaslat, hogy a terület más részeiről származó kaszálékkal való takarás nem reális cél. Olyan fűmag keverék, amely hosszú életű fűből áll, nem jó, de a lucerna is jól bevált a visszagyepesítésben.
- Kiemelten fontos cél lenne: a homoki gyepek kaszálása.

Erdők:

- A jelenlegi különböző telepített erdőket termeljék le, azt követően pedig őshonos fajokkal történjen az újratelepítés (tápanyag utánpótlás legfeljebb a homoki szántókon lehetséges, ha ez indokolt)
- Erdősítés illetve újratelepítés esetén talaj előkészítés ne engedélyezett, kivétel a gyökér szaggatást újratelepítés esetén.
- (Kérdés: Akácok esetén mit lehet tenni ebben az esetben, ugyanígy nemes nyár, celtis, fenyő sem lesz telepíthető mélyszántás nélkül – merül fel a konzultáción.)
- A faszorokban, facsoportokban az őshonos fafajok telepítését támogatni kell. Nem kötelező a telepített idegen-fajok lecserélése, de azt támogatni kell, különösen ha egy gazdálkodó hajlandó kocsányos tölgyet telepíteni.
- Égetni még engedéllyel se lehessen (őszi kikerics miatt).
- Gépi megközelítés tilalma – a terv szerint.

Baranyai Zsolt: Ezzel szemben, mivel ez nem megvalósítható kijelölt utakon engedélyezni kell a gépi megközelítést és az égetést is, november 1 és március 1. között. Ennek az ellenőrzése nehéz, de elvileg van rá protokoll (lásd Csévharaszi LIFE program). Kérdés, hogy van-e erre kapacitása a természetvédelemnek?

- Holt fák jelenléte, leltára: nem feltétlen kell évente, elég ötévente, főleg tölgyesekben a program elején és végén.
- Újulat kérdése: ez igazából csak tölgyesekben lenne érdekes, de az gyakorlatilag nincsen. Ugyanígy a gazdálkodási mód váltás sem reális elvárás jelenleg.
- Termőhelynek megfelelő őshonos fafajjal történjen erdőtelepítés.

- Ne legyenek nagy területű tarvágások, intenzív erdőgazdálkodás.

Érintettek:

Pataki György: volt-e egyeztetés a terület használókkal? Válasz: nem, de kapcsolatban vannak (jobbára konfliktusok miatt a Szada Park Kft. –vel, a szadai, mogyoródi, veresegyházi önkormányzattal, néha magánszemélyekkel, vízgazdálkodási társulattal (annyit ért el a DINPI, hogy a védett területen nem kotorták az árkokat.)

Pataki György: érdemes-e a helyieket bevonni az egyeztetésbe?

Válasz: ha lehet, akkor igen (ahol elérhetőek a tulajdonosok, ott érdemes).

Baranyai: az a kérdés ki akar gazdálkodni?

Szada határában a szántók tulajdonosait érdemes lenne megkeresni.

Mogyoród 051/2 melegkedvelő tölgyes és homoki gyep, nagyon értékes, de nincs benne a Natura 2000 kijelölésben.

Zámolyi medence Natura 2000 terület

Nem tárgyaltuk részletesen.

Velencei hegység Natura 2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Lajoskomáromi löszvölgyek Natura 2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Az emlékeztetőt összeállította: Megyesi Boldizsár

**Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése
és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése
A Veresegyházi-medence Natura 2000 terület egyeztető fórumának jegyzőkönyve**

Szada, Székely Bertalan Általános Iskola
2009. október 7. 16:30 óra

Készítette: Kalóczkai Ágnes (SZIE-KTI) és Pataki György (SZIE-KTI)

Résztvevők:

*Csáji Attila, Mogyoród Nagyközség Önkormányzata
Drozdik Béla, Szada Község műszaki vezetője
Faragóné Huszár Szilvia, VÁTI NKft.
Farkas Béla, gazdálkodó
Kamarás Ferenc, gazdálkodó
Lelleiné Kovács Eszter, MTA ÖBKI tervező
Miháli Bertalan, gazdálkodó
Óvári László, Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Társulat (VGT) igazgatója
Pásztor Béla, Veresegyház Város polgármestere (a jelenléti íven nem szerepel)
Podmaniczky László, SZIE KTI
Székely János, Veresegyház Város Önkormányzata
Szénási Valentin, DINPI természetvédelmi őrkerület vezető
Tatár Sándor, Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület, tervező
Ványi Mihály, gazdálkodó
Vozár Ágnes, KvVM
Windhager Károly, 2111 Szada, főszerkesztő*

*Pataki György SZIE KTI
Kalóczkai Ágnes SZIE KTI*

Köszöntő, bevezető előadások:

Pataki György (SZIE) köszöntötte a fórum résztvevőit, ismertette a találkozó célját és menetét, majd bemutatta a Veresegyházi-medence Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítésében közreműködő szereplőket: az MTA ÖBKI és a Tavirózsa Egyesület munkatársát, a VÁTI Kht. képviselőjét, a Duna-Ipoly Nemzeti Park szakemberét és a Szent István Egyetem kommunikációs munkatársait. Ezt követően átadta a szót a VÁTI Kht. képviselőjének.

Faragóné Huszár Szilvia (VÁTI Kht.) előadásában ismertette a projekt tervezési részének menetét, aminek keretében általános tájékoztatást adott a Natura 2000 területek kijelöléséről, ennek jogi hátteréről, a kijelölés mértékéről, a Natura 2000 területek szabályozásáról, ezen felül pedig röviden beszámolt a fenntartási tervek készítéséről is.

Előadásában elmondta, hogy Magyarország Európai Unió csatlakozásával egy időben, több mint 500 Natura 2000 terület került kijelölésre, mely közel 2 millió hektárt érint. A kijelölések jogi hátterét egyrészt a 275/2004 Korm. rendelet biztosítja, amely megnevezi a kijelölésre került Natura 2000 területeket, valamint előírja a fenntartási tervek elkészítésének szükségességét, annak tartalmát és formáját. A 45/2006 KvVM rendelet a Natura 2000 területeket

helyrajzi szám alapján sorolja fel. A fenntartási terv alapvetően kezelési előírásokat tartalmaz, amelyek megvalósítása támogatási rendszerek alapján válna megvalósíthatóvá.

A VÁTI Kht. szakembere elmondta, hogy a Natura 2000 program egy Európai Unió által előírt átmeneti támogatású projekt, amelynek kedvezményezettje a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, megbízottjai pedig a VÁTI Nonprofit Kht., a Szent István Egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai és Botanikai Kutató Intézete, illetve több kisebb szervezet képviselőiben a területi szakértők, akik elkészítik az adott területre vonatkozó megalapozó anyagokat és a tervi részben szereplő előírásokat.

A 2008 szeptemberében kezdődő munka 2009 novemberében ér véget, fő céljai 3 részre oszthatók:

1. Metodikai javaslat kidolgozása, a területi tapasztalatok megfogalmazása. A fenntartási tervben a súlypont a kezelési előírásokra és a hozzá tartozó kezelési egységek térképének elkészítésére helyeződik.
2. A terv hatályba lépése esetén a program egy agrártámogatási rendszerrel fog párosulni.
3. Nyílt közösségi tervezés létrehozása, az érintettek felkeresése külön munkacsoport segítségével (interjúk készítése, fórumok szervezése, szórólapok és kiadványok szerkesztése).

A projekt eredményeként 20 különböző területre vonatkozó fenntartási tervet kell elkészíteni, amely területek kiterjedése megközelítőleg 45 000 hektár. Ez csupán 2%-a a Magyarországon kijelölésre került összes Natura 2000 területnek. A 2 % mintaterületként szolgál. A fenntartási terv módszertani útmutatóval és tájékoztatóval egészül majd ki, amelyek segítségével lesznek az előírások értelmezéséhez, betartásához.

A 20 mintaterület kiválasztása a sokszínűség elvének történt, a cél tehát az volt, hogy a mintaterületek földrajzilag, társadalmi érintettségben, területhasználatban minél sokszínűbb alapot adjanak a későbbi tervezéshez.

2008-ban a területekre vonatkozó adatbeszerzés tette ki a munka nagy részét, amely során a jelölő fajok feltérképezése (élőhelytérképezés) és a tulajdonosi viszonyok tisztázása volt a feladat. Ezt követően a megalapozó anyagok kidolgozása ment végbe, amely során a tervező szakemberek általános képet kaptak a területre vonatkozó kezelési kívánalmakról, majd 2009-ben megszülettek az előírások, valamint a térképek. A munka eredményeként létrejött egy részletes területhasználati kimutatás. Április környékére megszülettek az első tervváltozatok, amelyek tartalmazták a területre vonatkozó előírásokat és a térképeket. Ekkor kezdődtek meg az érintettek felkeresése, ennek eredményeként jött létre a Veresegyházi-medence Natura 2000 területek egyeztető fóruma.

A VÁTI Kht. képviselője végezetül felhívta a figyelmet a projekt készítőinek elérhetőségeire (www.naturaterv.hu, SZIE, VÁTI Kht.), ahol lehetőség nyílik a vélemények írásban történő megtételére is. A fenntartási tervek egyeztető anyagának véleményezését követően a javaslatok átvezetésre kerülnek a tervek következő változatában.

Podmaniczky László (SZIE) előadásában bemutatta a Natura 2000 projekt tervezési, koncepcionális hátterét, a földhasználati piramis ábrájának segítségével pedig szemléltette a természetvédelem és a mezőgazdálkodás kapcsolatát. Ennek alapján bemutatta, hogy a mezőgazdálkodás intenzitásának növekedésével fokozatosan csökken a természetvédelem prioritása.

A földhasználati zónarendszer kategóriáinak bemutatása során említést tett a (1) természetvédelmi magzónákról, a (2) természetvédelmi pufferzónákról, az (3) átmeneti- és (4) agrárzónákról, valamint a (5) művelés alól kivett területekről. Elmondta, hogy a bemutatott első és második földhasználati kategóriák együttesen alkotják a Natura 2000 területeket, bár a második kategória a meghatározóbb. A földhasználati zónarendszer kategóriáit ábrán is szemléltette.

Bemutatta a többfunkciós mezőgazdálkodás alapvető feladatköreit (1. piac által szabályozott termelési feladatok; 2. tájjal kapcsolatos, „nem importálható közjavak”), amelyre a kétpilléres agrárpolitika és az Európai Unió támogatási rendszere épül. Ennek lényege, hogy a természetközeli gazdálkodás két módon érvényesíthető:

1. büntetésekre alapozó szabályrendszer betartatása;
2. pozitív ösztönzés: támogatási elveken alapuló, önként vállalható ajánlások vállalása.

Ezek alapján született meg a Veregyházi-medence Natura 2000 terület fenntartási tervének előírás rendszere is, amelynek célja, hogy:

1. a kötelezően betartandó előírások biztosítsák a területek jelenlegi állapotának megőrzését, főként tiltásokat fogalmaz meg;
2. az önként vállalható ajánlott és élőhelyfejlesztési javaslatok elfogadásával és betartásával a gazdálkodó tevékenységével hozzájáruljon az élőhelyek és populációk fejlődéséhez, növekedéséhez. Eme előírások betartásáért, amennyiben az előírás negatívan befolyásolja a gazdálkodási tevékenységet, a gazdálkodót az 1698/2005 EC rendelet 38. §-a alapján kompenzáció illeti meg.

A támogatások rendszerét ábrán szemléltette.

A tervezési munka során összesen 313 előírás született a 20 Natura 2000 mintaterületre, amely előírás gyűjtemény már egy nagymértékben lecsökkentett változata az első körben megfogalmazott előírásoknak. A 313 előírás közül 65 a szántókra, 115 a gyepek és füves területekre, 54 a vizes területekre, valamint 78 az erdőterületekre vonatkozik.

A projektvezető végezetül kihangsúlyozta, hogy a jelenleg folyó tervezési folyamat és az ennek eredményeképpen elkészülő fenntartási tervek nem véglegesek. A pénzügyi háttér megteremtésére a jövőben kerül sor.

Lelleiné Kovács Eszter (MTA ÖBKI) előadásában bemutatta a Veregyházi-medence Natura 2000 terület főbb természeti értékeit és azok veszélyeztető tényezőit. A Veregyházi-medence Natura 2000 területet és határait légifotón szemléltette.

A fenntartási tervben megfogalmazott természetvédelmi szempontokat az egyes élőhelyek természeti értékei, az azok fennmaradását biztosító kezelési javaslatok és az élőhelyeket veszélyeztető tényezők szerint mutatta be.

1. Pannon homoki gyepek:

Természeti értékek: pl. kis őrgébics, gyurgyalag, sisakos sáska, báránypirosító, agárkosbor. Az említett élőhely nagy kiterjedésben a Mogyoródi Nagyhomok területén, illetve az Ivacsok Természetvédelmi Terület tágabb körzetében található. Az élőhely veszélyeztető tényezői: beépítés, motorsportok, illegális homokbányák és hulladéklerakók, erdőtelepítés (fekete fenyő, akác), inváziós növények (parlagfű, selyemkóró) terjedése. A Pannon homoki gyepek megővéséhez elsősorban kíméletes legeltetésre és természetbarát kaszálásra (ezek részletezését a fenntartási terv egyeztetési anyaga tartalmazza) van szükség, ezen felül pedig meg kell akadályozni az inváziós fajok (akác, selyemkóró) terjedését. Fás legelők kialakítása (tölgyesek, fehér nyarasok) támogatandó.

2. Vizes élőhelyek (kékperjés láprétek, füzesedő láprétek, rekettyés láperdők, patakmenti puhafás ligeterdők):

Természeti értékei: pl. mocsári nőszőfű, hússzínű ujjaskosbor.

Veszélyeztető tényezők: nádasodás, cserjésedés (pl. galagonya), beépítés, inváziós fajok (főként aranyvessző), beszántás. A talajvíz szintje igen mélyen található a területen, a vizes élőhelyeket a kiszáradás fenyegeti. Ár- és belvízveszély nem áll fenn, a lecsapoló árokok szárazak. A kiszáradás megakadályozása érdekében a kerülni kellene a vízfolyások kotrását. Az élőhely fennmaradását nagyban segítené a kíméletes legeltetés és a természetbarát kaszálás, valamint a műtrágya használatának kerülése.

3. Patakmenti magaskórósok (Folyás-patak mentén):

Természeti értéke: pl. sárga nőszirm.

Az említett élőhelytípus elsősorban a Folyás-patak menti vékony partszakaszon található. Kezelési javaslatai az előzőekhez nagyban hasonló, legeltetés azonban nem javasolt. Veszélyeztető tényezők: szerves- és műtrágyázás.

4. Ártéri mocsárrátek:

Természeti értékei: pl. zsombékoló sédbúza, mocsári kosbor, mocsári aszat.

A kékperjés láprétek mentén mindenhol előfordulnak.

Veszélyeztető tényezői: erdőtelepítés, beszántás, kiszáradás, elnádásodás, szerves szennyvezetések. Kezelését illetően a természetkímélő kaszálás javasolt.

5. Télisások és tűzeges nádasok

Természeti értéke: pl. télisás.

Az élőhelytípust a viszonylag állandó vízborítás jellemzi.

Veszélyeztető tényezők: kotrás, műtrágyázás, kiszáradás, vegyszeres kezelések, inváziós fajok. Kaszálás nem javasolt, mivel ezek a tűzeges, zsombékoló nádasos területek a legkisebb taposásra is érzékenyen reagálnak, a tűzegréteg jelentős mértékben sérülést szenvedhet.

6. Mészkedvelő üde láprétek:

Természeti értékei: pl. lápi sás, széleslevelű gyapjúsás, keskenylevelű gyapjúsás.

Az élőhely kis kiterjedésben található meg a Sikárosi-láp Természetvédelmi Területen.

Veszélyeztető tényezők: az eddig említettek; illetve az élőhely közelében található szennyvíztisztító telep által előidézett tápanyagterhelés. Legeltetés nem javasolt.

A kijelölt Natura 2000 területek szélén pufferzónák találhatók (főként szántók, felhagyott szántók). Ezen területek képezhetnék alapját a választható programcsomagoknak, illetve ezen a területen lenne érdemes élőhelyrekonstrukciós tevékenységet folytatni. A területen jelentős mértékben megtalálhatók még az idegenhonos faültetvények (nemes nyarasok, akácok), amelyek kezelési alternatívái lehetnének: gyeptelepítés, őshonos faültetvény létrehozása, ökológiai szempontból kíméletes szántóföldi növénytermesztés.

Vélemények, hozzászólások

A Gödöllő-Vác Térségi Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Társulat (továbbiakban **VGT**) **igazgatója** felhívta a figyelmet a Natura 2000 területek kijelölésével kapcsolatos problémákra, miszerint az élőhelyeket kijelölő szervezetek és szakemberek igen rövid határidő mellett, eltúlzott mértékben határozták meg a területek határait, ennek köszönhetően számos hiba csúszott a tervezésbe.

Az igazgató örömet fejezte ki a projekt képviselői felé, hogy a VGT, mint a Veresegyházi-medence kisvízfolyásainak kezelője név szerint megemlítsen a fenntartási terv egyeztető anyagában. Azonban megjegyezte, hogy a projekt véleményezésére és az egyeztető anyag gondos áttanulmányozására nem jutott elegendő idő. Emellett kiemelte, hogy a Natura 2000 program sikerességének, a Víz Keretirányelv programhoz hasonlóan, egyik kulcsfontosságú feltétele az érintettek visszajelzése. Ezért kiemelte, hogy a fenntartási terv készítőinek, valamint a program vezetőinek fokozottan figyelemmel kell lenniük a helyi érintettek véleményére, igényeire. A fenntartási tervet a települések terveivel összhangba kell hozni, a kétirányú együttműködés megteremtése érdekében pedig a lakosok és képviselőik javaslataira az érin-

tettek visszaigazolást, választ várnak. Ezért azt javasolja a terv készítőinek, hogy törekedjenek kompromisszumra az érintettekkel.

Az igazgató a Veregyházi-medence Natura 2000 terület egyeztetési anyagának 2. fejezetében szereplő, és a patakok kotrását veszélyeztető tényezőként felsoroló megállapításhoz hozzáfűzte, hogy a kisvízfolyások karbantartását kormányrendelet írja elő. A VGT megalakulása óta árvíz és belvíz nem veszélyezteti a lakosságot, ez pedig nagyban a Társulat tevékenységének köszönhető. Ezért arra kéri a tervezőket, hogy a kotrást ne jelöljék meg minden esetben természetkárosító tevékenységnek. A kotrást a vízfolyások egyes részein muszáj elvégezni, ellenkező esetben a mezőgazdálkodók vízkárokat szenvedhetnek, amely károkért a VGT nem szeretne felelősséget vállalni.

A VGT képviselője elmondta, hogy az egyeztető anyag a patak menti ültetvények öntözését nem javasolja. Vízgazdálkodási szempontból Magyarország lakossága a rendelkezésére álló vízkészletek elenyésző százalékát hasznosítja öntözésre, ezért nem érzi jogosnak a vízkivételek tiltását.

A vizes élőhelyek vízutánpótlásának előírásait a VGT támogatja; száraz évszakokban, a vegetációs időszakban a Szódrákos-patak visszaduzzasztásával örömmel segítik a természetvédők munkáját. Ugyancsak támogatják a kubikgödrök kialakítását.

Magyarországon számos mesterségesen létrehozott természetvédelmi érték található, amelyek kialakulásukat az embernek köszönhetik. Az igazgató tehát ebből a szempontból is a kompromisszumra való törekvést kérte a Natura 2000 program képviselőitől.

Veregyház polgármestere a Lelleiné Kovács Eszter előadásában bemutatott patakkotrás szemléltető fotó készítésének helye és ideje kapcsán intézett kérdést az előadás készítőihez.

A **természetvédő szakértők** válaszul elmondták, hogy a kép illusztráció, készítésének ideje kb. 9 évvel ezelőtre tehető a Pamut-tótól kb. 1-2 km-re nyugatra, a Folyás-patak egy szakaszán, az Ivacsi lápréten.

Veregyház polgármestere az előadásokról, valamint az egyeztetési anyagról elmondta, hogy azok embert kizáró természeti állapotot céloznak meg. Azonban a környezetvédelmet az ember életterének megtartása mellett kell végezni. Emellett felhívta a figyelmet azokra az élőhelyekre, amelyeket az ember hozott létre (pl. az illegális homokbánya), és most védett élőlényeknek adnak otthont.

Veregyház polgármestere további kérdést intézett az egyeztetési anyag készítői felé, amelyben arról érdeklődött, hogy mit kell érteni a természetközeli kaszálás alatt?

A **tervezők** erre válaszként elmondták, hogy a természetkímélő kaszálás ismérvei az egyeztetési anyagban részletesen leírásra kerültek. Nagy vonalakban pedig csupán annyit jelent, hogy ez a kaszálási mód a munkálatok időpontjának körültekintőbb megállapítását kívánja meg a gazdálkodóktól.

Veregyház polgármestere ez előbbi kérdésével arra kívánta felhívni a figyelmet, hogy a gazdálkodóknak szóló tervekben az előírásoknak közérthetőbb nyelvezeten kell megíródniuk. A város képviselője elmondta, hogy a Veregyházi-medence rendelkezik a terület vízellátását biztosító koncepcióval. A tervezet lényege, hogy a városon egy Szamoshoz hasonló méretű folyó haladjon keresztül, amely biztosítja a település vízellátását. Emellett kifejtette, hogy a Veregyházon kialakított mesterséges tavak hiányában a terület élővilága nem lenne ilyen gazdag. A koncepció alapján a Vácról érkező vizek „elfogyasztását” követően a szennyvizet

megtisztítják, majd a tisztított szennyvíz a tavak feletti területen kerül elszikkasztásra. Ezáltal a tisztított szennyvíz közvetlenül a patakba kerül, amely folyamat által a patakból való öntözés nem okozhat különösebb problémát. Veresegyház polgármestere ezen kívül elmondta, hogy a város területén ember által előidézett kiszáradás nem veszélyezteti a természeti értékeket, a fennálló szárazodási folyamat természetes jelenség. Végezetül hozzátette, hogy a természethez ugyanúgy hozzátartozik a ló és a vaddisznó is, amelyeket a terv veszélyeztető tényezőkként tüntet fel.

A **gazdálkodók** egyike kifejtette, hogy a mezőgazdálkodásból élő emberek vigyáznak a természetre, nem tőlük kell óvni azt. A lakosság az Ivacsok TT kijelölésekor is együttműködést mutatott, tudomásul vették a terület védettségét. Azonban nem érti, hogy a 0119 hrsz.-ú (Ivacsok) szántó terület miért került kijelölésre?

A **DINPI természetvédelmi örkerület vezetője** elmondta a Natura 2000 területek kijelölése helyrajzi szám alapján történt. Így sajnos elkerülhetetlen volt, hogy ha egy helyrajzi számmal jelölt földterületen belül volt olyan rész, amely kijelölésre érdemesnek bizonyult, és olyan rész is, amely nem képviselt természeti értéket, akkor ne kerüljön bele az egész terület. A szétválasztására alrészletek szerint tehát nem volt lehetőség. Az Unió felé megtették a lépéseket, hogy módosítsák a kijelölést. A döntés tehát az EU kezében van.

A **KvVM képviselője** kiegészítésül elmondta, hogy mivel a kijelölések szakmai alapokon nyugszanak, a folyamat topográfiai térképek alapján történt, ezekkel a térképekkel dolgoztak a nemzeti parkok szakemberei, ezt hagyta jóvá a minisztérium és az EU is. Ugyanakkor a magyar jogrendszer az ingatlan nyilvántartáson alapul, ezért volt az, hogy 45/2006-os rendelet számon először 2005-ben majd 2006-ban megjelent a helyrajzi számos jegyzék. A különböző adatbázisokat különböző minisztériumok kezelik (KvVM, FVM). Ezért a pontos helyrajzi számos lista leválogatására megbíztak egy céget (FÖMI), amely elvégezte ezt a munkát a rendelkezésre álló térképek alapján. Ebben a listában közel 500 ezer helyrajzi szám szerepel. A nemzeti parkok igyekeztek precízen végigvezetni a kijelöléseket a helyrajzi számokhoz igazodva, de a hatalmas mennyiségű adathalmaz miatt elkerülhetetlen volt, hogy kisebb nagyobb hibák becsússzanak a munkálatokba. Ezeket a problémákat különböző jogi akadályok is bonyolítják. A KvVM jelenleg is azon dolgozik, hogy ezeket az akadályokat elhárítsák, és megvalósíthatóvá váljon, hogy egyes esetekben csupán egy-egy alrészlet kerüljön kijelölésre. A minisztérium jelezte Brüsszel felé ezt a típusú technikai, adminisztrációs problémát, és a KvVM igyekszik elérni a területhatárok módosítását is. Ez a módosító folyamat viszont hosszú időt igényel, azonban remélik, hogy a módosítás indítványozása sikerrel jár majd. A probléma sajnos az ingatlan-nyilvántartás problémáiból fakad.

Az érintett **gazdálkodó** elégedetlenségének adott hangot, miszerint 2004-ben a kijelölés ellen tiltakoztak, most pedig arra kell várni, hogy az EU elfogadja a módosítási kérelmet, vagyis azt, hogy a területet valóban vegyék ki a Natura 2000 területből. Megkérdezte a KvVM képviselőjét, hogy miért kellett erre a döntésre 5 évet várni?

A **KvVM képviselője** ígéretét tette, hogy a minisztérium a helyrajzi számos rendeletben az ehhez hasonló panaszokat igyekszik orvosolni, azonban az Európai Bizottság nevében nem tud véleményt alkotni.

Veresegyház polgármestere új térkép kialakítását javasolta.

Szada Község Önkormányzatának műszaki vezetője elmondta, hogy a problémás földek a patak mentén helyezkednek el. Ezen parcellák alrészletekre vannak osztva (szántó és rét, legelő). A parcellák szántó művelési ágú területeiként megjelölt részei beépítésre szánt területek, amely célok a község szerkezeti tervébe és az elfogadott szabályozási tervbe is bekerültek, a terveket valamennyi illetékes szakhatóság jóváhagyta és a község ígéretet kapott arra, hogy a Natura 2000 területek határvonalai módosításra kerülnek.

A **gazdálkodók** egyik képviselője felhívta a figyelmet arra, hogy a valamikori források eltűntek. Meg kell fogni a vizet: a tavakat Mogyoród területén a TSZ időszakban lecsapolták, a víz a Veresegyházi tavakba megy. Ha a lecsapoló árkokat betemetnék, akkor újból kialakulhatna az értékes vizes élőhely.

A gazdálkodó ezen felül elmondta, hogy Mogyoród területén kb. 900 hektár erdő volt. Ez a szám lecsökkent 800 hektárra. Ezért ő az akácot meg akarja védeni. A mogyoródi homokon azonban nem marad meg más, csak az akác, emellett pedig tökéletes tüzelő és rövid vágásérettségű. A *Celtis occidentális* (ostorfa) az akácnál is agresszívabb, véleménye szerint ez a fafaj sokkal nagyobb veszélyt jelent.

Tatár Sándor, a Tavirózsa Egyesület tervezője a VGT igazgatójának hozzászólására reagálva elmondta, hogy a Szódrákos-patak partja túlzott mértékben beépült, ez az oka az esetleges vízkároknak, nem pedig a kotrás hiánya. A tervben ezenkívül nem az jelenik meg, hogy a patak medrét sehol nem szabad kotorni. Csupán helyesen kell megválasztani a karbantartani kívánt patakszakaszt (Natura 2000 területen ne legyen kotrás). Ugyanakkor nem helyes az, hogy az ország egész területén a vízgazdálkodási társulatok karbantartás néven kikotorják a kisvízfolyások medreit, levezetik a vizet az esős időszakokban, a nyári száraz évszakokban pedig öntözni kell ugyanazt a területet. A konfliktust a természetvédelem, a gazdálkodás és a valós vízkárok összeegyeztetésével kellene megoldani. Problémát jelent, hogy a térségben a patakok mentén gazdálkodók (pl. az eperföldek tulajdonosai) fizetnek a VGT-nak a patakkotrásért, nyáron pedig a leszállt talajvíz miatt a locsolás jelent kiadást számukra. A VGT munkáját a természetvédelem irányába kellene elmozdítani. Fontos feladat például a vizes élőhelyek rehabilitációja, kialakítása. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a szántókat vagy a településeket veszélyeztető belvíz esetén ne vezessék el a feleslegesen összegyűlt vizet.

A polgármester észrevételeire válaszolva a tervező elmondta, hogy a Natura 2000 területek éppen azért kerültek kijelölésre, mert ezen élőhelyek száma jelentősen lecsökkent. 40-50 évvel ezelőtt, mikor eme területek száma ötször ennyi volt, nem jelentett problémát, ha beszántottak egy-egy láprétet. Volt elegendő tér ahhoz, hogy a beszántott terület mellett, egy vizezebb részen kialakulhasson egy újabb vizes élőhely, vagy visszatelepüljenek a fajok (erre példának az Álomhegyi-tó TT esetét hozta fel). Azonban ha ma beszántanak egy terület, akkor 50 évet kell várni, hogy az ismét természetes állapotába kerüljön. Ma tehát sokkal nagyobb szükség van az érzékeny területek védelmére, a korlátozásokra és az előírások betartására. Azonban teljesen jogosan illeti meg a gazdálkodókat az a kompenzáció, amely az előírások betartásából fakadó bevételekieséseket igyekszik csökkenteni.

Hasonlóképpen a vaddisznó túrások káraitól a tervező elmondta, hogy ma sokkal nagyobb gondot okoznak ezek a problémák a területek érzékenysége és kiterjedésük lecsökkenése mi-

att. Persze a természethez hozzátartoznak ezek a hatások, de nem mindegy, hogy milyen mértékben valósul ez meg (vadállomány túlszaporodása).

Az előtte szóló gazdálkodónak válaszolva elmondta, hogy az akácerdőkre vonatkozó előírások (fakivágás stb.) nem valamennyi erdőre értendők, csupán ott, ahol a homokpuszta gyepeket néhol akác mozaikolja. A természetvédelem nem utasítja el minden esetben az akácot, a védett területeken kívül jelenleg is nagy kiterjedésű akácosok találhatók. Természetesen a terméketlen területeken nem kell erőltetni azokat a fafajokat, amelyek nem maradnak meg.

Majd végül elmondta, hogy a természetvédelem képviselői is kompromisszumra törekcszenek elfogadható határokon, valamint a jogszabályi környezet adta lehetőségeken belül.

Veresegyház polgármestere a természetvédő szakember elmondásához hozzáfűzte, hogy a régmúltban a gazdálkodó minden talpalatnyi földet megművelt.

A **gazdálkodók** egyike elmondta, hogy a területileg illetékes VGT-vel hosszú ideig vitában állt. Gyerekkorában ugyanis a patak nem volt kikotorva, tőle több 100 méterre vizes terület terült el, ahol a helyiek rákásztak, halásztak. Amióta azonban kimélyítették a patakot, sok 100 ezer forintos kárt okozott ez a tevékenység a gazdálkodóknak, így neki is. A nyári évszakokban kiszáradnak a földek, a lecsapoló csatornák elvezetik a vizet. Ezért azt javasolta, hogy a patak medrét zsilipekkel szakaszolják. A gazdálkodó örömet fejezte ki a VGT igazgatójának véleményére, amely szerint támogatják a patak szakaszolását. Valamint elmondta, hogy örül ennek a találkozásnak, és ösztönzi a további együttműködést.

A **gazdálkodók** egy másik képviselője kifejtette, hogy a szadai gazdálkodókat megkereste egy győri cég, amely energianövényeket akart telepíteni a település határába. A Natura 2000 program azonban keresztülhúzta a terveket. A gazdálkodó azt szerette volna tudni, hogy milyen fejlemények vannak az ügy kapcsán?

A **DINPI természetvédelmi örkerület vezetője** erre válaszul elmondta, hogy védett területen energianövény termesztése tilos, mivel egyelőre nem tudják, hogy ezek a növények invazívként fognak-e viselkedni. Majd mellékesen hozzáfűzte, hogy Nagykáta környékén több energiacég a csőd szélén áll, mivel nem veszik át tőlük az energianövényt.

A **gazdálkodók** egyik képviselője az iránt érdeklődött, hogy valóban van-e esély arra, hogy az előírások betartásának ösztönzésére, a kieső bevételek kiegészítésére kompenzációt kapjanak a gazdák?

A **moderátor** erre reagálva elmondta, hogy jelenleg a gyepl művelési ágú területekre már élnek a kompenzációs kifizetések. Az illetékes falugazdászok tudnak erről a lehetőségről, elvileg az ő feladatuk, hogy erről értesítsék az ebben érintett gazdálkodókat. Leghamarabb az erdő művelési ágú területekre várható ilyen típusú kompenzációs rendszer megvalósulása.

A **SZIE kommunikációs vezetője** erre reagálva visszautalt az előadásában elmondottakra. Ezenkívül elmondta, hogy a forrás elosztásról akkor lehet beszélni, ha meglesznek a fenntar-

tási tervek. Körülbelül 2013-2014-re lesz reális, hogy addigra biztosítva lesz a pénzügyi háttér és addigra elkészülnek a fenntartási tervek is.

A **gazdálkodók** megkérdezték, hogy mi alapján történtek a kijelölések, valamint az iránt érdeklődtek, hogy Magyarország miért jelölt ki ilyen nagy mennyiségben Natura 2000 területeket?

Erre a **SZIE kommunikációs vezetője**, valamint **Tatár Sándor, tervező** elmondta, hogy a kijelölések meghatározott fajok és élőhelyek alapján történtek, amelyeket az Európai Unió határozott meg az alapján, hogy mekkora értéket képviselnek, mennyire ritkák. Magyarországnak e döntés alapján kellett kötelezően kijelölnie ezeket a területeket. Ez tulajdonképpen egy feladat végrehajtása volt. Magyarország adottságaiból fakadóan sok értékes területet tudhat magáénak, amelyre büszkének kell lenni.

Az egyik **gazdálkodó** megkérdezte, hogy ki készítette a térképeket?

A **KvVM szakembere** válaszul elmondta, hogy a térképeket biológusok, botanikusok, a nemzeti park munkatársai együttes erővel hozták létre a rendelkezésükre álló adatok és térképek alapján 2004-ben.

A **gazdálkodó** azonban felhívta a figyelmet, hogy most, 2009-ben, ugyanazok a térképek vannak az egyeztetési anyagban, amelyet 2004-ben készítettek, sőt, azóta kibővítették a területhatárokat. Arra szólította fel a program képviselőit, hogy a „b” alrészletet válasszák el az „a” alrészlettől.

A **KvVM képviselője** elmondta, hogy ez a jelenleg érvényben lévő, hivatalos térképi anyag. A folyamat koordinálása egy minisztérium kezében van. Ez még változni fog, várják az EU választ a módosítás indítványozására.

Szada Község Önkormányzatának műszaki vezetője javaslatot tett arra, hogy a Veresegyházi-medence Natura 2000 terület problémája (területhatárok) a jövőben megjelenő hivatalos anyagokban kapjon kiemelt hangsúlyt.

Ezen kívül felhívta a figyelmet arra, hogy a területek nehezen beazonosíthatók az egyeztető anyagban szereplő térképek alapján. A műszaki vezető emellett javaslatot tett arra, hogy mivel Veresegyház település területén nem található Natura 2000 terület, ezért az elnevezést változtassák Szada-Mogyoródi-medence Natura 2000 területre. Majd hozzáfűzte, hogy mivel a lehatárolások és a kompenzáció problémájáról már szó esett, ezért ezzel kapcsolatban ő nem kíván megjegyzést tenni.

A **gazdálkodók** egyike elmondta, hogy a 40 hektárjából 22 hektár beleesik a Natura 2000 területbe, azonban nem tart a programtól. Majd hozzátette, hogy a meglévő szántóterületek csupán kis százalékát művelik meg, tehát a gazdálkodásra vonatkozó előírások keveseket fog érinteni. A patak menti területek problémáját azonban mindenképpen orvosolni kell.

A **moderátor** a hozzászólást követően megköszönte a jelenlévőknek a részvételt és biztosította a megjelenteket arról, hogy a jegyzőkönyv írásos formáját, valamint a fenntartási terv következő változatát a jelenléti íven feltüntetett elérhetőségekre a SZIE megküldi számukra.

Jelmagyarázat

Natura 2000 terület határa

A fenntartási terv véleményezése

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. kormányrendelet szerint érintett véleményezők

Sor-szám	Elő-írás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatós vélemény
413.	Általános	Veres-egyházi-medence		Pest Megyei Földhivatal	160/1	Egyetértő vélemény.
414.	Általános	Veres-egyházi-medence		Pest Megyei Földhivatal	160/2	A Veresegyházi-medence Natura 2000 terület érintett területei 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet szerint kimutatásukkal érintett Szada település külterületi 0107/4a – 0107/946c és a 0119/6a-0119/10b hrsz-ú földrészletek tulajdoni lapja, valamint az érintett Szada belterületi ingatlanok egy része tartalmazza. Továbbá, a kimutatásban szereplő Szada belterületi 2547 hrsz-ú ingatlan megosztásra került 2547/1-2547/46 hrsz-ú ingatlanokra.
419.	Általános	Veres-egyházi-medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	103/1	A Gödöllő-Vác Vízgazdálkodási Társulat kezelésében lévő Szöd-Rákos patak (2+100- 22+500 km szelvények között), Mogyoródi-patak (2+100-13+000 km szelvények között), valamint az önkormányzati kezelésben lévő vízfolyások időszakonként esedékes rendezési-és rendszeres fenntartási munkálatait biztosítani kell.
420.	Általános	Veres-egyházi-medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	103/2	A 3.1 pont 2. bek.-jét javasoljuk kiegészíteni a KDV-KÖVIZIG-gel, mint tárgyaló fél.
421.	Általános	Veres-egyházi-medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	103/3	3.1 pont 5. bek-jét „A vizes élőhelyek vízellátásának biztosítása illetve helyreállítása az illetékes vízügyi szervekkel összehangoltan (Vác-Gödöllő Vízgazdálkodási Társulat) „, szintén, kiegészítendő KDV-KÖVIZIG-gel mint illetékes vízügyi szervvel.
422.	Általános	Veres-egyházi-medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	103/4	A tervezett vízviasszatartó és osztó műtárgyak terveit engedélyezés előtt kérjük a KDV-KÖVIZIG-gel egyeztetni szíveskedjenek. A mederduzzasztás a VGT szerint nem kívánatos elem, alternatív megoldást közösen kellene kitalálni.
423.	Általános	Veres-egyházi-medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	103/5	Vízgazdálkodási szempontból a vízpótlást megoldhatónak látjuk, de annak megvalósíthatóságáról csak megfelelő tervdokumentáció után tudunk nyilatkozni (vízmennyiség és kialakítás).

424.	Általános	Veres- egyházi- medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgató- ság	103/6	A talajvíztavak felszíni vízfolyással történő táplálása nem szerencsés az esetleges felszíni vizek által szállított szennyeződések talajvízbe jutása végett. Ezen elképzeléseket a megfelelő szakemberekkel egyeztetni szükséges.
425.	Általános	veresegy- házi- medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgató- ság	103/7	A talajvíztavak felszín alatti vízből történő táplálása esetén szükséges figyelmet fordítani arra, hogy a környező területek vízellátottsága az ott előforduló elsősorban védett növények számára megfelelő maradjon.
426.	Általános	Veres- egyházi- medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgató- ság	103/8	A Bolgár-tó rekonstrukciója ellen kifogásunk nincs. A felújítandó műtárgyakat a tervezési fázisban a KDV-KÖVIZIG-gel egyeztetni szíveskedjenek.
427.	Általános	Veres- egyházi- medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgató- ság	103/9	A szennyvíztisztító szikkasztási területének áthelyezését a telep vezetőségével és az illetékes zöldhatalommal kell egyeztetni.
428.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE3, KE4, KE5	Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgató- ság	103/10	KE3, KE4, KE5, kezelési egységek (5) pontja. Az illetékes vízügyi szervek közé a KDV-KÖVIZIG-et is kértük bevonni.
429.	Általános	Veres- egyházi- medence		Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgató- ság	103/11	3.2.4.3. pont monitoring, javasoljuk a monitoring vízhozam mérésekkel történő kibővítését a terhelések pontosabb megértése végett, továbbá a terület vízgazdálkodásának, osztó műtárgyainak gazdaságos (víz) működtetése végett.
452.	Általános	Veres- egyházi- medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/1	A megalapozó dokumentáció végleges, egyeztetések utáni változata Igazgatóságunkhoz nem jutott el, így nem tudjuk megmondani, hogy a korábban észlelt hiányosságok, pontatlanságok, ellentmondások javításra kerültek-e. A fenntartási tervben célként kitűzött támogatási rendszer kidolgozása nem történt meg a jelenlegi jogszabályi környezet és a tervben szükségként megjelenő ellentmondások feloldására javaslat nem született, az FVM számára átvethető támogatási programcsomagok kidolgozása, vagy amennyiben a szükséges területhasználatok a jelenlegi támogatási környezetbe nem illeszthetők, új, rendszer szintű javaslatok kidolgozása nem történt.
453.	Általános	Veres- egyházi- medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/2	A fenntartási tervek előírásai sok esetben a megalapozó dokumentáció alapadatai nélkül nem értelmezhetőek, javasolt az alapidokumentációt is minden esetben csatolni az egyeztetésekhez.
454.	Általános	Veres- egyházi- medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/3	A fenntartási tervben egységesen szükséges kezelni a jelölő fajok élőhelyek kérdését, szükséges felsorolni az 1.4. pontban minden, a megalapozó vizsgálatok alatt detektált jelölő élőhelyet, jelölő fajt, hiszen ezek fenntartására a későbbiekben kezelési javaslatok épülnek.
455.	Általános	Veres-		Duna-Ipoly Nemzeti	98/4	A kezelési foltok esetén nem szerencsés gazdasági szempontból kivitelezhetetlen határok felállítása,

		egyházi-medence		Park		ilyen esetekben célszerű kompromisszumos megoldásra törekedni. A kezelési foltok határvonalait az Igazgatóság térinformatikai rendszerbe illesztően nem kapta meg, így az egyes kezelési foltok lehatárolásának indokoltságához véleményt nem tudunk adni.
456.	GY21, GY90-93, GY113, E01, E51	Veres-egyházi-medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/5	A kezelési egységekre vonatkozó előírások közül néhány a jelenleg hatályos jogszabályokba ütközik Pl.: GY21, GY90-93, karantén kártevők, károsítók elleni védekezést jogszabály kötelezővé teszi; van nem konkrét kezelést megfogalmazó előírás Pl.: GY113; monitoring előírást megfogalmazó előírás Pl.: E01; hibás, illetve túlzottan leegyszerűsítő előírás Pl.: E51. Általánosságban elmondható, hogy a kezelési előírások összességének további átgondolása javasolható a lehetséges összevonások, egyszerűsítések, illetve bővebb részletezés szükségessége szempontjából.
457.	Általános	Veres-egyházi-medence	KE2	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/6	Egyértelműen nem felel meg a kezelési előírások elosztása a fenntartási terv 20-21. oldalán a kötelező és a választható kategóriákra megfogalmazott elveknek. Az élőhely rehabilitáció szintjére kezelési előírást a tervben nem soroltak, jobb esetben szöveges megjegyzés szerepel ennél a pontnál, viszont kifejezetten zavaró, hogy a KE2 egység egyéb lokális javaslatok pontjában konkrét rekonstrukciós munkák kerülnek leírásra. Sajnos a fenntartási terv kezelési előírással részében nem valósult meg a 21. oldalon elvként megfogalmazott szándék, hogy a fenntartási terv az önkéntes szint megalapozását szolgálja. A kezelési fenntartási javaslatok indoklása mindenhol hiányos.
458.	Általános	Veres-egyházi-medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/7	Félrevezető a 20. oldalon megfogalmazott gondolat, hogy a fenntartási terv speciális kezelési irányokat, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszerek megalapozását hivatott előkészíteni, hiszen a jogszabályi keretekkel ellenkező előírások megfogalmazása, csak a jogszabályoknak a fenntartási terv elfogadásával egy időben történő megváltoztatása esetén lehetséges.
459.	Általános	Veres-egyházi-medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/8	A tervben a 10 kezelési egység szöveges leírása jelenik meg, míg a kezelési egység térképen 11 kategória került feltüntetésre.
460.	Általános	Veres-egyházi-medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/9	A magyar futrinka jelölő faj nem fordul elő a területen.
461.	Általános	Veres-egyházi-medence		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/10	A vízkivételre vonatkozó leírás elfogadja a jelenlegi állapotot, holott egyértelműen engedély nélkül végzett káros tevékenység folyik, ennek legalizálása nem lehet cél.
462.	Általános	Veres-egyházi-medence	KE1	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/11	A KE1 egységben a felszáraz homoki gyepeket nem szükséges kaszálni, évente nem kell tisztító kaszálást végezni állapotuk megőrzéséhez. Invazív fajok elleni védekezés során nem eredményes a „sokkoló kaszálás”, vegyszer használata szükséges. Inváziós növény lehordás napok alatt kell kivitelezni, az egy hónap határidő túlságosan hosszú, megnő a magérés, magszóródás veszélye. Kezelés és élőhely rekonstrukció, fejlesztés keveredik. A fás legelő telepítés támogatás valóban javasolható, csak jelenleg nincs állatállomány a területen.
463.	Általános	Veres-egyházi-	KE2	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/12	A KE2 nedves gyepek, füzesek: a képerjések kivételével a legeltetés nem előnyös az élőhelyeknek, inkább tiltani kellene. Juhok legeltetése a nedves területeken, sem állategészségügyi, sem más szem-

		medence				pontból nem ajánlható. Meggondolandó, hogy a kékperjések területén is inkább a kaszálást kellene preferálni, csak magas tarlóval. Invazív fás szárú fajok mechanikus irtása nem vezet eredményre, a vegyszerezés elkerülhetetlen.
464.	GY21	Veres- egyházi- medence	KE3	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/13	A KE3 egységben tűzges nádasok, téli sásosok kezelése az elvi szándék, mégis gyepgazdálkodási előírások jelennek meg. Mi a pontos cél? A jelenlegi élőhelyek fenntartása, vagy gyeppé alakítása? Fenyegét a gyepeként való használat a jelenlegi jelölő élőhely rovására? A GY21 kezelés mellett van értelme a gyepgazdálkodás korlátozására vonatkozó előírásoknak?
465.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE4	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/14	A KE4 egységben a sokkoló kaszálás kivitelezését nem tartjuk indokoltnak, a lekaszált invazív fajok azonnali lehordása itt is szükséges.
466.	E07, E33	Veres- egyházi- medence	KE5	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/15	A KE5 egységben nem kell meghatározni a maradó holtfa mennyiséget, ha nem üzemtervezett állományok. Ha igen, akkor viszont nagyobb mennyiség meghatározása szükséges. A lombkorona záródás természetvédelmi szempontból nem szükséges, hogy több legyen 60%-nál, javaslatot kell tenni arra az esetre, ha a záródás, égis lecsökken. Ellentmondás van a lábon álló holtfa szükségessége és az egészségügyi termelés lehetősége között. Invazív fajok irtása csak vegyszerhasználattal eredményes. Az E07 előírás teljességgel életszerűen, faj specifikus rovarlőszerek még nem léteznek. A E33 előírás ártéri ligeterdőben való megkövetelése az 5 éves támogatási programon belül nem kivitelezhető, csak a meglevő faállomány erős ritkításával és az aljnövényzet tisztításával, ez pedig nem cél.
467.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE6	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/16	A KE6 egységnél a jellegtelen gyepek szántóként való hasznosítása a cél? Ezek valójában parlagok? Gyeppé alakításuk nem kaphat szerepet? Milyen Natura 2000 jelölő faj jelenléte indokolhatja a 25 cm-es tarló meghagyását, trágyaszarvas elhelyezését?
468.	SZ48	Veres- egyházi- medence	KE7	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/17	A KE7 egység címe ellenére a gyeptelepítés csak a választható lehetőségek között szerepel, SZ48, de a kötelezőként szereplőkezelések a gyeptelepítést részletezik. Akác irtása mechanikusan nem vezet eredményre. Az augusztusban megkezdődő fakitermelés inkább káros az élővilág számára.
469.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE8, KE10	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/18	A KE8, KE10 egységben javasolt nagyarányú erdőtelepítést természetvédelmi szempontból nem tartjuk jónak, megítélésünk szerint át kellene dolgozni a fejezeteket. Tuskózás, talaj-előkészítés, vegyszerezés kizárásával ezeken a területeken akác állományok átalakítása gyakorlatilag kivitelezhető. A monitoring pontban megfogalmazottak a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek állományainak vizsgálatára egyáltalán nem alkalmasak.
470.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/1	Minden erdőre és az erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló földterületre a kezelést erdőrészletenként, ill. egyéb részletenként meghatározó 10 évre szóló Körzeti Erdőterv készül. Védett területeken és a Natura 2000 területeken ezt a természetvédelmi hatósággal együttműködve készíti el az illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatósága, azt a Környezetvédelmi és Vízügyi miniszter egyetértésével a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési miniszter hagyja jóvá. Ettől való eltérést a fenntartási terv jelen érvényes jogszabályi környezet alapján nem tartalmazhat.
471.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási	140/2	A Natura 2000 hálózat a meglevő, de veszélyeztetett társulások, ill. fajok élőhelyének védelme érdekében került kijelölésre, a fenntartási tervek kötelező földhasználati szabályokat nem állapíthatnak meg, a kezelési előírásokat javaslat formájában teszik meg. A megkapott anyag bevezetőjében meg-

				Hivatal Erdészeti Igazgatóság		fogalmazott kezelési javaslatok még „ egyfajta önkéntes feladatvállalás kormájában” kerülnek megá- lapításra, míg a fenntartási terv későbbi részeiben már tiltások, kötelezések szerepelnek. Ezen előírá- sokat, mivel jogszabályi háttérrel nem rendelkeznek, elfogadni nem tudjuk.
472.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/3	1.4 A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok: Nem egyértelmű a jelölésrendszer. A terve- zet 3. oldalán szereplő 91I0 Natura 2000 kód összeegyeztethetetlen a 2. fejezetben szereplő élőhely kódokkal, valószínűsíthetően 91E0 az ami itt is euro-szibériai erdőössztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal társulásnak felel meg. Helyes írása a fogalomnak erdőössztyepp és nem erdőssztyepp! Ennek elkerülése érdekében mindig egyértelműen ki kell írni a pontos társulást is.
473.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/4	1.6.2 Természetvédelmi kezelés szervei: Nincs megemlítve: erdőterületen az illetékes I. fokú erdő- szeti hatóság: Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság.
474.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/5	1.7 A tervezés és egyén előírások: Nem tartalmazza a terv a Budapesti Agglomeráció Területrende- zési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. tv. előírásait, valamint felhívom figyelmét arra, hogy időközben Szada Község Önkormányzata 9/2009 (06.10.) sz. Önkormányzati rendelettel elfogadta a település új, átfogó Helyi Építési Szabályzatát. Ugyanide tartozik, hogy az életbe lépett új Etv. alapján az er- dőgazdálkodók a Körzeti Erdőterv adatai alapján nem üzemterv, hanem erdőterv alapján folytathatják erdőgazdálkodási tevékenységüket.
475.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/6	Veszélyeztető tényezők: Ha a 91E0=91I0 esetet feltételezve, de nem megengedve vizsgáljuk táblá- zatban szereplő veszélyforrásokat, akkor itt kell jelezni, hogy erdőössztyepp területeken, ahol nyilván erdő is van értelmezhetetlen az erdőtelepítés, hiszen már van erdő a területen, szintén értelmezhetet- len probléma a nádasodás jelensége, mint szukcessziós folyamat akárcsak a kotrás, a lecsapolás és a mezőgazdasági tevékenység,. Amennyiben nem erdőssztyepp erdőkről van szó szintén értelmezhetet- len az utalásrendszer.
476.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/7	3.1 Természetvédelmi célkitűzés: Igazgatóságunk nem tud az Álomhegyi-tó TT térségében engedély nélküli (illegális) nemesnyáras erdőtelepítésről, akárcsak arról, hogy az itt folyó erdőgazdálkodás bármilyen természetpusztítást okozna. Ezt tényekkel kell igazolni.
477.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/8	Meglévő erdőket kíván a terv egyoldalúan más gazdálkodási forma alá helyezni. Ez az erdőszeti hatóság számára elfogadhatatlan, ugyanakkor erdő igénybevételére vonatkozó eljárásra kötelezné a gazdálkodót. Az ezzel kapcsolatos Lkövetelményeket a 3.1. pont alatti aggályoknál egfogalmazta Igazgatóságunk.
478.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási	140/9	A (6) bekezdésekben erdősítésekre vonatkozóan azt javasolja a terv, hogy nem támogatható. Mi nem támogatható: az erdőtelepítés vagy az erdőfelújítás? Mert ezt a két fogalmat következtlenül és hely- telenül használja a tervezet. Ha erdőtelepítésre gondol a tervkészítő az ellen nincs kifogása az erdő-

				Hivatal Erdészeti Igazgatóság		szeti hatóságnak, azonban ha az erdő felújításra, akkor azt csak a körzeti erdőterv, ill. az erdőterv határozat alapján lehet.
479.	Általános	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/10	Erdőtelepítés megtiltása az erdészeti hatóság hatásköre, ebben a kérdésben szakhatóságként a területileg illetékes KöTeViFe nyilatkozhat, amely szakhatósági állásfoglalást az erdészeti hatóság első fokú határozatába beépít.
480.	E01, E07, E10, E16, E39, E78	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/11	Az erdészeti politikával és az érvényes erdészeti hatósági előírásokkal összhangban van.
481.	E17, E33, E37, E61, E73	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/12	Az erdőtörvény eltérő módon szabályozza, ellentétes szabályozó fenntartási terv szinten nem lehetséges.
482.	E19, E14, E45	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/13	Előírások csak akkor tehetők, ha az alábbi feltételek együttesen teljesülnek: az érvényes szabályzókkal összhangban vannak, a terület kezelője azt önként vállalja a felmerülő többletköltségeket a kezelőnek megtérítik
483.	E19	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/14	100m (Tvt.)
484.	E30	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/15	Erdőterületen nincs erdőtelepítés, a fakitermelés korlátozását ily módon jogszabály nem írja elő
485.	E35	Veres- egyházi- medence	KE1- KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/16	A vadkár elleni védekezés feladata a helyi vadásztársaságé és nem az erdőgazdálkodóé
486.	E41	Veres-	KE1-	Fővárosi és Pest	140/17	Erdészeti termőhely feltárás alapján

		egyházi-medence	KE10	Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság		
487.	E42	Veres-egyházi-medence	KE1-KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/18	Tuskózás nélkül az állomány lecserélése nem megoldható
488.	E44	Veres-egyházi-medence	KE1-KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/19	Ha a megfelelő záródás megtartása engedi
489.	E45	Veres-egyházi-medence	KE1-KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/20	Ez esetben az akác és a bálványfa még agresszívabb előtörését lehet elérni. Mechanikai kezelés csak a második éves egyedeknél célszerű vegyszeres kezeléssel kombinálva.
490.	E56	Veres-egyházi-medence	KE1-KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/21	Meleg homoktalajokon a cserebogár pajor elleni védekezés hiányában bárminemű tölgyre épülő erdősítés végrehajtása nem biztosítható.
491.	E69	Veres-egyházi-medence	KE1-KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/22	Ilyen jellegű korlátozást jogszabály nem ír elő, és kezelési terv nem is tartalmazhat.
492.	E77	Veres-egyházi-medence	KE1-KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/23	Homokpuszta-gyepek fenyvesek állományok alatt nincsenek.
493.	E04	Veres-egyházi-medence	KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti	140/24	Védett területen a NPI-vel egyeztetett helyen, nem védett Natura 2000 területen nem kell egyeztetni NPI-vel, nincs jogszabályi háttér.

				Igazgatóság		
494.	E39	Veres- egyházi- medence	KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/25	Amennyiben az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírás is ez.
495.	E40	Veres- egyházi- medence	KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/26	Szerkezetátalakításra nem lehet kényszeríteni a gazdálkodót. Ahol nemesnyár, fekete fenyő, erdei fenyő vagy akác állomány található az nem jelölő társulása és nem élőhelye a Natura 2000 területnek. Kezelése az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírás szerint.
496.	E65	Veres- egyházi- medence	KE10	Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/27	Az Erdészeti hatóság műszaki átvétele során ellenőrzi a visszamaradó állomány minőségét, és erdőte- rületen, mint talajvédelmi hatóság az erdő talajának megfelelő állapotát.
497.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/28	3.2.2 Élőhely rekonstrukció és élőhely fejlesztés és fajvédelmi intézkedések: Megalapozott termő- hely-vizsgálat nélkül nem lehet kötelezően elrendelni a nem őshonos faállományok kitermelését, és kötelező szerkezetátalakítását.
498.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/29	3.4.2. A kommunikáció címzettjei: A jelen fenntartási tervvel érintett területekre a Földművelésügyi Minisztérium 60331/55/2000, számon hozott határozatával jóváhagyott 2009. december 31-ig szóló körzeti erdőtervek vannak érvényben. Ezekben az erdőtervekben a természetvédelmi előírások figye- lembe vételével lettek meghatározva azok az erdőgazdálkodási eljárások, amelyek a tartamosság figyelembe vételével elvégzendők, ill. elvégezhetők. Ugyanakkor folyamatban van a Körzet átfogó erdészeti felülvizsgálata, Körzeti Erdőtervezése, amely során a meghatározásra az elkövetkezendő 10 év erdészeti beavatkozásai. Ezen előírásokat, mivel a természetvédelmi érdekekkel összeegyeztet- tők kérjük a kezelési tervbe beépíteni, a két terv közti „viszonyt” a körzeti erdőterv erdőterületekre vonatkozó előírásainak felhasználásával kiegészíteni.
499.	Általános	Veres- egyházi- medence		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda- sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	140/30	3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel: Ebben a fejezetben említik, hogy előzetesen egyeztettek az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával. Ez nyilván nem területileg illetékes Főváros és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság a, mivel jelenlegi az első megkeresésünk. Tudomásunk szerint mindössze informális tárgyalást folytattak az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóságával adatszolgáltatás ügyében. Egyszerűbb és szerencsésebb lett volna, ha az érintetteket bevonják a ter- vezési folyamatba. Az pedig nem egy 15 napos határidős felülvizsgálat.
500.	Általános	Veres- egyházi-		Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazda-	140/31	Igazgatóságunk a mellékelt térképet nem tartja alkalmaznak méretaránya miatt egy konkrét terület felhasználást is tartalmazó kezelési terv kellő megalapozottságú elbírálásához. Ahhoz, hogy kellő

		medence		sági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság		alapossággal elbírálható legyen a terv célszerű és indokolt is az egyes kezelési egységek tételes hely- rajzi szám szintű és erdőrészlet jel szintű felsorolása is. Ennek hiányában a terv nem kellő információ tartalmú, és ez alapján téves megfogalmazáshoz vezethet.
505.	Általános	Veres- egyházi- medence Bitang, Ivacsok, Sikárosi- láp, Álom- hegy-tó		Budapesti Bánya- kapitányság	170/	A mellékelt dokumentáció alapján a Bányakapitányság megállapítja, hogy az abban szereplő terüle- tek egyike sem érint bányatelket, megkutatott, nyilvántartott ásványvagyonot. A tervezet földtani hatáskört sem érinti.

Ábrák, táblázatok

1. számú táblázat:

<i>Veresegyházi-medence Natura 2000 terület érintett helyrajzi számai 45/2006.(XII.8.) KvVM rendelet szerint</i>
Mogyoród
03/8, 03/12, 03/45, 03/49, 03/51, 03/52, 03/53, 03/56, 03/57, 03/58, 03/59, 07, 010, 011/36, 011/37, 011/38, 011/39, 011/40, 011/42, 011/43, 011/44a, 011/44b, 034, 036/4, 036/5, 044, 045, 049/5, 049/7, 049/9, 049/14, 049/15, 049/16, 049/17, 049/18, 049/19, 049/20, 049/21, 049/22, 049/23, 049/24, 049/25, 049/26, 049/27, 049/28, 049/29, 049/30, 049/31, 049/32, 049/33, 049/34, 049/35, 049/36, 049/37, 049/38, 049/39, 049/40, 049/41, 049/42, 049/43, 049/44, 049/45, 049/46, 049/47, 049/48, 049/49, 049/50, 049/51, 049/52, 049/53, 049/54, 049/55, 049/56, 049/57, 049/58, 049/59, 049/60, 049/61, 049/62, 049/63, 049/64, 049/65, 049/66, 049/67, 049/68, 049/69, 049/70, 049/71, 049/72, 049/73, 049/74, 049/75, 049/76, 049/77, 049/78, 049/79, 049/80, 049/81, 049/82, 049/83, 049/84, 049/85, 049/86, 049/87, 049/88, 049/89, 049/90, 049/91, 049/92, 049/93, 049/94, 049/95, 049/96, 049/97, 049/98, 049/99, 049/100, 049/101, 049/102, 049/103, 049/104, 049/105, 049/106, 052, 058/2, 063/1, 064, 0366, 0367a, 0367b, 0367c, 0367d, 0367f, 0367g, 0370, 02/2, 03/44, 049/6, 0365
Szada
0107/4a, 0107/4b, 0107/5a, 0107/5b, 0107/6a, 0107/6b, 0107/7a, 0107/7b, 0107/8a, 0107/8b, 0107/9, 0107/11, 0107/12, 0107/13, 0107/14, 0107/15, 0107/16a, 0107/16b, 0107/16c, 0107/17a, 0107/17b, 0107/17c, 0107/18a, 0107/18b, 0107/18c, 0107/19a, 0107/19b, 0107/19c, 0107/20a, 0107/20b, 0107/20c, 0107/21a, 0107/21b, 0107/21c, 0107/22a, 0107/22b, 0107/22c, 0107/23a, 0107/23b, 0107/23c, 0107/24a, 0107/24b, 0107/24c, 0107/25a, 0107/25b, 0107/25c, 0107/28a, 0107/28b, 0107/28c, 0107/29a, 0107/29b, 0107/29c, 0107/30, 0107/31a, 0107/31b, 0107/31c, 0107/32a, 0107/32b, 0107/32c, 0107/33a, 0107/33b, 0107/33c, 0107/35, 0107/35c, 0107/35d, 0107/46a, 0107/46b, 0107/46c, 0107/46d, 0107/46f, 0107/46g, 0107/47a, 0107/47b, 0107/47c, 0107/48a, 0107/48b, 0107/48c, 0107/49a, 0107/49b, 0107/49c, 0107/50a, 0107/50b, 0107/50c, 0107/51a, 0107/51b, 0107/51c, 0107/52a, 0107/52b, 0107/52c, 0107/53a, 0107/53b, 0107/53c, 0107/54a, 0107/54b, 0107/54c, 0107/54d, 0107/54f, 0107/54g, 0107/55a, 0107/55b, 0107/55c, 0107/62, 0107/65, 0107/66, 0107/67, 0107/68, 0107/69, 0107/70, 0107/71, 0107/319a, 0107/319b, 0107/320, 0107/355a, 0107/355b, 0107/356a, 0107/356b, 0107/356c, 0107/357a, 0107/357b, 0107/357c, 0107/357d, 0107/945, 0107/946a, 0107/946b, 0107/946c, 0119/6a, 0119/6b, 0119/7a, 0119/7b, 0119/8a, 0119/8b, 0119/9a, 0119/9b, 0119/10a, 0119/10b, 0119/13, 0119/14, 0119/80, 0119/81, 0121/3, 0121/4, 2532, 2533, 2534, 2535/1, 2535/2, 2535/3, 2543, 2544, 2545, 2547
Veresegyház
024, 025, 3699/1, 3989, 3990, 3991

<i>Veresegyházi-medence Natura 2000 területen belüli ex lege védett láp és szikes tó érintett helyrajzi számai a 8005/2001 (MK 156.) KöM tájékoztató és a 8006/2001.(MK.156.) KöM tájékoztató szerint</i>
Mogyoród
03/12, 03/45, 03/51, 03/52, 07, 010, 011/36, 011/37, 011/38, 011/39, 011/40, 011/42, 011/43, 011/44a, 011/44b, 034, 049/5, 049/7, 049/16, 049/17, 049/18, 049/19, 049/20, 049/21, 049/22, 049/23, 049/24, 049/25, 049/26, 049/27, 049/28, 049/29, 049/30, 049/31, 049/32, 049/33, 049/34, 049/35, 049/36, 049/37, 049/38, 049/39, 049/40, 049/41, 049/42, 049/43, 049/44, 049/45, 049/46, 049/47, 049/48, 049/49, 049/50, 049/51, 049/52, 049/53, 049/54, 049/55, 049/57, 049/58, 049/59, 049/60, 049/61, 049/62, 049/63, 049/64, 049/65, 049/66, 049/67, 049/68, 049/69, 049/70, 049/71, 049/72, 049/73, 049/74, 049/75, 049/76, 049/77, 049/78, 049/79, 049/80, 049/81, 049/82, 049/83, 049/84, 049/85, 049/86, 049/87, 049/88, 049/89, 049/90, 049/91, 049/92, 049/93, 049/94, 049/95, 049/96, 049/97, 049/98, 049/99, 049/100, 049/101, 049/102, 049/103, 049/104, 049/105, 049/106
Szada
0119/6b, 0119/7b, 0119/8b, 0119/9b, 0119/10b, 0119/13, 0119/14, 0119/80, 0119/81, 2532, 2533, 2534, 2535/1, 2535/2, 2535/3, 2543b, 2544b, 2545b, 2547b, 2547c, 2547d, 2547f, 2547g
Veresegyház
3699/1

IV. Natura 2000 fogalomtár

Agrár-erdészeti rendszer: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendeletben részletezett földhasználat (főként fás legelők létesítése szántó, gyepterületek, gyep művelési ágon)

Á-NÉR: Az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) Magyarország növényzetének és élőhelyeinek térképezéséhez napjainkban leggyakrabban használt, többszörösen tesztelt és javított élőhely-osztályozási rendszer [Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR2007) Szerkesztők: Bölöni János, Molnár Zsolt, Kun András és Biró Marianna Vácrátót 2007]

Erdősítés: Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII.törvény értelmében erdőtelepítés és erdőfelújítás

Erdőtelepítés: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében erdei faállomány korábban más művelési ágú ingatlanon való telepítése

Élőhelyvédelmi irányelv – A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, illetve vadon élő növény- és állatvilág védelméről.

Fásítás: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében a külterületen található fa, fasor, facsoport és fás legelő

- a) fasornak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú, egy sorban lévő fák összességét, ahol a fák tötávolsága nem nagyobb a fák idős korában várható korona átmérőjének a kétszeresénél;
- b) facsoportnak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által legalább hatvan százalékban fedett, ezerötszáz négyzetméternél kisebb földterületet;
- c) fás legelőnek kell tekinteni az olyan legelőterületet, amely a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által egyenletes elosztásban legalább harminc százalékban fedett

Fenntartási terv - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kimelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket magába foglaló terv

Irányelv - A közösségi joganyag egyik gyakran alkalmazott típusa, amely elsődlegesen csak a célt vagy célokat fogalmazza meg. A tagállamoknak az irányelvben rögzített célokat el kell érniük, de a nemzeti jog alapján meghozott intézkedésekkel ők maguk választhatják meg a megvalósítás módját és eszközeit.

Jelölő faj/élőhely: A Natura 2000 területek kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek, amelyek natura adatbázisban (Standard Data Form) az A, B, C értékkel azonosított populációkat jelenti, illetve reprezentativitást jelenti.

Kezelési egység: a Natura 2000 területen belül azon élőhelyfoltok, amelyek egységes kezelése indokolt, illetve amelynél a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el.

Kiemelt közösségi jelentőségű faj - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. B) és a 3. B) számú mellékletben meghatározott azon fajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, és amelyek megőrzéséért a Közösség kiemelt felelősséggel tartozik. Az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében ezek a fajok *-gal vannak megjelölve.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4. B) számú mellékletben meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten eltűnés veszélye fenyeget, és amelyek megőrzéséért a Közösség különleges felelősséggel tartozik.

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület¹: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók.

Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet a 4. A) számú mellékletében meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten az eltűnés veszélye fenyeget, vagy elterjedési területük zsugorodása, illetőleg eredendően korlátozott elterjedésük következtében kis területen lelhetők fel.

Közösségi jelentőségű faj: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. A) és a 3. A) számú mellékletben, illetve az élőhelyvédelmi irányelv.. mellékletében felsorolt növény- és állatfajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, megőrzésükhöz különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges.

Különleges madárvédelmi terület: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre;

Különleges természetmegőrzési terület: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek,

valamint a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

KÜVET: Magyarország külterületi vektoros digitális ingatlan nyilvántartási térképe.

Madárvédelmi irányelv: A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről.

MEPAR: mezőgazdasági parcella azonosító rendszer: a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. Törvény 3.§ d) pontjában és a 115/2003.(XÓ.13.) FVM rendeletben szabályozott azonosító rendszer

NBmR: Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer

Fizikai blokk: a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet alapján a földfelszínnek az e jogszabály rendelkezései alapján lehatárolt része.

Mezőgazdasági parcella: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján egy vagy több szomszédos táblából álló összefüggő földterület, amelyen egy növénycsoportot termeszt egy földhasználó

Tábla: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján a mezőgazdasági parcellán belüli, azonos hasznosítási irányú összefüggő földterület, amelyen egyföldhasználó egy növényfajt termeszt, beleértve a takarmánykeverékeket és a vegyesgyümölcsösöket is

Natura 2000 hálózat: Az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján, az irányelvek mellékletein szereplő növény- és állatfajok, valamint élőhelytípusokra kijelölt területek (ökológiai) hálózata. A Natura 2000 fantázia név, amely többek közt 3 féle terület típust is takarhat ld. a Natura 2000 terület magyarázatánál.

Natura 2000 terület: A Natura 2000 hálózat részét képező, konkrét területek. Az egyes területek egyedi kódszámmal (pl. HUBN20067) és névvel (pl. Szilvásvárad Aszaló és Szilvás-patak mente) rendelkeznek. Az egyes területeket bizonyos faj/fajok és/vagy élőhelytípusok megőrzése érdekében jelölték ki. A Natura 2000 területnek 3 típusát különböztetjük meg: különleges természet-megőrzési terület, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület és különleges madárvédelmi terület.

Természetesség/degradáltság: A felmért élőhelyfoltok természetességi-degradáltsági értékelése SEREGÉLYES TIBOR (1995, in NÉMETH, 1995) 5 fokozatú skálája alapján történik

BID	Név
D00	Nincs adat

D01	Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot
D02	Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot
D03	Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot
D04	„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
D05	Természetes állapot

Veszélyeztető tényező: A területre ható természetes – ökológiai, geomorfológiai folyamatok, klimatikus, hidrológiai változások – , és mesterséges tényezők – emberi tevékenységből származó bányászati, katonai, művelési, szennyezési és egyéb tevékenységek – összessége hazai kódrendszerrel ellátva, amelyek elérhetősége a TIR.

TIR: Természetvédelmi Információs Rendszer